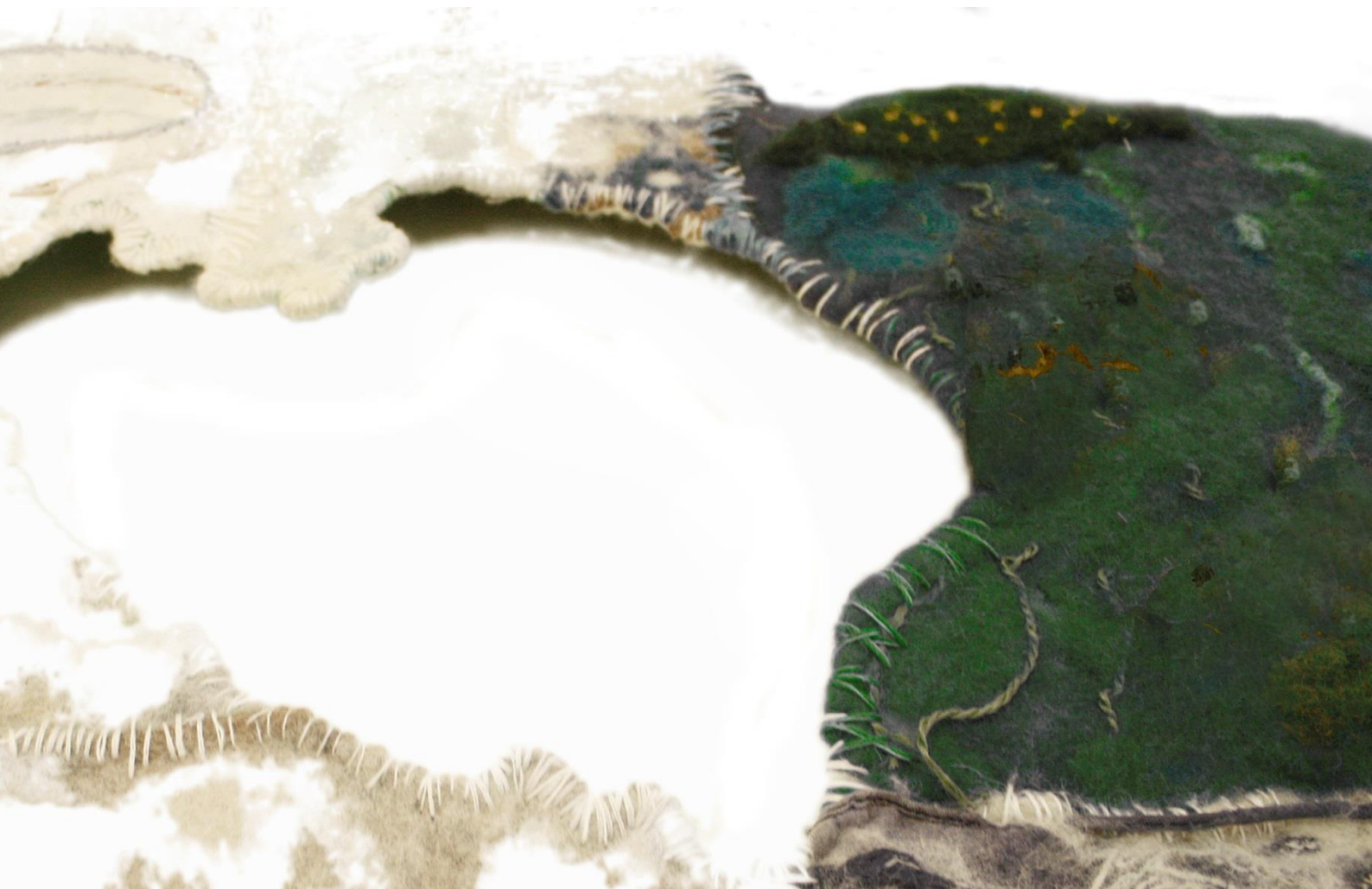

Sydänmaalla

Yhteisöllinen tekstiilitaideteos halsualaisuudesta

Opinnäytetyö 2013
Savonia-ammattikorkeakoulu / Kuopion muotoiluakatemia
Muotoilun koulutusohjelma / tekstiilimuotoilu

TEKIJÄ: Maijariitta Karhulahti

Sydänmaalla

Yhteisöllinen tekstiilitaideteos halsualaisuudesta

Maijariitta Karhulahti

Opinnäytetyö

Koulutusala
Kulttuuriala

Koulutusohjelma
Muotoilun koulutusohjelma

Työn tekijä
Maijariitta Karhulahti

Työn nimi
Sydänmaalla – Yhteisöllinen tekstiilitaideteos halsualaisuudesta

Päiväys 2.5.2013

Sivumäärä/Liitteet 125/18

Ohjaajat
Kaisa Klemola, Helena Kauttonen

Yhteistyökumppanit
Halsuan kunta, Osuuskunta PlusPiste

Tiivistelmä

Opinnäytetyössä toteutettiin yhteisöllinen tekstiilitaideteosprojekti, jonka tarkoitus oli ilmentää Keski-Pohjanmaalla sijaitsevan maaseutupaikkakunnan, Halsuan, asukkaiden käsitystä omasta kotikunnastaan. Projektin painopiste oli taiteellisessa prosessissa, jolla pyrittiin konkretisoimaan kunta- ja asukkaisten ajatuksia, tunteita ja kokemuksia sekä pohtia, mikä kunnassa on asukkaiden mielestä arvokasta. Tarkoituksena oli myös miettiä, onko yhteisössä yhteneviä luonteenpiirteitä, ajatusmalleja tai arvostuksen kohteita. Lisäksi opinnäytetyöntekijän henkilökohtaisina tavoitteina oli oman taiteellisen prosessin tarkastelu ja ammattitaidon kehittäminen taiteilijana, ohjaajana sekä projektityöskentelyssä.

Projektin ja taideteoksen toteuttamiseksi perehdyttiin projektityöskentelyn vaiheisiin, yhteisön määrittelyyn, yhteisötaiteen sekä kansantaiteen piirteisiin ja luovuuden olemukseen.

Tekstiilitaideteos toteutettiin osittain kolmena työpajana, joihin kutsuttiin vapaaehtoisia osallistujia eri ikäryhmistä, ammateista ja elämäntilanteista. Työpajoissa keskusteltiin projektin aiheesta, halsualaisuudesta, sekä ideoitiin ja osittain valmistettiin teosta. Teoksen valmistuksen pääasiallinen tekniikka oli huovutus, mutta osallistujat saivat valita myös muita tekniikoita mielenkiintonsa mukaan. Teoksen muoto ja toteutus päätettiin yhdessä osallistujaryhmän kanssa, mutta opinnäytetyön tekijä toteutti teoksen loppuun oman taiteellisen näkemyksensä mukaan.

Projekti oli luonteeltaan yleistä pohdintaa siitä, miten asukkaat kokevat kotikuntansa tässä ajassa. Lopputuloksesta havaittiin esimerkiksi, että erityisesti luontoa kuntalaiset pitävät arvokkaana ja kunnan yhteisöllisyys toteutuu kaikkien asukkaiden huomioimisena ja tunnustamisena yhteisön jäseniksi.

Avainsanat

Yhteisö, yhteisötaide, luovuus, huovutus, kollaasi, projektityöskentely

Field of Study

Culture

Degree Programme

Degree Programme in Design

Author

Majjariitta Karhulahti

Title of Thesis

Sydänmaalla – Communal textile art project on Halsua

Date 2.5.2013

Pages/Appendices 125/18

Supervisors

Kaisa Klemola, Helena Kauttonen

Client Organisation /Partners

Commune of Halsua, Coop PlusPiste

Abstract

The thesis was carried out as a communal textile art project. The art project was made to project what feelings, thoughts and experiences the citizens of Halsua have about their home community. The focus was on the artistic process to concretize what the citizens of Halsua hold in high esteem in their home community and if the citizens share the same characteristic points, thoughts or values. In addition, as personal goals within the project, the author meant to view her own artistic process and to develop her profession as artist, teacher and project organizer. As an orientation to the project the meaning of community, communal art, folk art and creativity was studied.

The art piece was partly made in three workshops where voluntary citizens from different age groups, professions and state of lives were invited. In workshops the group discussed the subject of the project and brainstormed and partly created the artwork. The main technique was felting but the volunteers could also use other techniques if they wanted. The form and way to make the work was decided together, but the author created the work following her own artistic view.

The project included a general conclusion how Halsua is seen today. On the basis of the artwork it could be concluded that the citizens value the nature of the area and the sense of the community becomes true because all the citizens are noticed and accepted to be part of the commune.

Keywords

Community, communal art, creativity, felting, collage, project work

Sisällys

1	JOHDANTO.....	5
2	AIHEEN VALINTA, TAVOITTEET JA TYÖN ELEMENTIT	8
3	PROJEKTIN HAASTEET	12
4	NÄKEMYKSIÄ TAITEESTA JA TAITEILIJAN TYÖSTÄ.....	14
5	YHTEISÖ	17
	5.1 Mikä on yhteisö?.....	17
	5.2 Ympäristö ja yhteisön identiteetti	18
6	YHTEISÖTAIDE	20
	6.1 Yhteisötaiteen synty	20
	6.2 Yhteisötaide tänään	20
	6.3 Yhteisötaiteen toteutusta määrittelevät piirteet	21
7	LUOVUUS	24
	7.1 Luovuuden teoriaa	24
	7.2 Luova prosessi.....	25
8	HALSUA	29
9	PROJEKTIN TOTEUTUS.....	32
	9.1 Työn kulku	32
	9.2 Ohjaajan rooli	35
	9.3 Projektin toteutuksen suunnittelu	37
	9.4 Tekniikat	39
	9.5 Rajaus ja markkinointi.....	44
	9.5.1 Osallistujien ”metsästys”	44
	9.5.2 Osallistujat.....	47
	9.5.3 Mediapeliä.....	48
	9.6 Työpajojen toteutuksen suunnittelu ja rajaukset	49

9.7	Työpajat.....	50
9.7.1	Ensimmäinen työpaja – teoksen suunnittelu.....	50
9.7.2	Samaan aikaan muualla	56
9.7.3	Toinen työpaja – teoksen valmistus.....	57
9.7.4	Samaan aikaan toisaalla.....	58
9.7.5	Kolmas työpaja – teoksen toteutus	61
9.8	Palaute työpajoista	62
9.9	Teoksen valmistaminen	63
9.9.1	Tekninen toteutus.....	63
9.9.2	Teoksen osasten jatkaminen ja täydentäminen	65
9.9.3	Pohjan valmistus	67
9.10	Elämää saarella.....	71
9.11	Teoksen ripustus	78
9.12	Projektin päätös.....	79
9.12.1	Julkistamistilaisuuden järjestäminen	79
9.12.2	Ydintä etsimässä	80
9.12.3	Julkistamistilaisuus	81
10	OSASTEN MERKITYS.....	84
11	PROJEKTIN TOTEUTUKSEN ANALYYSI	92
12	VUOTTA MYÖHEMMIN	97
	KIRJALLISUUTTA JA AINEISTOJA	99
	KUVAT	100
	LÄHTEET	104
	LIITTEET	3
	Liitteet 1-3	Julisteet ja tiedotteet
	Liitteet 4-9	Luonnoksia ja kolmiulotteisia mallinnuksia
	Liite 10	Materiaali- ja tekniikkakokeilut
	Liite 11	Kuvan ja nimen käyttöluvasopimus
	Liite 12	Palautelomake
	Liitteet 13-17	Lehtiartikkelit

1 Johdanto

Ensimmäiset ideani tälle opinnäyteyöaiheelle tulivat jo noin vuonna 2007 opiskellessani Satakunnan Ammattikorkeakoulussa taidegrafiikkaa. Olin tuolloin valmistumiseni kynnyksellä ja mietin, mihin seuraavaksi ryhtyisin. Halusin tehdä jotain mahdollisimman näyttävää saadakseni työelämäni alkuun. Minua kiehtoi ajatus valmistaa julkisen tilan taideteos, sillä siinä on omat haasteensa sekä monumentaalisuutensa että sijoituspaikkansa puolesta. Arvelin kotikunnassani Halsualla olevan aina tarvetta ja kysyntää kaikenlaiselle uudelle toiminnalle, ja että se näin ollen voisi olla myös vastaanottavainen projektilleni. Toteuttamalla teoksen sinne voisin samalla toimia kotikuntani kulttuurielämän hyväksi. Mietin jo useita paikkoja, jonne voisin tulevan teokseni sijoittaa ja kehittelinkin monenlaisia ideoita, mutta tulevaisuus vei minut taiteilijaelämän sijaan jatkamaan opiskelua Kuopion Muotoiluakatemiaan ja projekti sai jäädä.

Taiteellisessa työssäni olen tähän asti käsitellyt paljon kotiseutuani, sillä se on olennainen osa identiteettiäni kasvua sekä positiivisesti että vaikeuksineen. Sieltä kumpuavat mielikuvat ovat usein teosteni aiheena. Uuteen tutkintoon valmistumisen ja uuden elämänvaiheen taas lähestyessä ajattelin jälleen suhdettani kotiseutuuni sekä sieltä omaksumiini käytöstapoihin ja ajattelumalleihin, ja tajusin niiden mahdollisen ainutlaatuisuuden. Olen yli puolet elämästäni asunut yhteisössä, jolla on kenties omat tapansa toimia ja ajatella tai tietyt kiinnostuksen ja arvostuksen kohteet. Mutta tunnenko kuitenkin tätä yhteisöä? Näkevätkö muut asukkaat kunnan samalla tavoin kuin minä? Onko Halsualla esimerkiksi joitain yhteisiä arvostuksen kohteita, yhteneviä asenteita tai käyttäytymistapoja? Millainen tämä kunta loppujen lopuksi onkaan? En tarkoita, että Halsuan pitäisi olla samanmielinen muuttumaton yhteisö, vaan sitä, että minä olen katsonut ja arvottanut kuntaa vain omasta perspektiivistäni. Oma näkemykseni on ollut ainut totuus. Sitä se tulee tietysti olemaankin, koska omilla aivoillanihan jatkossakin ajattelen, mutta nyt halusin laajentaa näkemystäni.

KUVAT 1-3. Yksityiskohtia aiemmista kotiseutua käsittelevistä teoskokonaisuuksistani.

Halusin siis pohtia, mitä halsualaisuus mahdollisesti on ja miten se on muovannut tunteitani, asenteitani ja käyttäytymistäni. Näitä tarkastelemalla ehkä ymmärtäisin paremmin, miksi synnyinseutuni minua viehättää, miksi se kulkee ajatuksissani ja ilmenee jatkuvasti taiteessani. Ehkä oppisin myös tuntemaan paremmin itseäni ja voisin rakentaa identiteettiäni niin ammatillisesti taiteilijana kuin ihmisenä yleensä.

Huomasin, että nyt minulla oli myös tilaisuus toteuttaa vuosien takainen suunnitelmani valmistaa taideteos Halsualle. Koska halsualaisuudessa ei ole kysymys vain minun näkemyksistäni, totesin yhteisöllisen taiteen olevan olennainen apuväline sen tarkasteluun. Taide voi tuoda esiin tiedostamattomia ajatuksia ja toimintoja ja voi siten auttaa konkretisoimaan abstraktejakin asioita.

Tämän opinnäytetyön aiheena on siis tarkastella Keski-Pohjanmaalla sijaitsevan maalaiskunnan, Halsuan, asukkaiden kokemusta omasta kotikunnastaan. Opinnäytetyössä yritetään kuvata halsualaisten paikkaidentiteettiä eli sitä minkälaisia tunnesiteitä, merkityksiä ja muistoja kuntalaisilla on kotipaikkakunnastaan (Hiltunen & Jokela 2001, 24). Projektin tarkoituksena ei ole tehdä tieteellistä tutkimusta, vaan pääpaino on henkilökohtaisen luovuuden käytössä taiteellisessa prosessissa, jolla ilmennetään yksilön ajatuksia ja tunteita. Konkreettisen käsityksen saamiseksi, kyseisestä aiheesta valmistettiin yhteisöllinen taideteos vapaaehtoisista kuntalaisista koostuneen ryhmän kanssa.

Käsitteet

Huovutus

Huovutus on tutkimusten mukaan tekstiilitekniikoista vanhin. Huovutuksessa karstatut eli yhdensuuntaisiksi kammattut villakuidut takertuvat toisiinsa, niin että syntyy huopa. Villan huopuminen tapahtuu eri tavoin tekniikasta riippuen. (Mentu, Mikkela & Paakkunainen 2005, 7, 27; Käspaikka.)

Märkähuovutus

Märkähuovutuksessa kerroksittain ja ristikkäin asetellut karstatut villakuidut kastellaan lämpimällä vedellä ja niitä käsitellään emäksellä, jolloin villakuidun pinnan suomut aukeavat. Villoja hangataan ja rullataan, jolloin kuidut alkavat takertua toisiinsa, kutistuvat ja tiivistyvät muodostaen lopulta huovan. (Kharade 2008, 14.)

Neulahuovutus

Neulahuovutuksessa villakuituja pistellään erityisellä huovutusneulalla, jossa on väkäsiä. Neulaaminen saa villakuidut takertumaan toisiinsa ja muodostumaan huovaksi. Neulaamisella on mahdollista liittää villakuituja ja muita materiaaleja toisiinsa. (Kharade 2008, 10.)

Nuno-huovutus

Nuno on japania ja tarkoittaa kangasta. Nuno-huovutuksessa villa ja kangas huovutetaan yhteen. Eri materiaaleja yhdistelemällä saadaan aikaan mielenkiintoista pintaa kutistuvan villan rypistäessä kutistumattomia kankaita huovutusprosessi aikana. (Kröger, 2007.) Huovutus onnistuu parhaiten, jos villa neulataan kiinni kankaaseen.

Kollaasi

Kollaasissa kuva rakennetaan yhdistelemällä liimaten eri materiaaleja samaan teokseen. Sana kollaasi tulee ranskan sanasta coller – liimata. (Hannula.)

Yhteisötaide

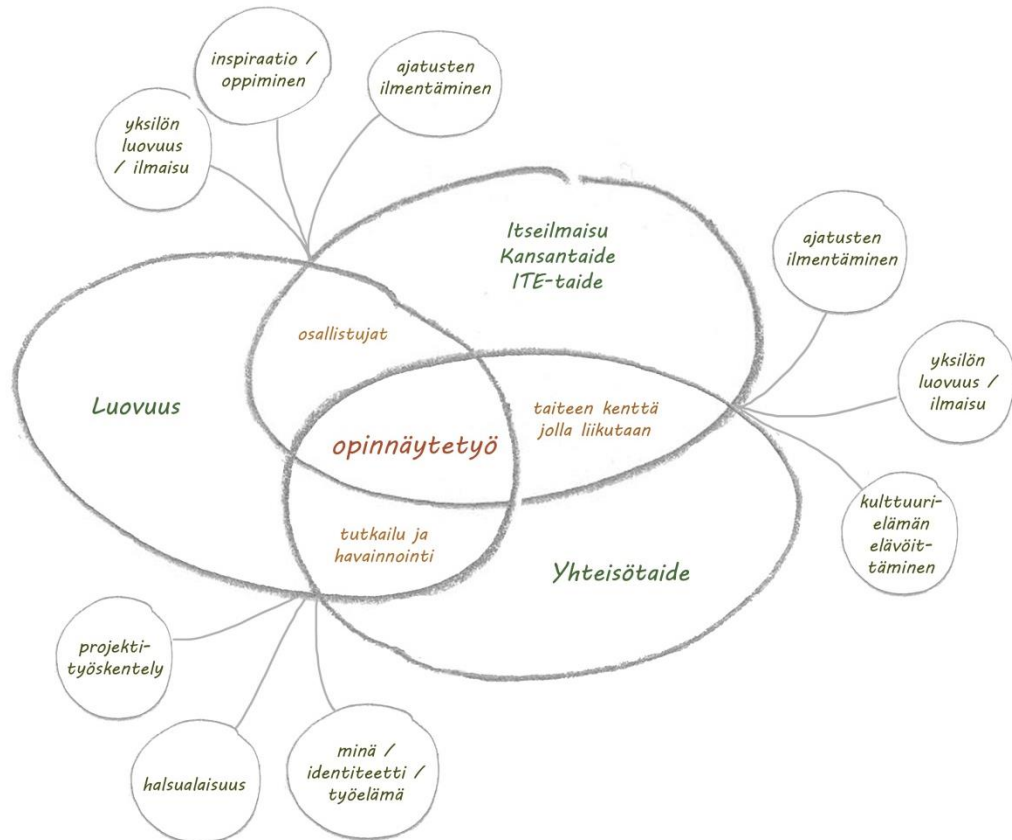
Yhteisötaide on taidetta, joka toteutetaan tietyn yhteisön jäsenten toimesta ammattitaiteilijan johdolla. Yhteisötaiteen edellytys on, että se nousee yhteisön omista tarpeista ja siinä pyritään löytämään ratkaisu johonkin yhteisöä häiritsevään ongelmaan tai kiinnittämään päätäjien huomio siihen. Yhteisötaiteen peruspiirteitä ovat tarvelähtöisyys ja vuorovaikutus sekä ajatus koko prosessista taiteena. (Hiltunen & Jokela 2001, 13-18.)

ITE-taide

ITE on lyhenne sanoista *itse tehty elämä*. ITE-taide on vallitsevan ajan kulttuurista, taideoppilaitoksista ja -instituutioista irrallaan olevaa taidetta, jota ihminen luo itselleen omasta sisäisestä tarpeestaan ilman taiteellista koulutusta. (Knuutila 2002, 8; Maizels 2002, 10, 12.)

2 Aiheen valinta, tavoitteet ja työn elementit

Kerron seuraavaksi tarkemmin aiheen valintaan vaikuttaneista tekijöistä sekä projektin tavoitteista. Selvitän samalla myös osa-alueet, joista tämä opinnäytetyö rakentuu.

KUVA 4. Opinnäytetyön elementit.

Opinnäytetyössä pyritään tarkastelemaan halsualaisuutta kuntalaisten ajatusten, mielipiteiden ja kokemuksen kautta. Opinnäytetyön teoriaosuudessa tarkastelen yhteisön määrittelyä sekä yhteisölliseen identiteettiin vaikuttavia tekijöitä.

Osa opinnäytetyön tavoitteista on minulle henkilökohtaisia. Minulla on jo kuvataiteilijan ammattikorkeakoulututkinto ja haluan työelämässä toimia kulttuurin ja taiteen alalla. Tekstiilimuotoilun opinnoissani olen suuntautunut kädentaitojen ohjaukseen oppiakseni itse mahdollisimman paljon erilaisia käsityötekniikoita sekä omaa taidettani ajatellen että voidakseni ohjata muitakin itseilmaisuun. Ohjaajana vielä luon ja etsin minulle sopivia opetusmenetelmiä, mutta työskentely- ja opetusmetodeihini kuuluu yksilöllisten sekä oivaltavien ja ennakkoimattomien ratkaisujen tekeminen ja niihin kannustaminen. Näin ollen tässä opinnäytetyössä ajattelen ihmisen olevan luova yksilö, jolla on kaikki mahdollisuudet omanlaiseensa ilmaisuun ja ongelmanratkaisuun ja näen ne täysin hyväksyttävänä toimintatapoina. Raportin

teoriaosuudessa tarkastelen ihmisen luontaista luovuutta sekä niitä taidesuuntauksia, jotka tukevat tätä näkökulmaa. Opinnäytetyö toteutetaan yhteisöllisenä taiteena, joka saa vaikutteita kansantaiteesta ja ITE-taiteesta. Näin painopiste pysyy yksilön synnynnäisellä luovuudella ja ilmaisulla.

Arvostan kotikuntaani suuresti ja pyrin aina silloin tällöin kehittelemään sinne jotain toimintaa yhteistyössä paikallisten yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa tai olemaan mukana heidän tempauksissaan. Omaan visioonni ammatinkuvastani taiteilijana sisältyy toimiminen kulttuurin ja sen tuoman hyvinvoinnin edistämiseksi kannustamalla ihmisiä oman luovuutensa käyttämiseen ja oman taiteensa tekemiseen. Yksi tärkeä näkökulma tämän opinnäytetyön aiheen valinnassa olikin Halsuan kulttuurielämän elävöittäminen ja näin myös sen hyvinvoinnin edistäminen. Opinnäytetyö toteutetaan väljästi määriteltynä yhteisötaideprojektina. Sen toteutuksen aikana perehdyn projektityöskentelyn vaiheisiin ja hyödynnän niitä työskentelyssä, joten tässä raportissa käytän opinnäytetyöstäni myös sanaa ”projekti”.

Halsua on pieni kunta, jota tasaiseen tahtiin uhkaa väistämättömyys liittyä osaksi jotakin suurempaa kuntaa. Pienet kunnat tuntuvat suurista kasvukeskuksista katsottuna kenties olemattomilta ja elämättömiltä, vaikka asukkaat tekisivät kaikkensa kuntansa toimivuudeksi. Yksi opinnäytetyöni aiheen valinnan syitä olikin tuoda kunnalle näkyvyyttä ja näin osoittaa, että kunta on elinvoimainen, persoonallinen ja aktiivinen. Opinnäytetyössä esitellään Halsuan kuntaa sekä kuvaillaan sen elävyydestä ja yhteisöllisyydestä kertovia tekijöitä.

Aiheen valintaan vaikutti eniten se, että tässä projektissa saisin toteutettua kaikki kiinnostuksen kohteeni. Voin kehittää ammattitaitoani eli taiteellista ilmaisuni, työrytmiäni ja organisoitaitojani sekä luoda verkostoja. Samalla voin tukea identiteettiäni niin ammatillisesti kuin siviilissä. Voin toimia kotikuntani kulttuurielämän kehittämiseksi ja tuoda sille näkyvyyttä. Voin kannustaa ja innostaa ihmisiä toteuttamaan luovuuttaan ja miettimään suhdettaan kotikuntaansa. Projektin saama vastaanotto näyttäisi myös kannattaako vastaavia projekteja tulevaisuudessa järjestää. Lisäksi tavoitteenani on kehittää taitojani kädentaitojenohjaajana sekä haastaa työskentelytapojani tekemällä taideteosta yhteistyössä toisten kanssa. Projekti ei toisi näkyvyyttä vain kunnalle, vaan myös minulle sekä taiteilijana että ohjaajana, mikä on tärkeää tulevan työelämäni kannalta. Tutkimuksellisesta näkökulmasta projekti voisi tuoda ilmi jotain, mikä saattaa jatkossa kehittää koko kunnan tai sen yksittäisten asukkaiden hyvinvointia ja toimintaa.

Toisin kuin vuosia aiemmin, jolloin ensimmäiset ideani tälle projektille tulivat, tunsin että minulla olisi nyt tarpeeksi kapasiteettia, eli tietoa, näkemystä ja varmuutta, näin suuren työn toteuttamiseen. Huomasin sen sopivan täydelliseksi prototyyppiprojektiksi ja ponnahduslaudaksi siihen, mitä haluaisin tulevaisuudessa taiteilijana, muotoilijana ja kädentaitojen ohjaajana tehdä.

Opinnäytetyöraportissa kerron, kuinka projekti toteutettiin ja analysoin sitä vertaamalla toteutusta asetettuihin tavoitteisiin ja kysymyksiin. Raportin lopussa analysoin myös saadun palautteen sekä ihmisten kokemuksia projektista. Opinnäytetyöraportissa esiintyvien henkilöiden nimien ja kuvien käytöstä on sovittu kyseisten henkilöiden kanssa.

Projektin painopisteet

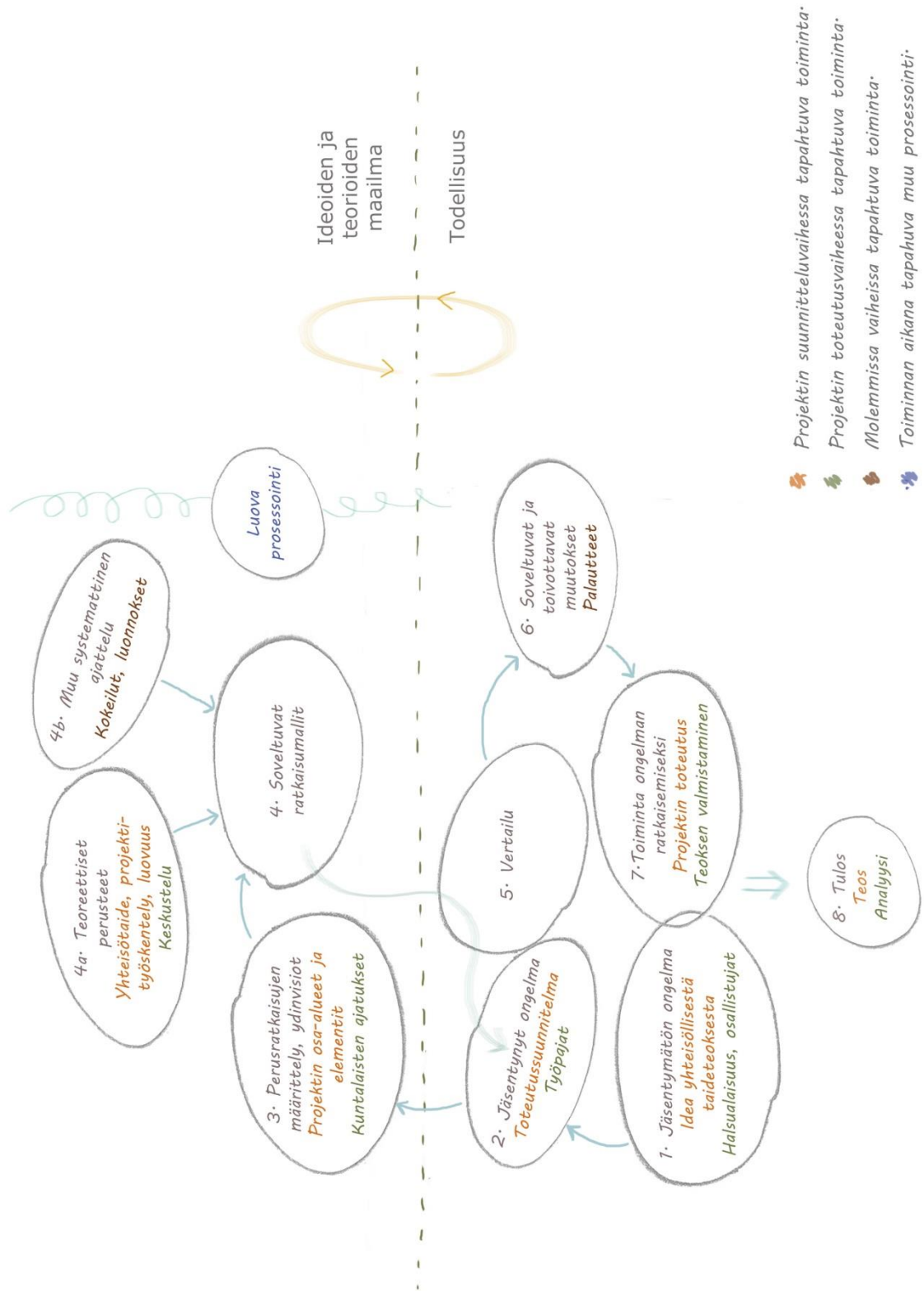
- Tunteiden ja ajatusten ilmentäminen luovassa prosessissa ja yhteisötaideprojektissa.
- Ihmisten kannustaminen luovuuteen ja omaan ilmaisuun.
- Halsualaisuuden tarkastelu.
- Oman identiteetin vahvistus ja tarkastelu sekä ammatillisesti että henkilökohtaisella tasolla.
- Ammatillinen kehittyminen; taiteellinen työskentely, kädentaitojen ohjaus, projektityöskentely, tapahtumaorganisointi.
- Halsuan kulttuurielämän elävöittäminen.
- Näkyvyyden tuominen Halsualle.

Menetelmät ja tiedon hankinta

Toteutan opinnäytetyön projektina, jossa pääpaino on luovalla prosessilla. Projektissa toteutuu sovelletusti Checklandin (1986) kehittelemä pehmeän systeemisuunnittelun menetelmä, jonka Anttila esittelee kirjassaan (1998, 151-152). Pehmeässä systeemisuunnittelussa toiminta jaetaan reaali maailman ja systeemimaailman kentiin (katso kuva 5). Systeemimaailmassa toimintaa suunnitellaan ja vaihtoehtoja punnitaan. Reaali maailmassa valittu toiminta toteutetaan. Toiminnan seuraukset käyvät vuoropuhelua suunnitelmien kanssa muodostaen taas uuden reaali maailman toiminnon.

Tässä opinnäytetyössä reaali maailma toteutuu yhteisötaideprojektissa ja systeemimaailma sisältää niin projektin kuin toteutettavan taideteoksen suunnittelun sekä taiteelliseen työhön liittyvän luovan prosessoinnin, jota esittelen tarkemmin luvussa 7. Luovaa prosessointia havainnoin vain oman toimintani osalta, sillä se on tässä opinnäytetyössä olennaista lähinnä ammatillista kehitystäni ajatellen.

Tässä opinnäytetyössä käytän kirjallisia ja sähköisiä lähteitä sekä ammatillista koulutustani opinnäytetyön teoreettisessa perustassa. Suulliset ja visuaaliset tarinat, mielipiteet, valokuvat ja muut materiaalit toimivat yhteisöllisen taideteoksen suunnittelun sekä aiheen analysoinnin inspiraationa ja suuntaviivoina. Niistä on mainittu raportissa tai raportin lopussa olevassa kirjallisuus- ja aineistoluettelossa. Opinnäytetyöraportissa olevat kuvat ovat pääasiassa minun itseni ottamia ja piirtämiä. Muista lähteistä tulleiden kuvien ottaja ja omistaja mainitaan kuvan yhteydessä tai kuvaluettelossa.

KUVA 5. Pehmeä systeemisuunnittelu Checklandin mukaan (Checkland 1986).
Soveltanut: Maijariitta Karhulahti.

3 Projektin haasteet

Jo ideointivaiheessa tiesin, että edessäni olisi suuri projekti ja työmäärä. Aihe oli kuitenkin niin mielenkiintoinen ja ajankohtainen omalle elämäntilanteelleni sekä kiinnostuksenkohteilleni, että halusin ottaa haasteen vastaan. Suurimpia haasteitani projektin toteuttamisessa olisikin sen rajaaminen ja minulle luonteenomaisen rönsyilyn hillitseminen. Aiheessa on valmiiksi useita siihen olennaisesti liittyviä näkökulmia, joihin on kiinnitettävä huomiota. Rajaus ja painotusten määrittely sekä niissä pysyminen projektin loppuun asti on tärkeää, jotta työskentely pysyy hallinnassa ja sisällöstä tulee ymmärrettävä.

SWOT – analyysi

Työskentelyn suunnittelun ja mahdollisuuksien arvioimiseksi tein projektin alkuvaiheessa SWOT-analyysin. Sana SWOT on lyhenne englannin kielen sanoista Strengths, Weaknesses, Opportunities ja Threats, eli vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Vahvuudet ja heikkoudet ovat sisäisiä tekijöitä, joilla työntekijä voi subjektiivisesti analysoida omia voimavarojaan työhön nähden. Mahdollisuudet ja uhat ovat ulkoisia tekijöitä, jotka määrittävät työn konkreettista toteuttamista. (Opetushallitus.)

KUVA 6. SWOT-analyysi.

Vahvuutenani tässä projektissa ovat minulle luonteenomaiset ahkeruus, tunnollisuus, itsevarmuus, idearikkaus, taiteelliset näkemykset, sosiaaliset taidot, ennakkoluulottomuus, positiivinen asenne ja halu oppia uutta. Toisaalta heikkouksina on itsevarmuuteni ja näkemyksieni siivittäjä suhteellisuuden tajun katoaminen, eli se että suunnittelen työtä yli voimavarojeni tai olemassa olevien resurssien. Itsepäisyys johtaa siihen, että en halua luopua näkemyksistäni, vaikka niitä ei olisi aina järkevä toteuttaa. Heikkoutenani on myös aloittamisen vaikeus, jonka usein kohtaan suurien visioitteni kynnyksellä, koska en tiedä mitä lopullisesti on vastassa. Vaikka olen sosiaalinen, esiintymistilanteissa olen usein myös ujo, mikä vaikeuttaa ymmärretyksi tuleamista.

Projektin mahdollisuuksina ovat yhteistyötahot, jotka linkittyvät vahvasti itse projektin aiheeseen. Projektin innokas ja positiivinen vastaanotto mahdollistaisi myös hedelmällisen ja tehokkaan työskentelyn. Tuttu työympäristö ja joustava aikataulu antavat mahdollisuuden rennolle työskentelylle, asioiden suunnittelulle ja hautumiselle. Vapaus toteuttaa omia näkemyksiä voi inspiroida työskentelyyn ja synnyttää jotain ennennäkemätöntä. Uhkana vastavasti on se, että projektini otetaan haluttomasti ja negatiivisesti vastaan tai yhteistyötahoja ja osallistujia ei löydy ollenkaan. Epäonnistunut aikataulutuksen suunnittelu voi johtaa kiireeseen ja huonoihin ratkaisuihin sekä epätietoisuuteen projektin kulusta yhteistyötahojen kanssa.

4 Näkemyksiä taiteesta ja taiteilijan työstä

Tässä luvussa kerron omasta suhteestani taiteeseen sekä näkemyksiäni taiteen merkityksestä. Lisäksi esittelen muiden ajattelijoiden pohdintoja, teorioita ja tutkimuksia ja vertaan omia käsityksiäni niihin.

Taiteen tekeminen ja itseilmaisu ovat minun elämäni elinehtoja, sillä ne ovat keinoja, joilla käsittelen asioita, rakennan identiteettiäni ja jäsennän maailmaa. En useinkaan tee sitä suunnitelmallisesti, vaan annan ajatusten virrata ja tulla ulos millä tekniikalla milloinkin. En anna ulkoapäin tulevan kritiikin, vaikka se tulisi minulta itseltäni, estää minua tarttumasta aiheeseen. Pysin siihen, etten ajattele minkään teeman olevan liian vähäpätöinen tai naurettava toteutettavaksi, vaan tarve työstää kyseistä aihetta riittää perusteluksi asian tärkeydelle. Usein inspiroidun juuri kiinnostuksesta ymmärtää, miksi aihe tuntuu tärkeältä. Ymmärtäminen syntyy vain toteuttamalla teos, luonnos, prototyyppi, näyte, kokeilu, tajunnanvirtakirjoitus, tai mikä tahansa muoto, jolla ajatus tulee näkyväksi. Mahdollisuus konkretisoida alitajuisia ajatuksia ja tarkastella niitä ulkoa päin hämmästyttää minut kerta toisensa jälkeen. Vaikka pinnalle nousevat asiat voivat olla välillä arkaluontoisia tai hankalia, haluan tutustua mieleni maailmaan yhä paremmin.

Omassa taiteessani ja teoksissani kuvaan tunteita ja ajatuksia esittävin kuvin tai värein ja muodoin. Kuvaan yksinkertaisia, lähellä olevia asioita, arkea. Sitä mikä on tuttua ja mitä on helppo lähestyä. Tuttavuus ei aseta painetta ymmärtää liikaa ja antaa aitojen tunteiden tulla esiin. Toivon, että teoksiani voisi myös katsoa näin yksinkertaisesti ja avoimin mielin.

Tekstiilitaide on mielestäni ystävällinen väylä käsitellä tunteita ja ajatuksia niin tekijän kuin kokijankin näkökulmasta. Tekstiili on materiaali, johon kaikilla on jo intiimi suhde, siksi uskon sen olevan myös helposti lähestyttävä tie kohti taiteen kokemista ja uuden oivaltamista. Lisäksi kierrätystekstiilit ja muut tutut materiaalit voivat jo itsessään herättää muistoja ja mielikuvia joihin samaistua. Silloin teos saattaa puhutella hyvinkin henkilökohtaisella tasolla. Koska taide on antanut minulle niin paljon, haluan kannustaa muitakin oman luovuutensa käyttöön.

KUVA 7. Taiteellisessa työssä annan materiaalien ja teknikoiden viedä.

Teoreettisia perusteita taiteen olemuksesta

Venkula on kirjassaan *Taiteen välttämättömyydestä* (2003) pohtinut taiteen merkitystä yhteiskunnallisesti ja todellisuuden tarkastelun kannalta nojaten pohdinnoissaan myös muiden ajattelijoiden näkemyksiin. Venkulan mukaan taide, tiede ja etiikka ovat ikkunoita, joiden kautta todellisuus nähdään ja ymmärretään. Ne eivät toimi yksistään, vaan muodostavat yhdessä kokonaiskuvan maailmasta. Taiteen hän ajattelee olevan olennainen osa todellisuuden ymmärtämistä, koska se nojaa yksilön tunteisiin, näkemyksiin ja tulkintoihin. Taide toimii enimmäkseen tunnetasolla, joka on nopein, suurin ja näin aidoin väylä olla yhteydessä todellisuuteen. Yksi taideteos ei ole ainut totuus, vaan kaikki taide muodostaa kokonaisuuden, joka peilaa meneillään olevaa aikaa. Tekijän, teoksen ja katsojan vuoropuhelu auttaa oivaltaamaan yhteisiä piirteitä ja on sekä maailman kuvaamista että siihen vaikuttamista. Koska taide osaltaan heijastaa aikakauden todellisuutta, se myös tuo ja tallentaa tietoa. Taide kertoo eri kulttuurien piirteistä ja tavasta ymmärtää asioita antaen samalla valmiuden kunnioittaa erilaisuutta ja lisätä suvaitsevaisuutta. (Venkula 2003, 14-19, 34-39, 40-44, 55-58.)

Väitöskirjassaan *Aitojen elämysten kaipuu* (1998) Linko on tutkinut miten suomalaiset vastaanottavat taidetta niin katsomisen kuin tekemisen sekä lukemisen ja kirjoittamisen avulla. Omien tutkimustensa ja pohdintojensa tueksi hän viittaa kirjassaan useisiin muihin ajattelijoihin ja teorioihin. Tutkimuksissaan Linko havaitsi esimerkiksi nuorten pitävän kansallisromanttisia ja realistisia maisemamaalauksia ns. aitona ja uskottavana taiteena. Tähän vaikuttaa kenties se, että suomalaisilla on sisäänrakentunut maisemäkäsitys siitä, mikä on kaunista ja aitoa. Taiteen kokemisen tunnereaktiot ja elämyksellisyys korostuvat mieluisten ja tuttujen assosiaatioiden äärellä. Moderni tai abstrakti taide ei tarjoa samanlaisia kiinnekohtia ja jättää siksi kylmäksi. (Linko 1998, 41-45, 64.)

Taiteenkokemisessa elämyksellisyyteen vaikuttaa myös nostalgian kaipuu. Nostalgia maalaa mielikuvaa menneestä ajasta, jolloin elämä tuntui olleen kaikin puolin parempaa, kauniimpaa ja turvallisempaa. Esimerkiksi historiallisesta kaunokirjallisuudesta haetaan kokemusta turvallisuudesta, jäsenistään huolehtivasta kyläyhteisöstä. Nyky-yhteiskunnassa ihminen taas etsii yhteisöllisyyttä varoen kiinnittymästä mihinkään liaksi. Nostalginen turvallisuuden kaipuu on ymmärrettävää, koska tulevaisuus on aina tuntematonta ja epävarmaa. Taiteessa, ja muussakin harrastustoiminnassa, ihminen antaa itselleen luvan kokea ja tuntea, jolloin syntyy myös kollektiivisesta muistista heräviä elämyksiä. Ja oivaltaessaan jotain oman makunsa mukaista kokija löytää samalla myös osan itsestään. Tällöin ei ole väliä minkälaisesta tai minkä ”tasoisesta” taiteesta on kysymys, vaan pääasia on kokemus, joka auttaa ihmistä tunnistamaan itsensä ja yksilöllisyytensä suhteessa ympäristöönsä. (Linko 1998, 36-37, 41-45, 49, 53-66.)

Venkula on mielestäni hyvin perustellut taiteen merkitystä elämän toiminnassa. Omalla työlläni pyrin hyödyntämään juuri tätä taiteen vahvuutta. En halua taiteen olevan minulle pelkästään elinkeino, enkä tukea työlläni käsitystä taiteen elitismistä, vaan näyttää, että sillä on muitakin kuin dekoratiivisia, hienostuneita tai taloudellisia merkityksiä. Taide on mielestäni myös kommunikointi- ja tulkintaväline, jolla voi kuvata näkymättömiä tai vaikeasti sanoin selitettäviä asioita. Esteettisyys on tällaisen viestintäprosessin lisänautinto, mutta arvokasta itsessäänkin.

Venkula täsmentää pohdinnoissaan, että taide ei myöskään ole pelkkää terapiaa (Venkula 2003, 44). Taiteenharrastajan ei minunkaan mielestäni tarvitse olla sairas ja kaivata erityistä eheytymistä, vaan taide on osa maailman ymmärtämistä, mitä uskoisin kaikkien tiedostamattaan käyttävän säilyttääkseen tasapainon suhteessa ympäröivään maailmaan. Ihmisellä on tarve kuulua johonkin ja oman paikkansa tiedostaminen vielä vakauttaa kuuluvuuden tunnetta. Tämän opinnäytetyönkin tarkoitus on peilata halsualaisuutta ja päivittää sitä käsitystä, mikä halualaisilla on omasta todellisuudestaan tässä ajassa. Samalla siitä jää myös tuleville sukupolville historiallinen ajankuvadokumentti, joka kenties auttaa jotakuta tulevaisuuden halsualaista ymmärtämään paremmin omaa identiteettiään.

Lingon tutkimus taiteen vastaanottamisesta ja kokemisesta antaa mielestäni taas mielenkiintoisen näkökulman taiteen avulla tulkitulle todellisuudelle. Onko taiteen luomaan kuvaan luottamista, jos sitä kuitenkin katsotaan vain sisäänrakennetun romanttisen käsityksen kautta? Lingon mukaan maalausten maisemat saattoivat katsojien silmissä tuntua jopa aidommilta kuin maisema, jonka näkee katsoessaan ikkunasta (Linko 1998, 42). Tämä saattaa johtua siitäkin, että taidetta katsotaan usein kuin turisti, arvioiden sitä jonkinlaisessa ”taiteen arvo maailmassa”, joka poikkeaa todellisuudesta (Linko 1998, 36, 37).

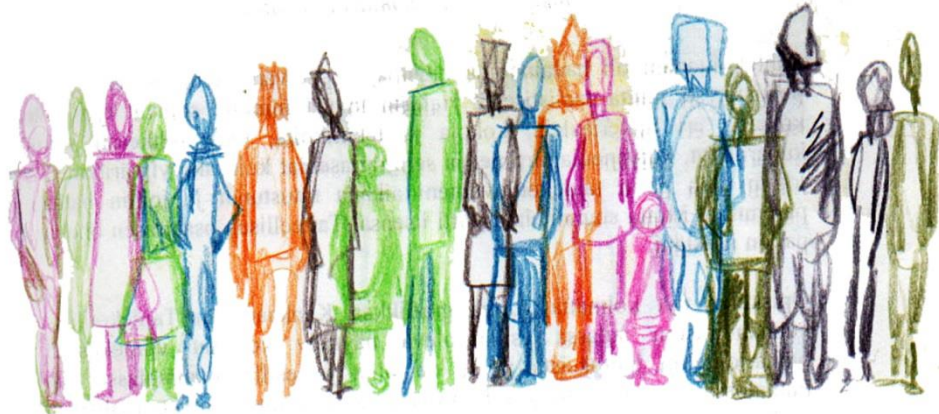
Lingon tutkimus vastaa toisaalta hyvin myös omiin ennakkokäsityksiini taiteentulkinnasta. Se saa miettimään olenko minäkin saman käsityksen alla? Käytänkö minä taiteeni perustana kansallisromanttista suomalaista maisemaa, koska etsin nostalgiaa? Se olisi ymmärrettävää, koska menneisyys on todellisuutta, joka on jo varmasti tapahtunut ja jonka jälkeen elämä on edelleen jatkunut. Siksi se myös tuntuu turvalliselta. Nostalgisuus suinkaan vähennä niin sanotun perinteisen taiteen merkitystä, vaan se pikemminkin tukee varmuuden ja jatkuvuuden tunnetta ja luo tuttuudellaan helposti esteettisiä kokemuksia. Sitä voi kuitenkin hyödyntää lisämerkityksiä antamalla. Taiteessa luonto on mielestäni mitä parhain aihe kuvata tunnemaailmaa, koska kaikki luonnon muodot ja ilmiöt ovat aitoja ja itsessään esteettisiä. Vuodenaikojen, sääolojen ja maisemien kirjosta on mahdollista valita tunteita ja ajatuksia sopivasti kuvaava ilmenemismuoto. Siksi maalausten maisemat kenties tuntuvatkin aidommilta kuin se realistinen tila, joka nähdään suoraan, mutta ilman nimettyjä tunteita. Kuitenkin ajattelen, ettei taiteessa ole hyvä tyytyä helpoimpaan vaihtoehtoon. Haasteelliset teokset ja kuva-aiheet puhuttelevat syvemmin ja kertovat enemmän sekä yksilöstä että maailmasta. Omassa taiteessani pyrin esittämään realismia viitteellisesti kuvatakseni samalla myös sanatonta tunnemaailmaa. Näin yhdistämällä tuttua ja tuntematonta haluan loiventaa kynnystä ymmärtää myös abstrakteja asioita, sillä uskon niiden käsittelyn olevan terveellistä.

Vaikka tavoittelen tässä opinnäytetyössä luovan ja aidon, eli suodattamattoman ja spontaanin, ajatteluprosessin synnyttämää taideteosta, lopputuloksen tulee mielestäni olla myös esteettinen ja laadukas. Niin ohjauksessa kuin omassa työskentelyssäni kiinnitän huomiota sommitteluun ja harmoniaan sekä teknisen toteutuksen laatuun. Se on tärkeää, sillä taide- ja käsityöopetuksella luodut perusteet mahdollistavat mielestäni turvallisen irrottelen ja kokeilun. Tekijä saattaa myös olla tyytyväisempi teknisesti ja esteettisesti toimivaan lopputulokseen, mikä taas tukee itsetuntoa. Tästä näkökulmasta taidetta tehtäessä huomioidaan myös katsojan rooli, sillä kaunis tai harmoninen teos, jossa on perinteisiä ja tuttuja elementtejä, voi olla prosessin ulkopuoliselle kokijalle ymmärrettävämpi ja puhuttelevampi. Muu luovan prosessoinnin aikainen terapeuttinen ajatusten ja tunteiden käsittelyn vapaus on vain tervetullut lisä.

5 Yhteisö

5.1 Mikä on yhteisö?

Yhteisö määritellään yhteiseen päämäärään omaavaa ihmisten yhteenliittymäksi. Tällaisia ovat esimerkiksi valtio ja kunnat. Abstraktimmin ja väljemmin määriteltynä yhteisö on sosiaalinen järjestelmä eli kokonaisuus, joka muodostuu ihmisten välisistä suhteista. Yhteiskunta on hyvä esimerkiksi yhteisöstä, johon usein sisältyvät nämä molemmat. Yhteiskunnalla tarkoitetaan rajattua aluetta ja ihmisten välisten sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa sosiaalisuus ja tuotannollisuus ovat vuorovaikutuksessa. Yhteiskuntaa ylläpitää valtio. (Ahola, Khulman & Luotio 1997, 926, 977-978.) Valtioilla, kuten Suomella, on pitkä historia, yhteiset säännöt sekä tietyt käyttäytymisnormit ja perinteet, jotka tekevät siitä toimivan yhteiskunnan. Yhteinen historia, kokemukset, mielipiteet ja vakaumukset luovat yhteiskunnasta myös yhteisön (Hiltunen & Jokela 2001, 21). Samoilla tavoin yhteisöllisyys muodostuu myös pienemmässä mitakaavassa, esimerkiksi paikkakuntien kohdalla ja edelleen pienemmissä ryhmissä, kuten yhdistystoiminnassa. Ihmisten samaan päämäärään pyrkivä sosiaalinen toiminta siis muodostaa yhteisön.

KUVA 8. Yhteisö koostuu yksilöistä.

Nykyään yhteiskunta ei ole usein enää niin tiivis kuin ennen, sillä ihmiset voivat tutustua maailmaan ja muihin yhteiskuntiin laajemmin ja heillä on mahdollisuus valita oma näkökulmansa vapaammin. Eri yhteiskuntien välillä on yhä enemmän liikkuvuutta ja joustavuutta. Yhdellä yhteiskunnalla ei siten välttämättä ole enää yhteistä yhdistävää kokemusta, koettelusta tai uskonnollista näkemystä, mikä voi luoda yhteisön ja pitää sen kasassa. Sosiaalista yhteisöä, eli samanhenkisiä ihmisiä, etsitään kuitenkin ja johonkin yhteisöön halutaan kuulua. Yhteisöllinen taiteellinen toiminta voisikin olla auttamassa harhailevia löytämään takaisin yhteisönsä tai tekemään siitä jäsenilleen merkityksellisemmän käsittelemällä esimerkiksi sosiaalisia, kulttuurillisia, poliittisia tai ekologisia aiheita. Taide tuo tietoa yhteisön sisästä ja voi siksi uudistaa yhteiskuntaa ja olla merkittävä osa kasvatusta. (Hiltunen & Jokela 2001, 21, 26.)

5.2 Ympäristö ja yhteisön identiteetti

Yhteisöä yleensä määrittää ja siihen vaikuttaa merkittävästi se paikka ja ympäristö, missä sen jäsenet elävät. Merkittävintä on usein rakennettu ympäristö, sillä se kertoo yhteisön ja yhteiskunnan arvoista ja on sen symbolina. Toisaalta myös kulttuuri määrittää, mitkä paikat koetaan merkityksellisiksi, mutta tämä kokemus- ja elämismaailma on aina kuitenkin yhteisöllisesti rakentunut. Paikkoihin, sekä luonnonympäristöön että rakennettuun, kytkeytyvät tunnesiteet muodostavat ihmisen paikkaidentiteetin. Tällaisia paikkoja voivat olla esimerkiksi oma keittiö, tuttu lenkipolku, kahvila tai naapurusto. Tärkeät paikat muodostavat yleensä verkoston, ja niiden merkityksellisyys on usein myös jaettua yhteisön muiden jäsenten kesken. Ne rakennukset ja paikat, joihin yhteisöllä yleisesti liittyy muistoja tai ovat käyttötarkoitukseltaan tai historialtaan merkittäviä, ovat symboleja yhteisöllisestä identiteetistä. Niiden pitäminen tärkeänä kertoo yhteisön käsityksestä itsestään. Yhteisöllinen taidetoiminta voi avata näiden symbolien tiedostamatonta merkitystä yhteisölle ja näin auttaa yhteisöä ymmärtämään ympäristöään paremmin ja keskittyä sen kehittämisessä sille itselleen olennaisimpaan suuntaan. Samalla myös yksilöt voivat ymmärtää ja kehittää itseään. (Hiltunen & Jokela 2001, 23-26.)

Toimiva yhteisö syntyy toimivasta yhteisöllisyydestä. Yhteisöllisyys on sitä, että tunnustetaan ihmisten tarpeet ja arvostetaan niitä. Sosiaalinen vuorovaikutus antaa tälle mahdollisuuden. Vuorovaikutus voi tapahtua suoraan yksilöiden välillä tai yhteisön sosiaalisten rakenteiden, kuten terveydenhuollon, sosiaali- tai vapaa-ajantoimen kautta. Olennaista on, että yhteisön jäseniä kuunnellaan, huomioidaan heidän tarpeensa ja voimavaransa sekä kannustetaan niiden käyttämiseen ja näin myös itsensä toteuttamiseen. Tällöin yhteisön jäsen myös kokee olevansa tärkeä omana itsenään. Tämä kaikki parantaa yhteisön itsetuntoa sekä hyvinvointia. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos.)

Minun paikkaidentiteettini

Vaikka olen jo muuttanut pois Halsualta, minulla on sinne yhä vahvat suhteet ja tunnen oloni siellä luonnolliseksi ja kotoisaksi. Kuitenkin paikkaidentiteettini tuntuu olevan enemmän yksilöllinen ja sitoutuvan enemmän ympäristöön kuin sosiaaliseen yhteisöön. Järvi, metsät, polut ja nevat ovat minulle kotipihan lisäksi luonnollisempia ympäristöjä kuin esimerkiksi urheiluhalli tai grillikahvio. Kuitenkin olen Halsualla asuessani ollut koti- ja kouluympäristöni lisäksi tekemissä niin seurakunnan, kulttuurin kuin urheilunkin parissa ja nykyäänkin teen satunnaisesti yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa, joten tunnen kuntaan edelleen myös sosiaalista yhteyttä. Minut tunnetaan vähintään vanhempieni kautta, mikä Halsualla riittää yhteisön jäseneksi lukeutumiseen ja itsensä tervetulleeksi tuntemiseen.

KUVA 9. Miellekartta minun paikkaidentiteetistäni.

6 Yhteisötaide

6.1 Yhteisötaiteen synty

Yhteisötaiteen käsite syntyi Englannissa 1960-luvulla, jolloin yhteiskunnalliset ja teolliset rakennemuutokset sekä poliittisten aktiivisuuden ja aatteellisuuden herääminen synnytti yhteiskunnassa ongelmia. Perinteiset instituutit eivät pystyneet ongelmia ratkaisemaan, joten sosiaalityöntekijät etsivät apua taiteesta. Kansalaisaktiivisuus ja kulttuuripoliittiset ohjelmat mahdollistivat yhteisötaiteellisten projektien käyttämisen erilaisten ongelmien kuten työttömyyden, väkivallan, rasmin ja huumeongelmien ratkaisemiseen. (Väänänen 2001, 13-15.)

Aluksi vain taiteilijat olivat parantamassa ihmisten elinympäristöä heidän tarpeidensa mukaan, mutta myöhemmin yhteisö ja sen jäsenet otettiin mukaan toimintaan. Näin ympäristöä voitiin kehittää aidosti siinä elävien tarpeiden mukaiseksi ja samalla yksilö saattoi tuntea itsensä yhteisön aktiiviseksi ja tarpeelliseksi jäseneksi. Tämä ehkäisi syrjäytymistä ja kohotti niin yksilön kuin yhteisönkin omantunnonarvoa ja elämänlaatua. Yhteisöllinen toiminta lähensi myös tehokkaasti taiteilijoita paikallisiin sekä madalsi ihmisten kynnystä osallistua kulttuuritoimintaan ja tekemään omaa taidettaan. (Väänänen 2001, 13-15.)

Myös muissa maissa taide oli osana yhteisön toimintaa esim. taidekasvatuksen muodossa. Suomessakin taide- ja kulttuuritoiminnalla on pitkät perinteet kansalaisopistojen, kuvataidekoulujen ja nuorisoseurojen toiminnan myötä. (Väänänen 2001, 17.)

6.2 Yhteisötaide tänään

Postmoderni taideajattelu on raivannut taiteen tien instituutioista yhteiskunnan ja yhteisöjen kaikille osa-alueille. Paikallisuutta ja yhteisöllisyyttä ei enää nähdä vain kansallisena tai poliittisena ajatteluna, vaan ihmisen suhdetta ja sitoutumista ympäristöönsä pidetään henkilökohtaisesti merkityksellisempänä ja jatkuvasti muuttavana vuorovaikutuksena. Ihminen on jatkuvasti myös useiden eri yhteisöjen jäsen ja elää samanaikaisesti erilaisissa ympäristöissä. Ne myös vaikuttavat häneen samoin kuin hän niihin, mikä vaatii jatkuvaa mukautumista ja arvottamista. Tämä elävä prosessi antaa hyvän pohjan taiteelle ja mahdollisuuden tukea yksilön ja yhteisön toimintaa jatkuvien muutosten pyörteissä. (Hiltunen & Jokela 2001, 9-10.)

Postmodernissa taideajattelussa perinteinen taide ja modernistinen ”ei-taide”, kuten populaarikulttuuri, kansantaide ja paikalliset tavat, yhdistyvät. Nämä kaikki ovat osa yhteisöllisyyttä ja yhteisötaiteen edellytys onkin, että se kohdistuu tekijöiden ja kokijoiden omaan ympäristöön ja toteutetaan yhteisön toimintana. Taide voi olla väline, jolla yksilö ymmärtää ja tunnistaa itsensä suhteessa itseensä, yhteisöön, yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä luontoon ja maailmaan. Taiteen tekeminen ja katsominen eivät edistäkään enää vain yksilön identiteettiä ja luovuutta, vaan luovuus, taide ja estetiikka ovat koko yhteisön voimavara, jota kaikki voivat tuottaa ja jolla voidaan saada aikaan jopa sosiaalista muutosta. Taide ja kulttuuri nähdään nykyään yhä enemmän yhtenä yhteiskunnan resurssina, jolla voidaan ehkäistä syrjäytymistä,

työttömyyttä ja paikallista rappeutumista. Taiteeseen ja kulttuuriin investoimalla halutaan myös tukea paikallista ja kansallista identiteettiä globalisoituvassa maailmassa. (Hiltunen & Jokela 2001, 9-10; Väänänen 2001, 35.)

Suomessa yhteisötaiteen merkitystä arjen ongelmien ratkaisussa on viime aikoina huomioitu enemmän, vaikka aktiivisuutta voisi vielä lisätäkin. Valtion taidemuseoon kuuluva nykytaiteen museo Kiasma on tehnyt nykytaidetta tunnetuksi ja toteuttanut yhteisötaideprojekteja valtakunnallisesti esimerkiksi energiayhtiö Vattenfallin kanssa yhteistyössä järjestetyillä Kiertokoulu ja URB-Kiertue -hankkeilla. Vuonna 2012 taiteilijoille suunnattiin erityinen määräraha toimeentulon ja työllistymisen kehittämiseksi sekä vapaan taidekentän tukemiseksi. Tämän avustuksen turvin toteutetaan vuonna 2013 mm. nuorten yhteisöllinen HEIMO –projekti, johon osallistujat saavat ilmoittaa parannuskohteita taiteen avulla ratkaistavaksi ja olla itse mukana toiminnassa.

(Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2013; Venäläinen 2005, 8; URB-KIERTUEELLA 2007.)

6.3 Yhteisötaiteen toteutusta määrittelevät piirteet

Yhteisötaiteen peruspiirteitä ovat tarvelähtöisyys ja vuorovaikutus sekä ajatus koko prosessista taiteena. Tämä tarkoittaa koko prosessiin sisältyvää tekemistä, katsomista, kokemista ja konkreettista teosta. Yhteisötaidetta ei voi määrittää minkään tietyn tekniikan tai toteutustavan mukaan. Nykytaiteessa, mitä yhteisötaidekin on, ei ole tarpeellista kyseenalaistaa vanhaa tai keksiä uutta, tärkeintä on prosessi. Yhteisötaiteessa perinteinen teos-taiteilija-näyttely – käsitys, muuttuu ajatukseen taiteen toteutumisesta tekemisenä. Taiteen tekijät ja katsojat eivät ole erillisiä, vaan tekijä on yhtä aikaa myös kokija ja vastaanottaja. Samoin katsojalla saattaa olla mahdollisuus osallistua teoksen toteuttamiseen. Yhteisöllinen taideteos voi olla pysyvää, kertaluontoista tai muuttuvaa. Näin koko prosessi, yhteisö, ympäristö, tekijät, toiminta, tulos ja vuorovaikutus, on taidetta. (Hiltunen & Jokela 2001, 13-17.)

Yhteisötaiteen edellytys on, että se nousee yhteisön omista tarpeista ja siinä pyritään usein aktiivisesti löytämään ratkaisu johonkin yhteisöä häiritsevään ongelmaan tai kiinnittämään päättäjien huomio siihen. Yhteisötaide voi myös vain pohdiskella yhteisön rakennetta ja identiteettiä. Joskus ongelmia on hankala nimetä, silloin taidetta voidaan käyttää apuna alitajuisien kysymysten, tarpeiden tai ratkaisujen löytymiseen. Taide pelkästään ei kykene ratkaisemaan kaikkia ongelmia, siksi yhteisötaiteilija toimii yhteistyössä asiantuntijoiden, kuten sosiaalityöntekijöiden, kanssa. (Hiltunen & Jokela 2001, 13-17.)

Yhteisötaiteessa korostetaan siis vuorovaikutusta ja kommunikaatiota prosessin joksikin vaiheessa. Yhteisötaide on empaattista, sillä yhteisötaiteilija tai -taiteilijat eivät tulkitse itseään tai muita, vaan välittävät kuulemansa. Sama pätee itse taiteeseen, se ei vain heijasta yhteisön vallitsevaa tilaa, vaan voi vaikuttaa sen toimintaan. (Hiltunen & Jokela 2001, 17.)

Yhteisötaiteen projektiluontoisuus

Yhteisötaiteen tekeminen on projektiluontoista, joten sen toteuttamisessa voidaan käyttää projektityöskentelyn rakennetta (Hiltunen & Jokela 2001, 41). Projekti voidaan käsittää monella tavalla, mutta yleisesti se määritellään toiminnaksi tai työsuorituksiksi, joka on kertaluontoista ja ainutlaatuista ja jolla on määrätty tarkoitus ja tavoitteet. Lisäksi projektiin kuuluu sille määritelty organisaatio ja resurssit sekä mahdollisesti muutokseen tähtäävät suunnitelmat (Anttila 2001, 11-12). Projektin suunnitteluun kuuluu siis olennaisesti tarkat määritelmät siitä, miksi projekti tehdään ja miten se toteutetaan, mikä on sen aikataulu ja organisaatio, miten se rahoitetaan sekä millaiset inhimilliset ja materiaaliset resurssit sillä on. Lisäksi projektin toteutukseen kuuluu toiminnasta tiedottaminen sekä sen arviointi ja siitä raportointi. (Hiltunen & Jokela 2001, 41.)

KUVA 10. Projektin vaiheet Anttilan mukaan (Anttila, 2001).

Ammattitaiteilijalla on merkittävä ja moninainen rooli yhteisötaideprojekteissa. Hän ei ensinnäkään myy ensisijassa omaa taitettaan vaan on yhteisön asialla, mahdollisesti palkattuna asiantuntijana tai projektin organisoijana. Taiteilijalla voi olla projektin sisällä useita rooleja. Hän voi toimia itse taiteilijana ja toteuttaa taideteosta sekä olla alansa asiantuntija ja ohjaaja. Hän voi olla taideprojektin kaikinpuolinen vastuunkantaja toimimalla sen aloittajana ja vetäjänä, olemalla linkkinä eri yhteistyötahojen välillä, luomalla projektille sopivat puitteet, tarkastelemalla ja arvioimalla projektin toteutusta sekä lopulta päättämällä projektin raportoinnalla siitä. (Hiltunen & Jokela 2001, 18.)

Mielestäni vetäjänä taiteilijalla tuntuukin olevan vastuullinen tehtävä projektin toteutumisen ta tarkoituksenmukaisesti. Taiteilijan on tutustuttava hyvin yhteisöön, jossa hän työskentelee. Yhteisötaide lähtee yhteisön tarpeista. Siksi taiteilijankin on osattava valita tekniikat ja toteutusmuodot sen mukaan minkä tyyppiset prosessit soveltuvat mihinkin yhteisöön. Tässä opinnäytetyössä luen itseni yhteisön jäseneksi ja käynnistän projektin omien tarpeitteni innoittamana. Ohjaajana valitsen käytettävät tekniikat ja menetelmät taas opetusmetodieni mukaan eli pyrkimällä kannustamaan ihmisiä johonkin uuteen ja ehkä tavanomaisesta poikkeavaan.

Yhteisötaide ja projektityöskentely tässä opinnäytetyössä

Yhteisötaiteen ja projektin määritelmä on sovellettu tässä opinnäytetyössä sen ajatukseen sopivaksi. Opinnäytetyön pääpaino ei ole projektin järjestämisessä, vaan taiteellisessa prosessissa, joten projektityöskentelyn vaiheita ja projektin järjestämisessä huomioitavia seikkoja on hyödynnetty tarpeen mukaan. Kerron rajauksista tarkemmin projektin toteutuksen kuvauksen yhteydessä luvussa 9.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena ei ole etsiä ratkaisua tiettyyn ongelmaan vaan pysähdyttää halsualaiset hetkeksi miettimään oman kotikuntansa merkitystä niin itselle kuin muulle yhteisölle ja yhteiskunnallekin. Samoin tavoitteena on pohtia, mitä pitää kotikunnassaan tärkeänä sekä tarkastella omaa paikkaansa ja suhdettaan kaikkiin niihin yhteisöihin, joihin kotipaikkakunnallaan kuuluu. Tutun ja omakohtaisen aiheen avulla on tarkoitus myös madaltaa sellaisten ihmisten kynnystä osallistua taideprojekteihin, jotka eivät pidä itseään taiteellisina. Yksilötasolla projektissa pyritäänkin synnyttämään miellyttävä ilmapiiri sekä onnistumisen kokemuksia ja näin kannustaa kaikkia osallistujia oman luovuutensa ja ilmaisunsa käyttämiseen myös jatkossa.

Yhteisötaide toteutuu tässä projektissa ainutkertaisena prosessina, jossa tekijöiden ajatukset ilmenevät valmistetussa teoksessa käyden vuoropuhelua myös katsojien kanssa. Julkisen projektin tavoitteena on kohottaa ja lujittaa myös koko yhteisön identiteettiä ja itsetuntoa, herättää keskustelua ja lisätä yhteishenkeä. Taiteelliselle prosessille on luonteenomaista, että julki tulee tiedostamattomia tarpeita tai arvostuksen kohteita. Juuri tähän alitajunnan vapaaseen työskentelyyn tässä projektissa pyritäänkin. Projektiin osallistuminen on vapaaehtoista, joten on luultavaa, että osallistujat ovat aidosti kiinnostuneita ja avoimia tutkimaan kyseistä aihetta. Vaikka varsinaisena tavoitteena ei ole ratkaista yhteisön ongelmia, prosessin aikana on mahdollista, että ilmi tulee myös parannusta vaativia epäkohtia ja jopa ratkaisuja. Joka tapauksessa projekti voi osoittaa sen, mitä halsualaiset aidosti arvostavat ja mihin näin ollen kannattaa kunnassa panostaa.

KUVA 11. Border Dialogues –nykytaidetapahtumassa vuonna 2005 järjestetyssä ympäristö- ja yhteisötaidetyöpajassa *Näätämön avaimia*, käsiteltiin Näätämön historiaa ja nykyisyyttä sekä yleisesti rajaseutua ja monikulttuurisia kohtaamisia. Toteutuksessa oli mukana pohjoismaisia ja venäläisiä opiskelijoita, jotka toimivat vuorovaikutuksessa kyläläisten kanssa. Teos kertoo kylän tarinoita. Kuva: Timo Jokela.

7 Luovuus

7.1 Luovuuden teoriaa

Luovuuden olemusta on vaikea määritellä, mutta sen katsotaan kuitenkin olevan olennainen osa jokaista ihmistä hänen yksilöllisyytensä eli persoonallisuutensa, identiteettinsä ja itsetuntonsa kehittämisessä. Luovuutta ilmenee siis kaikissa, mutta on yksilökohtaista, miten ihminen sitä käyttää ja mihin sen kohdistaa. Luovuuteen liittyy useita persoonallisuuden ja käyttäytymisen osa-alueita ja se ilmenee usein ihmisen lahjakkuuden suuntautumisessa. Joku on esimerkiksi taitava visuaalisesti, toinen taas keksii uusia käytännön toimintatapoja. Olennaisinta luovuuden käyttämisessä ja kehittämisessä on se, että ihminen saa sen käytöstä onnistumisen kokemuksia. (Dunferl, Laakso, Niemi, Peltola & Vidjeskog, 2003, 101; Vähälä 2003, 20-25.)

KUVA 12. Luova uskaltaa kokeilla ja keksii uusia keinoja toimia.

Eri teorioiden mukaan luovuudeksi määritellään kyky havainnoida, kokeilla ja tutkia mahdollisuuksia yli tavanomaisten rajojen. Luovuuteen kuuluu myös itsensä ja ympäristönsä havainnointi sekä havaitun jäsentely, peilaaminen ja toteuttaminen erilaisissa tuotoksissa. Luova ajattelu ja toiminta välttelevät ennakoasenteita ja tavanomaisia sääntöjä, ottaa kohtuullisia riskejä, punnitsee eri vaihtoehtoja ja toimii aktiivisesti toimintansa toteuttamiseksi sekä taitojensa kehittämiseksi. Koska luovuus näin usein myös uhmaa yleisiä sosiaalisia normeja ja etsii vastauksia olemassa olevan tiedon ulkopuolelta, liittyy sen hedelmälliseen käyttöön myös positiivinen asenne ja vahva itsetunto. (Näätänen, Niemi, Laakso & Peltola 2000, 136-138; Vähälä 2003, 50, 52.)

Luovuus on prosessi, jossa ihmisen persoonallisuus on kokonaisvaltaisesti mukana. Se voi kohdistua konkreettiseen toimintaan, kuten ongelmanratkaisuun, tai laajemmin koko todellisuuden jäsentelyyn ja sisäiseen eheytymiseen. Näin luova prosessointi toimii ihmisen itsesäätelyn ja elämänhallinnan välineenä ja sillä on myös terapeuttinen merkitys. Luovuudessa ihmisen motivaatio onkin olennaisessa osassa. Tunteet liittyvät vahvasti motivaation syntyymiseen, sillä motivaatio herää, jos ihminen kokee toiminnan itselleen mielekkääksi, merkityksellisesti ja hänellä on siihen henkilökohtainen suhde. Motivaatio pysyy yllä, jos tehtävän tavoite vastaa tekijän taitoja ja hän saa onnistumisen tunteita. Mielihyvän tunteet, suora palautte ja vahva itsetunto avaavat mieltä uusille oivalluksille ja luoville ratkaisuille. Motivaation syntyminen voi olla tiedostettua tai tiedostamatonta, mutta se tähtää aina päämäärään, joko tarkasti määriteltyyn tai abstraktimpaan. Motivaatio voi syntyä myös ulkoa päin tulevista lähteistä, vaatimuksista, mutta silloin toiminta on usein epämieluisia. Itsesäätelyllä ja asenteenmuutoksella motivaation voi muuttaa itselleen ulkoisesta sisäiseksi ja tehdä toiminnasta näin mielekästä. Motivaatiota seuraa orientaatio, mikä tarkoittaa huomion ja toiminnan suuntaamista johonkin. Orientaatioperustan, eli jäsentyneen ja tietoisin käsityksen muodostuminen toteutettavasta asiasta, tekee toiminnasta konkreettista ja realistista, mikä taas voi pitää motivaatiota yllä. (Vähälä 2003, 52-55, 64-69, 75, 77-80; Jamakat.)

Luovuus yhdistetään usein ensisijassa taiteen tekemiseen. Se onkin mielestäni kaikista selvin esimerkki luovuuden toiminnasta. Taiteessa ennalta näkemättömiä ratkaisuja voidaan etsiä ja toteuttaa konkreettisimmin ja estottomimmin, sillä luovaa prosessointia voidaan käyttää ajatusten ilmentämiseen joko suoraan tai viitteellisesti, tiedostaen tai tiedostamatta. Kaikki toiminnan tulokset eivät ole näkyviä, vaan ne ovat osa sekä tekijän että katsojan omaa sisäistä maailmaa. Motivaation herättäjänä ja luovan ongelmanratkaisun kohteena voi olla itse teoksen valmistaminen ja siihen liittyvä prosessointi. Taiteellisessa työssä motivaatio pysyy yleensä helpommin yllä, sillä se syntyy useimmiten tekijän omasta mielenkiinnosta ja omien kokemusten pohjalta. Työstä saadun palautteen voi myös suhteuttaa oman ilmaisun itseisarvoon.

7.2 Luova prosessi

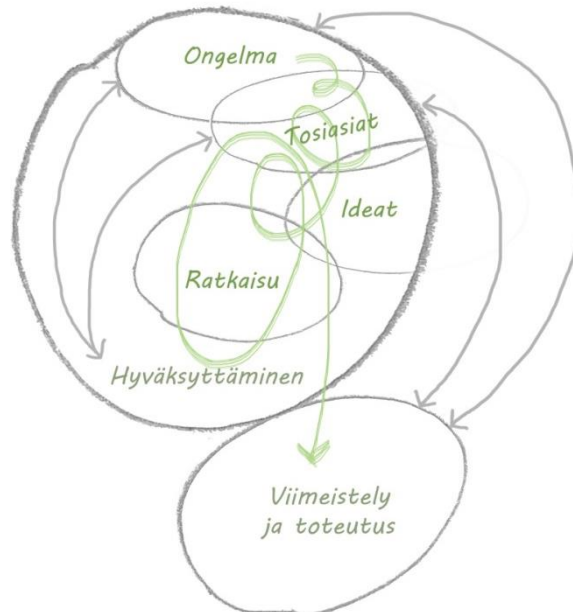
Vähälä on kirjassaan *Luovan käsityöprosessin yhteydet psyykkiseen hyvinvointiin* (Vähälä 2003) kuvannut erilaisia ongelmanratkaisun ja luovan prosessoinnin tutkimuksia ja malleja. Nämä tutkimukset ja mallinnukset määrittelevät luovassa prosessoinnissa olevan samankaltaisia työskentely-, analysointi ja päättelyvaiheita kuin muissakin ongelmanratkaisuprosesseissa. Luova ongelmanratkaisu ei kuitenkaan ole yhtä järjestelmällistä kuin tieteellinen ongelmanratkaisu, vaan siihen vaikuttavat jatkuvasti prosessoinnin aikana esille tulevat näkemykset, kokemukset, tunteet ja tiedot. Subjektiivisuutensa vuoksi ne voivat myös motivoida ratkaisun löytämiseen. Luova ongelmanratkaisu ei etene suurin askelin, eikä luova ajatteluakaan ilmene siinä vain selkeissä ratkaisuntekovaiheissa, vaan prosessi muuttaa suuntaa tai palaa takaisin ottaen vaikutteita ympäröivästä hiljaisesta tiedosta. Luovuus on kokoajan läsnä ja sen kesto vaihtelee prosessin tarpeen mukaan. Olennaista luovassa ongelmanratkaisussa on tuskastumisen vaihe, jolloin prosessi tuntuu pysähtyneen. Tämä tauko tulee yleensä järkipöyhäisten vaihtoehtojen vertailun jälkeen ja työn pysähtymisen hyväksyminen onkin usein edel-

lytys uudelle kasvulle ja luovalle toiminnalle, jos muita tyydyttäviä vaihtoehtoja ei ole valittavissa. Kuvittelu on tässä vaiheessa olennainen työkalu. Ympäristön ja käsillä olevan tilanteen havainnointi heijastuu psyykkiseen maailmaan, jolloin kuvittelemalla voidaan luoda suunnitelmia sekä mielen tasolla orientoitua ja aktivoitua jälleen työhön. Psyykkinen itsesäätely ja aiempien kokemusten luoma vahva itsetunto pitävät yllä motivaatiota ja positiivista asennetta, mikä helpottaa ratkaisujen tekemistä ja uusien, luovien, oivallusten syntymistä. (Vähälä 2003, 40-48.)

KUVAT 13-14. Piirroksia työpäiväkirjasta. Prosessointivaiheessa mieli voi joko pursuta ajatuksista tai taukoa kaivattessaan lamaan täänsin.

Vähälä (2003, 42) esittelee kirjassaan esimerkiksi Virkkalan (1994) luoman mallin, jossa luova ongelmanratkaisu kuvataan epäsuorasti kulkevin vaiheina. Prosessin aikana tehtyjä ratkaisuja palataan myöhemmin tunnustelemaan ja seuraavat ratkaisut tehdään edellisiä perusteellisesti.

KUVA 15. Luovan ongelmanratkaisun prosessin malli Virkkalan mukaan (Virkkala, 1994).

Luovuus ja luova prosessi tässä opinnäytetyössä

Tämän opinnäytetyön aihe syntyi tarpeesta hyödyntää luovaa prosessointia tunteiden ja kokemusten ilmentämiseksi konkreettisesti työssä. Samalla itsetunto ja identiteetti voivat vahvistua. Siksi projektissa on pyritty kannustamaan ihmisiä oman luovuutensa käyttämiseen. Työskentelyä selkeyttävä orientaatioperusta pyritään luomaan heti alkuvaiheessa esittämällä projektin idea, tavoitteet ja osallistujien rooli osallistujille mahdollisimman ymmärrettävästi. Motivaatiota on pyritty herättämään ja pitämään yllä kaikissa prosessin vaiheissa tukemalla tekijöiden omaa ilmaisua. Osallistajat saavat työstää aiheita, jotka ovat heille itselleen merkityksellisiä ja nousevat heidän omasta kokemus- ja tunnemaailmastaan. Työn mielekkyyttä pyritään pitämään yllä antamalla tekijöille mahdollisuus käyttää haluamaansa tekniikkaa ja hyväksymällä valmistetut teokset osaksi kokonaisuutta. Kokonaisuuden toteutusta sovelletaan yhteisestä päätöksestä niin, että kaikki teoksen osat saadaan sovitettua siihen.

Kansantaiteesta ja ITE-taiteesta

Tämä opinnäytetyö ei ole ITE-taidetta, mutta sen ideassa ja toteuttamisessa on paljon samoja piirteitä kuin niissä ajatusmaailmoissa ja toiminnoissa, joilla ITE-taidetta on pyritty määrittelemään. Siksi lyhyellä ITE-taiteen esittelyllä voi selventää ja perustella sitä taiteen kenttää ja niitä toimintatapoja, jotka tähän opinnäytetyöhön on valittu. Kansantaide puolestaan edustaa sitä puolta luovuudesta, joka saattaa olla tähän projektiin osallistuvilla tutumpaa.

Kansantaiteeksi voidaan ajatella perinteinen käsityötaide eli kansanomaisen käyttötaide. Kansantaiteen tekeminen ei edellytä taidekoulutusta, eikä se ole riippuvainen vallalla olevasta kulttuurista tai taidekäsityksistä, vaan nojaa traditioihin ja on vahvasti sidoksissa paikalliseen kulttuuriin. Tämä näkyy mm. käytetyissä tekniikoissa sekä ornamenttikassa. (Kallio, R., Kallio, V., Kämäräinen, E., Lahtinen, H., Mattila, T. & Sakari, M. 1991.)

Kansantaiteen arvo tuntuukin mielestäni olevan siinä, että työ on tehty huolella, laadukkaasti ja kauniisti. Kansantaide ilmenee usein käyttöesineissä, joita valmistamalla tekijä toteuttaa samalla omaa luovuuttaan ja estetiikantajuunsa. Taiteellisen ilmaisun tarve saattaa tuntua ymmärrettävämmältä ja hyväksyttävämmältä, jos valmistettavalla esineellä on myös käyttötarkoitus. Se ei kuitenkaan vähennä työn merkitystä hyvinvoinnin kannalta, jota itseilmaisu voi edistää.

Lyhenne ITE tulee sanoista Itse Tehty Elämä. ITE-taide on nykykansantaidetta, joka ei tukeudu olemassa oleviin taidehistorian näkemyksiin. ITE-taiteilijat luovat teoksensa ilman taidemaalilan vaikutteita eli ilman taiteellista koulutusta tai yhteyttä yleiseen kulttuurielämään. He tekevät taidetta itselleen omasta luomisen pakostaan. ITE-taiteilijat käyttävät rohkeasti arkista luovuuttaan, ammentavat aiheita ja työskentelytavat omasta todellisuudestaan ja kykenevät näin katsomaan tavanmukaisen taiteen yli. Motivaatio luomiseen syntyy usein kyvystä kuvitella ja nähdä eteen ajautuneiden asioiden muistuttavan jotakin etäisesti tuttua. Mielikuvat ja tuntemukset halutaan tuoda selkeästi julki käyttäen ennakkoluulottomasti ja kriittittömästi omia taitoja ja käsillä olevaa materiaalia. Oman ilmaisun voimaan luottavan asenteen

mukaan toimiminen tekee ITE-taiteesta usein viestiltään suurempaa, kerronnallisempaa sekä myyttillisellä tavalla esittävämpää, sillä se tuo usein esiin tiedostamatonta todellisuutta ja herättää näin katsojassakin oivalluksen. Olemassa olevaa ei haluta hallita, vaan tuoda siitä esiin sen sanaton todellisuus. (Knuutila 2002, 8; Immonen & Vuorimies 2007, 6-7; Rautio 2007, 10-14.)

ITE-taide on usein vahvasti paikkasidonnaista kertoen tekijänsä suhteesta ympäristöön, jossa ja johon se tehdään. Toisaalta teos saattaa syntyäkseen vaatia tietyn paikan, mistä sitä ei sisältönsä vuoksi voi erottaa. Paikkasidonnainen teos heijastaa myös koko yhteisön identiteettiä ja historiaa, ja luo teoksen ja katsojan välille vahvan vuorovaikutuksen, mikä tekee taiteesta myös kollektiivista. Paikallisuus näkyy teoksessa sosiaalisilla, materiaalisilla ja sisällöllisillä tasoilla. ITE-taiteen suurin vahvuus onkin sen kumpuaminen taiteilijan elämäntodellisuudesta, kuten kokemuksista, tunteista, intuitioista, taidoista, elinympäristöstä ja sosiaalisista suhteista. (Knuutila 2004, 8-9; Haveri 2007 6-9; Rautio 2007, 14.)

Tämän opinnäytetyön motiiveja ovat juuri oman elinympäristön tutkiminen ja ilmentäminen omien kokemusten ja intuitiivisten tunteiden mukaan. Mielikuvien luomiseen teoksessa pyritään käyttämään niihin viittaavaa materiaalia. Projektissa kannustetaan tekijöitä käyttämään rohkeasti omaa käsialaansa ilman tiukkaa kritiikkiä, sillä ilmaisullisesti teoksessa tavoitellaan ITE-taidemaista tuoreutta ja aitoutta. Kansataiteeseen ja käsityöläisyyteen viittaavilla materiaaleilla ja tekniikoilla taas pyritään tekemään työskentelystä tutumpaa ja helpommin lähestyttävää. Taideteoreettista ohjausta hyödynnetään kuitenkin teoksen esteettisen laadun säilyttämiseksi aina tarpeen mukaan ja siihen kiinnitetään erityistä huomiota teoksen koostamisvaiheessa. Koko teoksen valmistamisen perusideoina on kuvata käsitystä halsualaisuudesta sekä teoksen tuoma yhteisöllinen kokemus ja vuorovaikutus projektin ensimmäisistä ideoista aina hamaan tulevaisuuteen.

KUVA 16. ITE-taiteilija Alpo Koivumäen Minttu-lehmä (Sivistys, 2006).
Kuva: Majariitta Karhulahti

8 Halsua

Halsua on Keski-Pohjanmaalla sijaitseva maaseutukunta, jonka pinta-ala on noin 430 neliökilometriä. Maisema koostuu mäntykankaasta, harjuista, nevoista ja vesistöistä. Nevat kattavat Halsuan pinta-alasta noin 60 % ja Halsuan järvi on maakunnan suurimpia järviä. Vuonna 2013 kunnassa oli noin 1240 asukasta ja sen elinkeinorakenne koostuu suurimmaksi osaksi palveluista sekä alkutuotannosta, kuten maa-, metsä ja karjataloudesta. (Halsua; Väestörekisterikeskus.)

Halsualla on hyvät mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen, mitä kuntalaiset käyttävätkin innokkaasti ja suorastaan luonnostaan hyväkseen. Halsuan nimikin juontaa juurensa todennäköisesti pohjoismaisten kielten harjua tai vesistöjen kapeikkoa sekä asuinpaikkaa tarkoittavien sanojen yhdistelmästä (Kosonen, 2013). Nämä luonnonmuodot ovatkin olennainen osa Halsuan maisemaa ja niiden kupeeseen on kotiuduttu.

Halsualla harrastetaan aktiivisesti kuntoliikuntaa sekä urheilua niin kentällä kuin penkillä. Halsualaiset ovat innokkaita toimijoita erilaisissa yhdistyksissä ja kunnasta löytyy taitoa, rohkeutta ja kokeilunhalua monenlaiseen yritteliäisyyteen. Halsualla on myös maineikas historian muun muassa pesäpallon, raviurheilun ja kansanmusiikin saralla.

KUVAT 17-20. Maisemia Halsualta.

KUVAT 21-33. Maisemia Halsualta (seuraava sivu).

Halsua tango

säv.san. sov. Katja Hakala

Tervetuloa, oottaa sua Halsua!
On täällä paljon mitä katsella ja kuulla
tervetuloa, oottaa sua Halsua!
Vaik' paikka pieni on, ei tyhjäksi' pidä luulla.

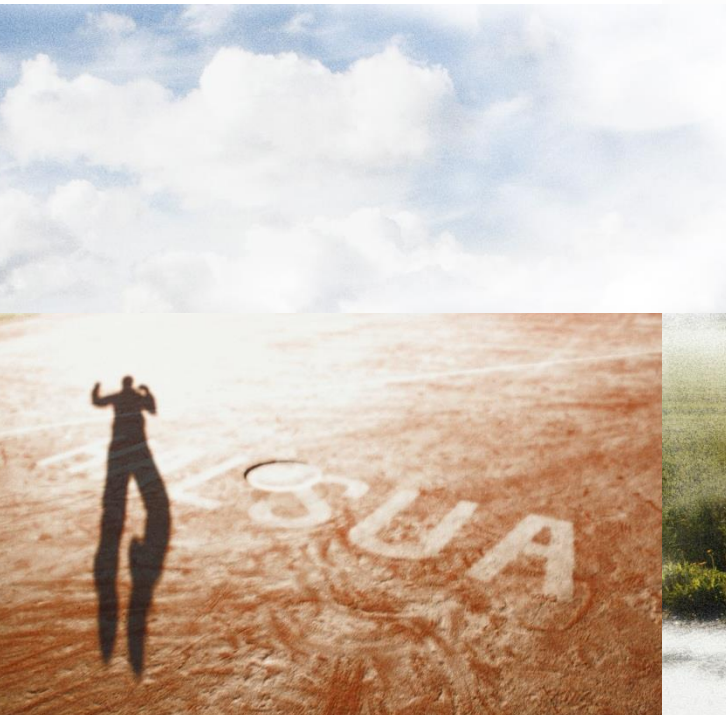
Tuol' meidän kirkko seikoo harjussa.
Sen teki Kuorikosken Jaakko.
Ja kirkkomaa on siinä katveessa,
sen kivet lasketuksi saakko?
Tuo lainamakasiini vieressä
viettää vanhoja jo päiviä.
On monet muistomerkit, Halsua-talo,
nähtävyykskirjo siinä jalo.

Nuo talot Tiilisaaren kuuluisat,
Tofferin koivukuja, Käpylä.
Siel' Toivo pelaa, hummat ravaavat
ja siellä usein heiluu räpylä.
On järvi Kalottimen, Masala,
voi niissä molemmissa tulla kala.
On tekojärvi myös ja luontopolku täällä
ne nähtävä on paikan päällä.

On meillä rintakuva Viljamin,
myös muutama muu löytyy patsas.
Kalliokosken kuvas paremmin
Kokkola kokokuvaan satsas'.
Museo Meriläisen upea
sen esineitä laskemaan en rupea
ja kirkolla se perennaario
ikään kuin kasvien akvaario.

Jos laulussamme joku sanomatta jääkin
onhan se hyvä, että mainittiin nyt nääkin.
Ei puutteista kai kukaan vihastu
Siis tule, näe, koe ihastu!

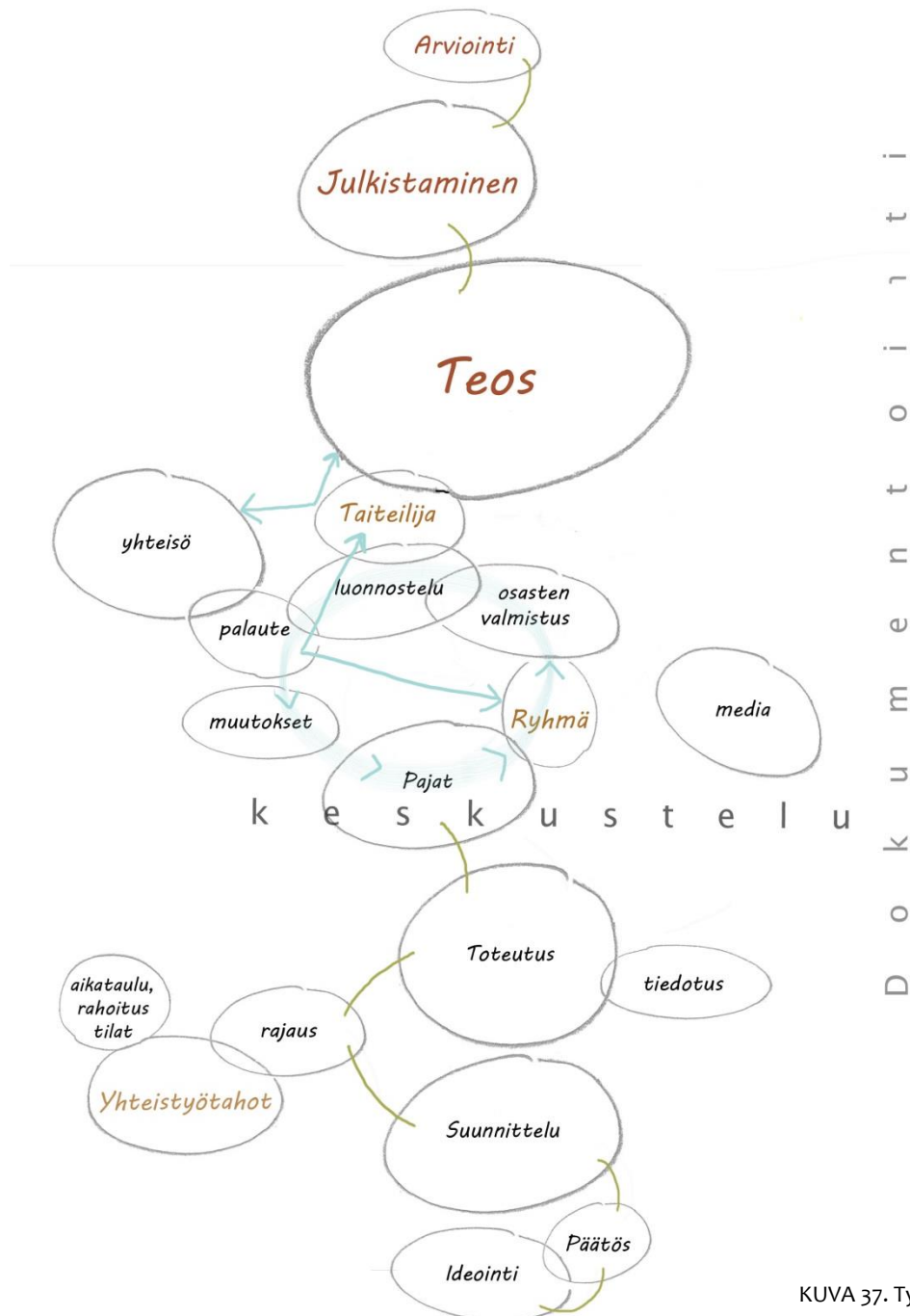
KUVAT 34-36. Tunnelmia Halsualta.

9 Projektin toteutus

9.1 Työn kulku

Projektin toteutukseen kuuluivat ideointi, suunnittelu, toteutus, projektin julkistaminen ja arviointi ja raportointi (katso Anttila 2001). Työnkulkukaaviossa olen kuvannut projektin etenemisen vaiheet sekä sen toteutukseen sisältyvät prosessit, kuten teoksen kehittelyn ja valmistamisen prosessin, ja muut toteutukseen liittyvät tekijät.

KUVA 37. Työn kulku.

Ideointi

Projektia ideoidessani arvioin sen hyödyn ja tarpeen omasta näkökulmastani ja mielenkiintoni mukaan. Tarkkailtavat ongelmat ja kysymykset nousivat myös omasta maailmastani. Idean vastaanotto kertoisi projektin tarpeellisuudesta yhteisölle.

Päätös

Päätöksen projektin toteuttamisesta tein kannustavan ja positiivisen vastaanoton myötä.

Suunnittelu

Suunnitteluvaiheessa määrittelin projektin toteuttavan organisaation ja vastuuhenkilöt sekä projektin toteutuksen rajat. Lisäksi laadin aikataulun, määrittelin projektin etenemisen vaiheet sekä hankin yhteistyötahot, tilat ja rahoituksen. Samalla projektin ensimmäinen idea ja toteutusmahdollisuudet tarkentuivat. Tässä vaiheessa aloin harkita myös toteutettavan taideteoksen omistusoikeutta, lopullista sijoituspaikkaa sekä tekijänoikeusasioita teoksen julkistamiseen ja dokumentointiin liittyen. Toteutin projektin tehden suullisia tai kirjallisia sopimuksia yhteistyötahojen kanssa.

Projektin epävirallisena työnimenä oli ”On Halsua pieni kappeli – vai onko? - yhteisöllinen taideteos paikallisuudesta”. Mainonnassa ja tiedotuksessa puhuin tässä vaiheessa kuitenkin vain paikallisuutta käsittelevän yhteisöllisen taideteoksen valmistamisesta (liitteet 1 -3).

Projektin organisaatioksi määrittelin itseni sekä projektin toteuttavan työryhmän. Projektin vastuuhenkilönä toimin minä. Yhteistyötahoiksi tavoittelin Halsuan kuntaa sekä Osuuskunta PlusPistettä. Lisäksi suunnittelin tekeväni neuvoa-antavaa yhteistyötä opinnäytetyöohjaajieni ja opiskelutovereitteni sekä toiveitteni mukaan myös muiden kulttuuri- ja käsityöalan henkilöiden kanssa. Rahoitusta materiaalikustannuksiin ja tilavuokriin pyrin saamaan kunnalta tai muilta mahdollisilta tukijoilta. Työskentelytiloina suunnittelin käyttäväni ensisijassa julkisia tai tarpeen mukaan yksityisiä tiloja.

Toteutus

Toteutusvaiheessa suunnittelin ja toteutin projektin työpajat. Laadin mainokset ja tiedotteet, joiden avulla hankin projektiin osallistujat. Otin myös yhteyden mediaan projektin näkyvyyden lisäämiseksi.

Työpajoissa projektin ideasta sekä tavoitteista keskusteltiin ryhmän kesken. Osallistujat saivat toteuttaa itsenäisesti osasen teokseen valiten aiheen ja materiaalin oman mielenkiintonsa mukaan, projektille määriteltyjen rajojen puitteissa. Teoksen valmistamisessa työpajoissa toteutui luovan ongelmanratkaisuprosessin malli, jossa tehtyä työtä arvioidaan suhteessa alkuperäiseen kysymykseen, olemassa oleviin mahdollisuuksiin, syntyneisiin ideoihin ja palautteeseen. Ideat ja ratkaisut hyväksytään tai muutetaan ja työskentelyä jatketaan tarvittaessa (katso Virkkala 1994). Palautetta työn arvioimiseksi ja jatkamiseksi kysyin koko ryhmältä ja otin huomioon myös projektin ulkopuolisten henkilöiden kommentit.

Vastasin itse lopullisen teoksen luonnostelusta ja kokoamisesta, mutta projektin työryhmä sai olla siinä mukana halutessaan. Myös tässä työssä toteutui luova ongelmanratkaisuprosessi (Virkkala 1994). Kysyin palautetta koko ryhmältä sekä luonnostelu- että teoksen rakentamis-

vaiheessa. Lisäksi keskustelin teknisestä toteutuksesta opettajien, opiskelutovereiden sekä muiden asiasta kiinnostuneiden kanssa.

Julkistaminen

Vastasin itse teoksen ripustuksesta ja julkistamistilaisuuden järjestämisestä yhteistyötahojen avulla. Vastasin myös julkistamiseen liittyvästä media- ja muusta tiedotuksesta.

Arviointi

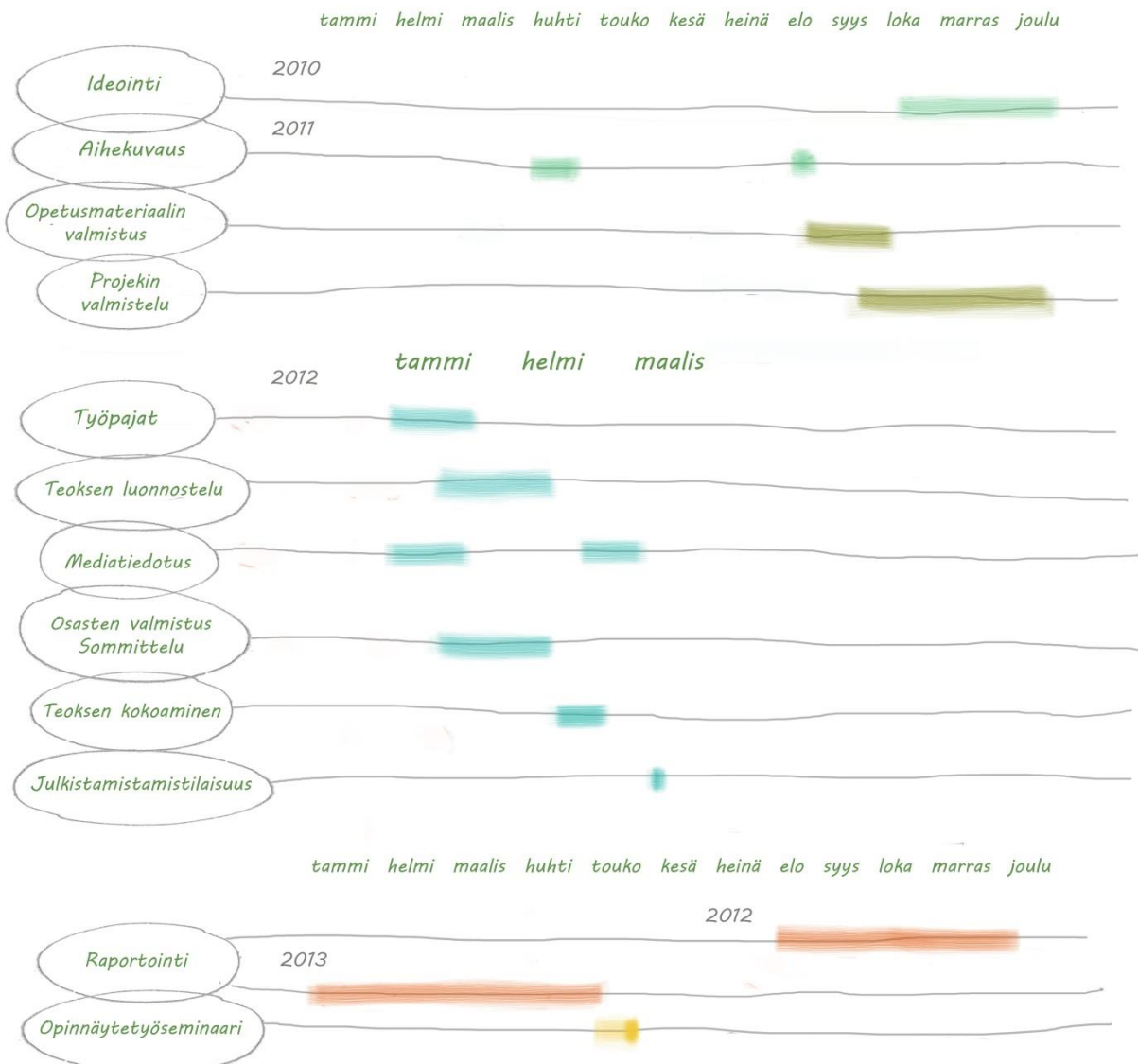
Projektin loputtua laadin siitä raportin, jossa kuvasin projektin toteutusta ja arvoisin sen onnistumista.

Keskustelu ja dokumentointi

Projektin dokumentoinnista vastasin itse. Koko projektin ajan olin vuorovaikutuksessa ja kävin keskustelua myös projektin ulkopuolisten tahojen eli muiden kuntalaisten kanssa. Keräsin lisää mielipiteitä, ajatuksia, näkemyksiä ja informaatiota aiheeseen liittyen.

Aikataulu

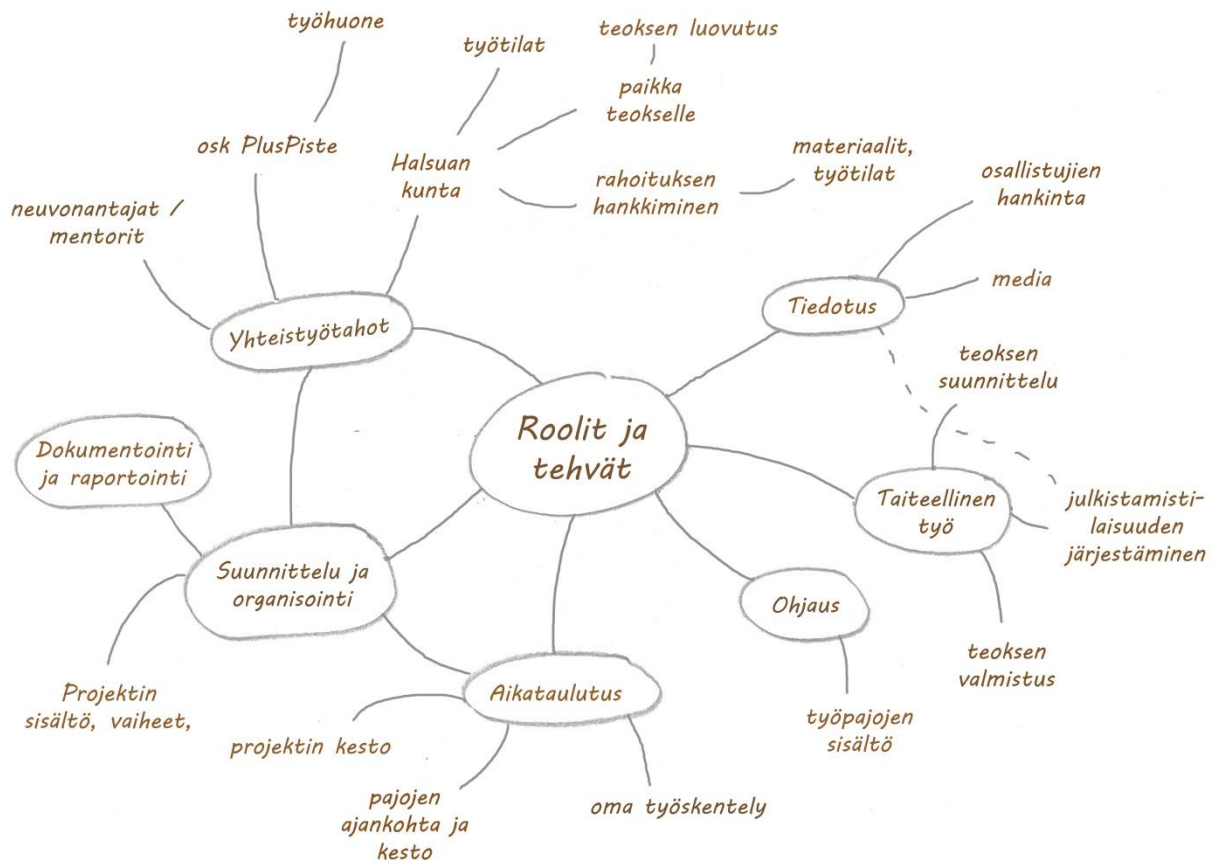
Alla olevassa kuviossa on kuvattu projektin aikataulu, niin että kullekin vuodelle on merkitty työskentelyn aika kuukausina.

KUVA 38. Projektin aikataulu.

9.2 Ohjaajan rooli

Projektin järjestäjänä ja ohjaajana minulla oli useita eri rooleja ja tehtäviä. Ne vastaavat sisältöään projektityöskentelyn vaiheita, mutta esitän ne tässä uudelleen subjektiivisesta näkökulmasta, sillä näiden tehtävien tiedostaminen ja tarkkailu on olennaista ammatillisen kehittymiseni kannalta. Alla olevaan kaavioon on eritelty minun roolejani ja tehtäviäni tässä projektissa.

KUVA 39. Projektin sisältyvät ohjaajan roolit ja tehtävät.

Projektin organisoijana laitan toiminnan alulle. Suunnitellen projektin sisällön, aikataulun ja hankin yhteistyötahot, tilat, materiaalit ja rahoituksen. Kasaan ryhmän tiedottamalla, markkinoimalla ja kutsumalla.

Asiantuntijana ja työskentelyn ohjaajana selvitän osallistujille ymmärrettävästi mistä projektissa on kysymys ja mitkä ovat sen vaiheet, tavoitteet ja osallistujien rooli sekä inspiroin osallistujia ideointiin ja johdan keskustelua. Ohjaajana vastaan projektissa toteutettavien työpajojen järjestämisestä sekä tekniikan ja työskentelyn ohjauksesta.

Taitelijana vastaan teoksen luonnostelusta, teknisestä toteutuksesta ja ripustuksesta arvioiden toteutusmahdollisuuksia ryhmän kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta. Vastaan myös työpajoissa valmistettujen osasten kokoamisesta lopulliseksi taideteokseksi visuaalisen ja esteettisen näkemykseni sekä asiantuntemukseni mukaan. Esitän luonnokseni ja suunnitelmani ryhmälle työskentelyn ratkaisevissa vaiheissa saadakseni palautetta ja hyväksynnän työn jatkamiseksi.

Tiedottajana vastaan projektin tiedotuksesta niin ryhmälle kuin medialle ja muille yhteistyötahoille. Vastaan teoksen julkistamistilaisuuden järjestämisestä ja mainonnasta sekä esittelen projektin yleisölle ja edustan projektia mahdollisissa haastatteluissa.

Projektin vastaavana järjestäjänä hoidan dokumentoinnin työskentelyn kaikissa vaiheissa ja vastaan raportoinnista projektin päätyttyä. Vastaan myös dokumentointiin ja raportointiin liittyvistä luvista ja oikeuksista.

9.3 Projektin toteutuksen suunnittelu

Tässä luvussa kuvaan opinnäytetyöprojektin etenemistä suunnittelusta arviointiin. Kerron tarkemmin projektin toteutuksesta ja kuvaan luovaa prosessia subjektiivisesta näkökulmasta. Projektin ideoinnista ja osa-alueiden määrittelystä kerroin tarkemmin jo luvuissa 2. Nyt kuvaan laajemmin ja perustelen tarkemmin projektiin valittuja näkökulmia ja rajauksia.

Käytännön järjestelyt ja yhteistyötahojen hankinta

Aloitin opinnäytetyöni järjestelyt syksyllä 2010. Olin lähdössä seuraavana keväänä opiskelijavaihtoon ja saadakseni työn käyntiin seuraavana syksynä, otin ennen vaihtoon lähtöäni erään vanhan ideani mukaisesti yhteyttä Halsuan Osuuspankkiin. Ehdotuksesta kiinnostuttiin, mutta pankin tulevassa remontissa seinä, jolle olin teostani suunnitellut, tulisi muuttumaan. Vaikka pankki kiinnosti minua tavanomaisesta poikkeavana näyttelypaikkana, totesin remontin ja projektini tavoitteet huomioiden, että se ei palvele projektin toteutusta parhaiten. Teos tulisi kertomaan halsualaisuudesta ja sen tuli olla helposti nähtävillä. Vaikka onkin tärkeää, että Halsuan palveluiden listaan kuuluu vielä pankki ja mielelläni tukisin sen toimintaa taideprojektilla, ihmiset tuskin menisivät sinne vain katsomaan yhtä teosta. Tälle projektille otollisempi tila niin sisällön kuin tavoittavuuden suhteenkin olisi kunnantalo, joka on kunnan rakenteellinen ydin ja virallinen edustaja ja jonka aula toimii myös näyttelytilana. Tiesin kunnantalolla olevan myös pitkän käytävän päässä avautuva iso ja valoisa seinä, jonne tuleva teos soveltuisi mainiosti. Kunnantalo on myös tila, jonne kuntalaiset uskaltavat tulla ja jossa ovat tottuneet vierailemaan ilman virallista asiaa, vain nähdäkseen taidetta.

KUVA 40. Halsuan kunnanvirasto.

KUVA 41. Halsuan kunnanviraston käytävä.

Projektin aloittaminen oli hyvin jännittävää, sillä omalla kokemuspohjallani tein sen suhteen pioneerityötä. Näin alkuvaiheessa en edes täysin ymmärtänyt kuinka suuren projektin olin aloittanut. Alussa huolenaiheenani oli tietysti löytää yhteistyötahot, työskentelytilat ja rahoitus, sillä suuren teoksen valmistaminen työpajoissa vaatii materiaaleja ja tilaa työskennellä. Syksyllä 2011 otin yhteyttä Halsuan kunnantalon toimistosihteeriiin ja esitin asiani. Kunta otti projektin myös innokkaasti vastaan ja tarjosi itse tilojaan työpajojeni järjestämiseen. Tartuin tarjoukseen mielelläni, sillä kunnantalon valtuustosali sopi hyvin ensimmäiselle kokoontumiselle, jossa projektin ideaa käytäisiin läpi ja teosta suunniteltaisiin.

Koska tunsin olevani ajatusteni ja työmääräni kanssa kovin yksin ja kaukana varsinaiselta työmaalta, päätin esittää ideani entiselle opettajalleni Katja Hakalalle. Hän toimii itse kulttuurialalla näyttämötaiteen parissa ja on jo reilun kahdenkymmenen vuoden ajan vetänyt Halsualla yläasteikäisille suunnattua Luovan ilmaisun kerhoa, Luovista, sekä muita teatteriryhmiä. Minäkin olin aikoinani ollut Luoviksessa ja tehnyt sen jälkeenkin yhteistyötä Katjan kanssa. Tunsin, että hänelle voin uskoa tuossa vaiheessa vielä hataran suunnitelmani, saada kenties mielipiteen sen kannattavuudesta sekä vinkkejä muiden yhteistyötahojen ja rahoituksen hankkimisen suhteen. Katja oli hyvin kannustava ja hänellä oli useita ehdotuksia tahoista, joilta voisin saada taloudellista tukea työlleni. Näitä olivat Halsuan seurakunta, Osuuskunta PlusPiste, jolla on paikallisia tuotteita myyvä myymälä, Pirityiset ry, joka on Keski-Pohjanmaalla toimiva Leader-toimintaryhmä, sekä Halsuan sivistystoimi. Seurakunnan jätin pois, sillä opinnäytetyöni aihe ei ensisijaisesti liittynyt seurakunnan toimintaan. Äitini on osakkaana PlusPisteessä, joten tiesin, että sillä ei ollut ylimääräistä rahaa, ja koska en ollut varma kuuluiko projektini Pirityiset ry:n rahoituksen piiriin, valitsin näistä ehdotuksista helpoimmalta ratkaisulta tuntuvan Halsuan sivistystoimen. Otin yhteyttä sen puheenjohtajaan, joka ehdotuksestani myönsi minulle 150 € avustuksen materiaalikulustannuksiin.

Yksi ratkaistava kysymys oli se, mitä teokselle sen valmistuttua tapahtuisi. Yhdessä tehdyn taideteoksen omistusoikeus on hankala määrittellä. Suoran myymisen lisäksi suunnittelin myös huutokauppaa, mutta sen järjestämiseen liittyvät lisätyöt eivät houkutelleet. Lahjoittaminen tuntui yksinkertaisimmalta ja ennen kaikkea oikeimmalta vaihtoehdolta, sillä teosahan tehtäisiin kuntaa kunnioittaen. Positiivinen vastaanotto ja saamani avustukset, eli taloudellinen tuki ja työtilat, ratkaisivat sen, että ehdottaisin projektiin osallistuville teoksen lahjoittamista kunnalle, jos kunta vain haluttaisi ottaa sen vastaan.

Vaikka yhteisöllisessä taiteessa yhteisö yleensä itse valitsee tavan, jolla taidetta toteutetaan, rajasin omaa projektiani niin, että sen toteutus olisi hallittavissani ja tukisi ammatillista kehitystäni kiinnostukseni mukaan. Tein rajauksia osallistujamäärän, tekniikan sekä teoksen rakentamisen suhteen.

KUVA 42. Kytköksiä kotikonnuille.

Projektia aloittaessani en ollut noviisi pelkästään työpajojen järjestämisessä ja markkinoinnissa, vaan myös valitsemassani tekniikassa. Avukseni tähän tuli Muotoiluakatemian opetus-suunnitelmassa syksyllä 2011 järjestetty *Kudonta, punonta ja huopa sisustuksessa* -opintopaketti, jossa saatoin yhtä aikaa kehittää tekniikkaani sekä suunnitella opinnäytetyöni aikataulua, työpajoja sekä markkinointia. Miettiessäni ja kehitellessäni sopivia tekniikoita ja materiaaleja saatoin samalla laatia niistä kuvauksen projektin tiedotteisiin sekä toimivan suunnitelman työpajojen ohjaukselle.

9.4 Tekniikat

Valitsin pääasiallisesti tekniikaksi erilaiset huovutuksen tekniikat, sillä ne kiinnostavat minua, haluan tutustua niihin monipuolisemmin ja oppia hallitsemaan ne paremmin. Huovutus on myös kohtalaisen edullinen ja ekologinen tekniikka ja sitä voi työstää useilla eri tavoilla. Sitä on myös helppo tehdä ja ohjata, jos vain työskentelytilat ovat sopivat. Huovutuksen lopputulos ei tekniikan taitajallekaan ole aina etukäteen hallittavissa, joten se saattaisi olla kokemattomille tekijöille turvallinen ja inspiroiva vaihtoehto.

Huovutus kiinnostaa minuakin juuri yllätyksellisyytensä vuoksi. Villaan on mahdollista yhdistää melkein mitä tahansa muita materiaaleja, jotka huovutuksen aikana saattavat käyttäytyä odottamattomalla tavalla ja luoda uusia ilmaisukeinoja. Huovutusta voi myös käyttää muiden kuvataiteen tekniikoiden tapaan piirroksellisesti, maalauksellisesti, kerroksellisesti tai siitä voi tehdä kolmiulotteisia veistoksia. Minua yleensäkin kiehtoo ajatus luoda tuntuja ja tunnelmia sekä viitteellisiä mielikuvia jostakin tutusta ilmaisutavasta jollakin täysin toisella tekniikalla niin, että lopputuloksen katsominen tuottaa oivalluksen.

Uskon, että tekstiili on taiteessa erityisen helposti lähestyttävä materiaali niin tekijän kuin katsojankin näkökulmasta. Tekstiili on tuttua, sehän on kaikkien iholla. Myös kierrätys- tai luonnonmateriaalin käyttö voi herättää yhteyden teokseen. Materiaalit saattavat olla katsojalle tai tekijälle ennestään tuttuja ja luoda jo valmiiksi tiettyjä mielikuvia ja tunnelmia. Siksi uskon, että tekstiilin käyttäminen taiteessa voi madaltaa kynnystä taiteen ja kulttuurin kohtaamiseen, tutkiskeluun ja tekemiseenkin. Tässä projektissa pehmeä, maanläheinen ja perinteinen villa yhdistettäisiin mahdollisesti muihin muistoja ja mielikuivia herättäviin materiaaleihin, jotka tekijät saisivat itse valita.

Koska opinnäytetyöni aihe on Halsua ja halsualaisuus, mietin tulisiko tekniikankin kytkeytyä jotenkin vahvasti siihen. Koska Halsuaan ei mielestäni liity mitään erityisen leimallista tekstiilikäsityöperinnettä, mutta perinteet elävät siellä kuitenkin vahvana, totesin sen olevan riittävä perustelu historiallisen huovutustekniikan käyttämiselle. Mielestäni taiteellisessa työssä kaiken ei tulekaan aina olla perusteltua, koska ideat saattavat olla vain oman maun mukaisia tai tulla syvältä tiedostamattomista tarpeista.

Jotta teoksesta tulisi vieläkin mielenkiintoisempi ja jotta huovutustekniikasta ei tulisi kenellekään kynnystä osallistua projektiin, päätin, että teoksen valmistamiseen olisi mahdollista käyttää myös muita tekniikoita. Niiden hyödyntäminen riippuisi kuitenkin siitä osaisinko minä ohjata niiden käyttöä, olisiko tekijällä itsellään tarvittavia taitoja tai sopisivatko ne teoksen

kokonaisuuteen. Vaihtoehtoisiksi tekniikoiksi määrittelin ennalta kollaasin, piirustuksen ja maalauksen. Kaikkia tekniikoita saisi myös yhdistää.

Struktuuria, tekstuuria, mikstuuria ja kukkuluuria

Koska olen suuntautunut tekstiilimuotoilun opinnoissani kädentaitojen ohjaukseen ja myös tämä osa-alue sisältyi opinnäytetyöhöni, hyödynsin opintosuunnitelmaani valitsemani *Kudonta, punonta ja huopa sisustuksessa* –kurssin opinnäytetyössäni järjestettävien työpajojen suunnitteluun. Tulevaisuuden ammatinkuvaani sisältyy myös opetusta ja ohjausta, joten näin opinnäytetyön tekemisen hyvänä vaiheena kehitellä tulevia opetusmetodejani ja valmistaa sitä tukevaa materiaalia. Ohjaajan ei tule mielestäni vain opettaa uutta tekniikkaa tai ohjata valmistamaan tiettyä tuotetta valmiin malliin ja ohjeiden avulla, vaan tukea ja kannustaa samalla ohjattavan omaa ilmaisua sekä antaa hänelle mahdollisuus kehitellä vaikka oma tekniikkansa ja tuotteensa. Koska minulla on oma erikoistumisalani ja mielenkiinnonkohteeni, tehtäväni ohjaajana on mielestäni viedä juuri niitä tietoja ja taitoja eteenpäin, joita itse osaan. Sen voin tehdä erityisesti niillä kursseilla ja työpajoissa, jotka itse järjestän. Kysynnän ja tarpeen mukaan ohjaajan tulee tietysti mukautua myös erilaisiin rooleihin.

Omiin työpajoihini päätin kehitellä niihin soveltuvan työkalun, jolla saisin paremmin selitettyä osallistujille projektin idean ja toteutustavan. Uskoin sen tulevan tarpeeseen, sillä käyttämäni tekniikka on varmasti monille outo tai he kokeilisivat sitä ensimmäistä kertaa. Vaikka laadin opetusmateriaalini opinnäytetyön toteutustapaa ja tekniikkaa ajatellen, sisällytin siihen yleisemminkin luovan työskentelyn perusteita, jotta se soveltuisi muuhunkin opetukseen.

Koska olin itsekkin vielä tutustumassa tekniikkaan jota tulisin opinnäytetyössäni käyttämään, etsi kesäterässä oleva inspiraationi ponnahtauslautaa. Aloitin työni selailemalla pinoittain kirjoja kaikilta taiteen aloilta sekä valokuvaten itse vähänkään mielenkiintoa herättäviä kohteita. Halusin ympärilleni mahdollisimman paljon värejä ja muotoja, jotka auttaisivat minua hahmottamaan hapuilevaa käsitystäni opinnäytetyöni toteutustavasta sekä muoto- ja värimaailmasta. Keräilemistäni kuvista näin konkreettisesti sen, mikä minua kiinnostaa eli minkälaista pintaa, tuntua, sommittelua ja väriskaalaa halusin käyttää.

Varsinaisen materiaalin tuoton aloitin tekemällä nuno-huovutustestejä kehitteäkseni omaa tekniikkaani. Samalla testit voisivat toimia opetusmateriaalissani tekniikkanäytteinä. Tein näytteitä mm. eri tekstiilimateriaalien yhdistämisestä

KUVA 43. Tekemäni huovutustekniikka testit ja näytteet.

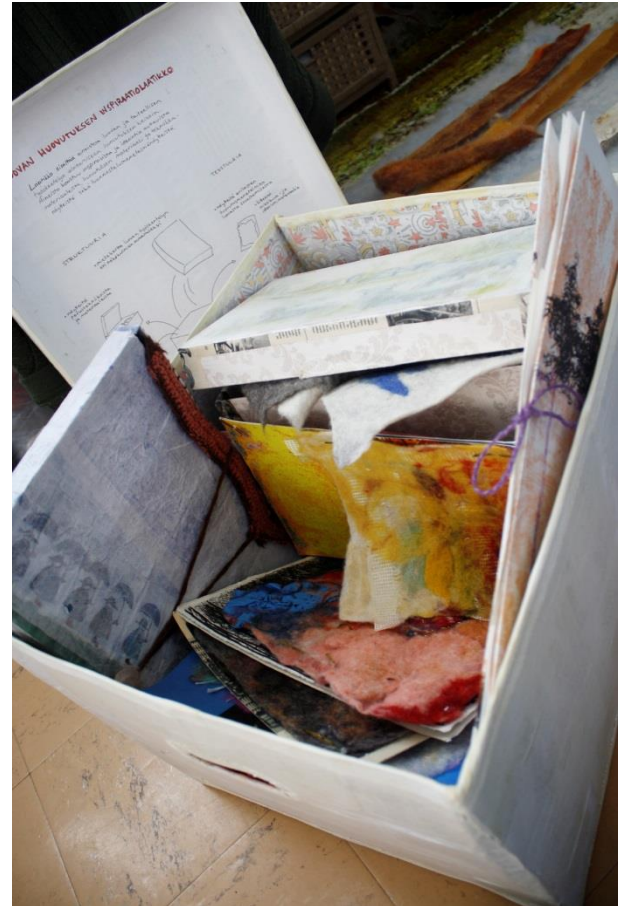
huovutuksessa sekä siitä, miten eri tekstiilit käyttäytyvät villan kanssa. Lisäksi tein näytteitä shibori- eli rypytetystä huovasta, nuno-huovan kerroksellisuudesta ja sabluunoiden käytöstä huovutuksessa niin, että eri kerrokset saadaan leikkaamalla näkyviin. Kokeilin myös muiden kuin tekstiilimateriaalien, kuten luonnonmateriaalien ja muovin, yhdistämistä huovutukseen. Joihinkin näytteisiin lisäsin huovutuksen jälkeen muita tekniikoita, kuten kirjontaa.

Eri tekniikoiden esittelyn lisäksi pyrin siihen, että näytteet voisivat toimia houkuttelevina inspiraation lähteinä. Eräs opetukseni tavoitteista on saada kurssilainen avartamaan omaa ilmaisuaan perinteisestä esittävydestä tunnelmakuviin. Siksi liitin näytetilkkuihin valokuvia, piirroksia tai tekstejä, joissa oli mielestäni samaa tunnelmaa kuin kunkin tilkun väri- ja kuviomaailmassa. Tilkun ja kuvan yhdistelmä toimii esimerkiksi realistisen ilmentämisestä abstraktisti. Yhdistin kuvat ja tilkut niiteillä, niin että ne voi tarvittaessa erottaa ideakarttojen tai värisommitelmien rakentamiseksi teoksen tai tuotteen ideointivaiheessa.

Koska jo pelkästään huovutus saattaisi olla osallistujille outo tekniikka, tein opetusmateriaaliini näytteitä myös huovutuksen perustekniikoista. Lisäksi taiteen tekeminen kaikissa muodoissaan saattaisi olla osallistujille uutta, joten laadin myös esimerkkejä erilaisista ideointi ja luonnostelutekniikoista, kuten tavallisesta luonnostelusta piirtämällä tai maalaamalla, väri- ja muotosommitelusta kollaasimaisesti paperisilppua liimaillen sekä nopeasta assosioinnista sanoja, värejä ja muotoja piirtämällä yhdistäen. Luonnosteluesimerkit viittaavat ja johdattelevat myös opinnäytetyöprojektissa tehtävän teoksen aiheeseen ja suunnittelemani rakenteeseen, mutta ovat muutenkin käytävissä ilman asiayhteyttä.

Jotta inspiroitumisen kynnyksellä olisi mahdollisimman matala, lisäsin materiaaliin vielä kaksi osiota. Toisessa on erilaisia irrallisia huovutuskokeiluja, sekä onnistuneita että hieman hapuilevia, toisessa muuta inspiraatiomateriaalia, kuten kuvia ja esineitä sekä erilaisia tekniikkatestejä muilla materiaaleilla.

Kokosin tuottamani materiaalin erillisiin laatikoihin ja kansioihin ja rakensin niille isomman säilytyslaatikon. Annoin kokonaisuudelle nimeksi *Struktuuria, tekstuuria, mikstuuria ja kukkuluuria eli meidän maailma – Luovan huovutuksen inspiraatiolaatikko*. Mietin tarkkaan kaikkien sanojen merkityksen ja tarpeellisuuden opinnäytetyöni eri näkökulmien ja tavoitteiden kuvaamiseksi. Laatikon materiaalin on tarkoitus orientoida työskentelyyn ja oppimiseen sekä auttaa luovan työskentelyn aloittamisessa ja taideteoksen suunnittelussa. Materiaalin toimivuus perustuu omaan kokemukseeni asiasta. Piirsin laatikon kanteen miellekartan, joka selit-

KUVA 44. Laatikon sisältö.

tää kaikki nimeen sisältyvät osa-alueet ja jota voi käyttää orientoinnin tukena (kuva 45). Kannen sisäpuolella on kuvitettu ohje laatikon sisältämästä materiaalista ja käyttötarkoituksesta.

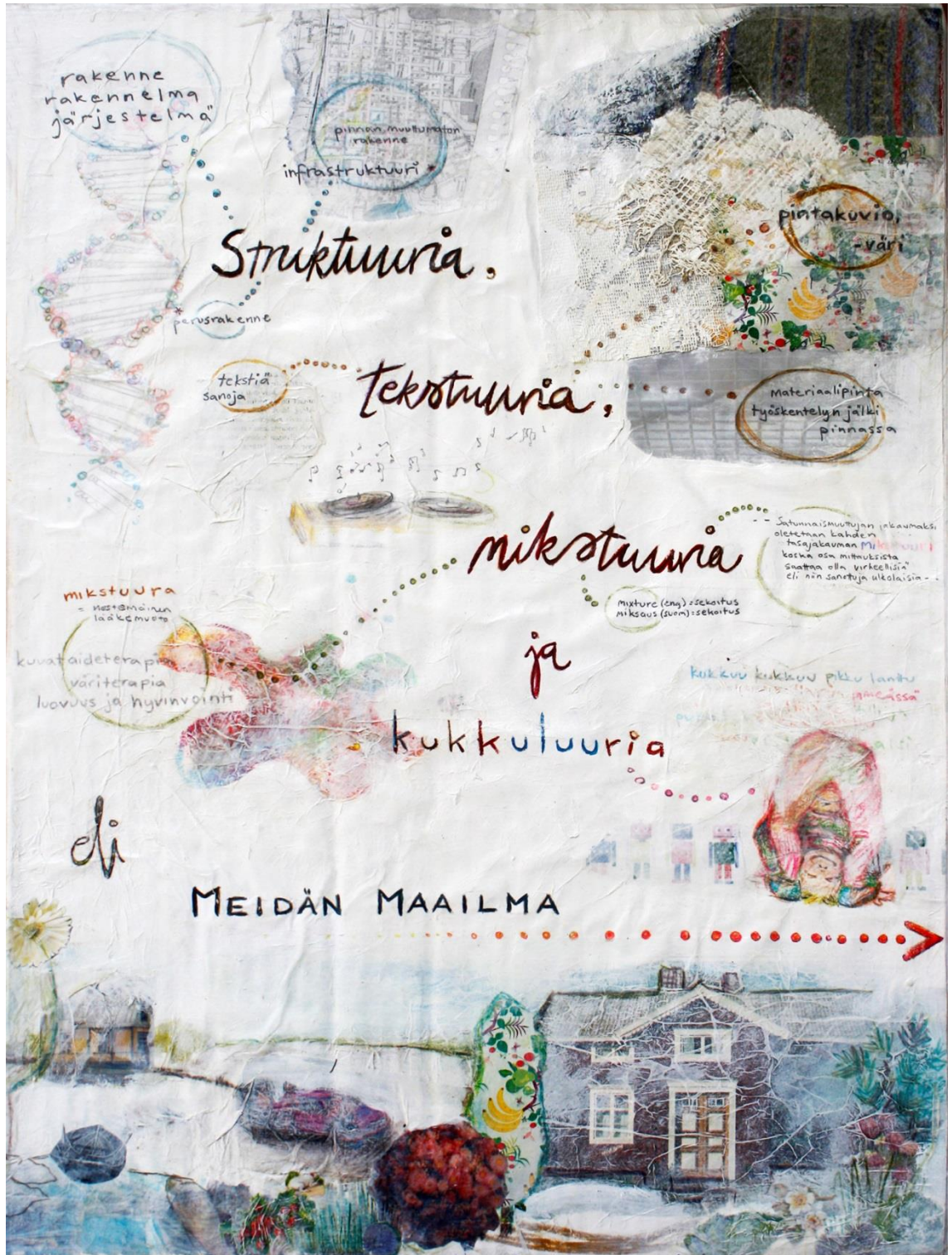
Struktuuri tarkoittaa rakennetta. Luovan työskentelyn alussa tulee määritellä tehtävän teoksen tai tuotteen perusrakenne. On päätettävä, mitä materiaaleja käytetään ja miksi. On otettava huomioon niiden soveltuvuus käyttötarkoitukseen sekä laadullisesti että sen tavoitellun mielikuvan kannalta. Yhteisöllistä taideteosta tehtäessä on myös huomioitava sen ympäristön perusrakenteet, jonne teos tehdään. Näitä ovat esimerkiksi ympäristön normit ja arvot sekä käytettävissä olevat resurssit. Laatikossa tähän osa-alueeseen kuuluvat huovutuksen ja luonnostelun perusteita sisältävät pakkaukset.

Tekstuuri tarkoittaa pintarakennetta tai kuviota. Teosta tai tuotetta suunniteltaessa on otettava huomioon mitä materiaaleja ja kuvioita halutaan käyttää. Miltä ne tuntuvat ja näyttävät ja mitä mielikuvia ne luovat. Tässä yhteydessä sovelsin tekstuurin tarkoittamaan myös luovan työn tekijän henkilökohtaista näkemystä, olemassa olevaa tietoa ja taitoa sekä käsialaa. Luovaa työtä on mielestäni helpompi ja antoisampi tehdä, jos hyväksyy oman käsialansa ja työskentelee sen mukaan. Tekstuurilla haluan leikkisästä muistuttaa myös tekstin merkityksestä kuvallisessa ilmaisussa, sillä kuvia tulkitaan ja voidaan selittää sanallisesti.

Mikstuuri viittaa struktuurin ja tekstuurin yhdistämiseen. On siis huomioitava miten teoksen perusmateriaalit ja tekniikat voi yhdistää ja soveltaa henkilökohtaisen käsialan ja erilaisten tehostemateriaalien kanssa. On myös tarkkailtava miten ympäröivä maailma sekä henkilökohtainen maailmamme toimivat yhteen ja käyvät vuoropuhelua. Tämä on luovassa prosessissa usein kuitenkin tiedostamatonta. Ajattelen mikstuurin myös sanaleikiksi sanasta miksaata, sekoittaa. Mikstuurista tulee miellelyhtymä myös sanaan mikstuura, lääke. Halusin liittää senkin ajatuksen tähän yhteyteen, sillä luova työskentely toimii kuin parantavana lääkkeenä henkiselle hyvinvoinnille. Laatikossa tekstuurin ja mikstuurin hyödyntämistä vastaavat huovutustekniikkakokeilut yhdistettynä mielikuvatauluihin.

Näin teoreettiseksi purettuna kaikki taiteellisessa työskentelyssä huomioon otettavat asiat saattavat aloittelevasta harrastajataiteilijasta tuntua liian raskailta ja monimutkaisilta. Siksi lisäsin listaani vielä sanan ”**kukkuluuria**” muistutukseksi siitä, ettei luovassa työssä mitään kannata ottaa liian vakavasti. Liasta miettimisestä saattaa tulla patoja ajatuksen juoksulle tai tehdä työskentelystä epämiellyttävää. ”Kukkuluuria” laatikossa ilmentävät hullunkuriset irralliset huovutuskokeilut sekä muu inspiraatiomateriaali.

Näistä kaikista elementeistä koostuu lopulta ”meidän maailma”, jota työpajoissa tehtävässä teoksessakin tulisimme kuvaamaan. Toivoin, että projektiin osallistuvat oppisivat huovutustekniikan, inspiroituisivat siitä valmistamani näyttemateriaalin avulla ja päästäisivät luovuuksensa valloilleen kokeillakseen kaikkea mahdollista ja mahdotontakin keksien samalla jotain uutta, mitä minä tai kukaan muukaan ei olisi koskaan nähnyt tai kokeillut. Siksi nimesin opeusmateriaalini lopulta myös alaotsikolla ”Luovan huovutuksen inspiraatiolaatikko”.

KUVA 45. Taideteoksen suunnittelussa huomioon otettavia asioita. Struktuuria, tekstuuria, mikstuuria ja kukkuluuria eli meidän maailma – Luovan huovutuksen inspiraatiolaatikon kansi.

9.5 Rajaus ja markkinointi

Markkinointiin ja tiedotukseen olin onneksi jo tutustunut jonkin verran, sillä minulla on kokemusta lehdistötiedotteitten, julisteiden ja kutsujan laatimisesta taidenäyttelyitä varten. Lisäksi olin ollut työharjoittelussa Kuopion Taidetori2010 –kokonaisuudessa, jossa toimin luovana suunnittelijana ja tiedottajana. Tehtäväviini kuului tuolloin tapahtuman markkinointi niin yleisesti kuin suunnattuna tietyille kohderyhmille.

Projektin ensimmäisenä vaiheena oli määritellä sen rajaus, kohderyhmä ja aikataulu. Koska minulla ei ollut aiempaa kokemusta yhteisöllisen taideprojektin järjestämisestä, kehitelin oman, itselleni soveltuvan tavan toteuttaa sen. Tässä vaiheessa määrittelin toiminnan päälinjat sen mukaan, minkä itse ajattelin sopivan halsualaisille. Halusin tehdä projektista heille mahdollisimman houkuttelevan, helposti lähestyttävän ja sellaisen, mikä ei tunnu liian vastuulliselta. Kokemusteni mukaan halsualaiset, kuten ehkä suomalaiset tai ihmiset yleensä, ovat arkoja osallistumaan mihinkään, mikä ei ole heille tuttua, mikä saattaa viedä aikaa, on jonkinasteista sitoutumista vaativaa tai mistä saattaa koitua heille ylimääräistä vastuuta. Itsessäni ainakin olen huomannut tämänkaltaisia piirteitä ja sen mukaista välttelyä, varsinkin, jos toiminta on vierasta. Jotta osallistujille ei syntyisi liikaa paineita itsensä likoonlaittamisesta, päätin rajata projektin yhteisöllisyyden, niin että osallistujat ovat mukana ideoimassa teosta sekä sen aiheamaailmaa ja osallistuvat osittain sen valmistamiseen. Osallistumisen tulisi olla kaikille ilmaista, enkä myöskään vaatisi osallistujilta taiteellista lahjakkuutta, vaan halukkuutta pohtia halsualaisuutta ja avoimuutta ilmaista ajatuksiaan kuvallisesti. Tarkoitukseni olisi kuitenkin tarpeen mukaan ohjata työskentelyä teoksen esteettisen ja teknisen laadun säilyttämiseksi. Samoista syistä minä kantaisin itse päävastuun lopullisen teoksen luonnostelusta sekä kokoamisesta. Kiinnostuksensa mukaan osallistujat voisivat olla mukana projektin kaikissa vaiheissa. Päädyin tähän rajaukseen siksi, etteivät projektin työmäärä tai kustannukset olisi esteenä kenenkään osallistumiselle ja että se pysyisi hallittuna kokonaisuutena. Lisäksi omana tavoitteenanihan oli kehitellä taiteellista ilmaisuani ja työskentelytapojani.

9.5.1 Osallistujien ”metsästys”

Koska teoksen aiheena oli Halsua ja halsualaisuus, halusin osallistujaryhmästä mahdollisimman kattavan. Osallistujia tulisi olla eri ikäluokista, ammateista ja elämäntilanteista. Ryhmä ei kuitenkaan saisi olla kohtuuttoman suuri, jotta yhteisen aikataulun laatiminen ja työskentelyn ohjaus työpajoissa onnistuisi. Asetin tavoitteeksi 8 - 10 hengen ryhmän, mikä tuntui jo aika suurelta urakalta saada kasaan niin pienestä kunnasta tällaiseen ennenkuulumattomaan projektiin. Keskustelin aiheajauksesta sekä ryhmän koosta ja laadusta opinnäytetyönohjaajieni kanssa useaan otteeseen. Otoksen pääasiallisen ikähaarukan päätin ulottaa yläasteikäisistä eläkeläisiin. Lapset rajasin pois, koska heidän ohjaamisensa olisi vaatinut työpajoissa toisenlaista keskittymistä ja huomiointia. Pysin kutsumaan osallistujia mahdollisimman monipuolisista lähtökohdista, joiden ajattelin kuvaavan kattavasti halsualaisuutta.

Alla olevassa listassa on määritelty näkökulmia, ikäkausia ja elämäntilanteita, joita toivoin projektin otoksen edustavan.

1. *Nuoruus; peruskoulu*
2. *Myöhäisnuoruus; opiskelu, työelämä*
3. *Varhaisaikuisuus - keski-ikä; työelämä, -> teollisuus, maa- ja metsätalous*
4. *Varhaisaikuisuus - keski-ikä; muu työ -> virasto/toimistotyö/palveluala*
5. *Eläkeikä*
6. *Varhaisaikuisuus; perheellinen*
7. *Kulttuurin harrastaja, kulttuurialalla työskentelevä*
8. *Urheilija, kuntoilija, muuten urheilua harrastava*
9. *Yhdistyksessä toimiva*

(Himberg, Laakso, Peltola, Näätänen & Vidjeskog 2000, 11.)

Vaikka pyrin saamaan osallistujia tietyistä lähtökohdista, oli osallistuminen mahdollista kaikille eikä ketään kiellettäisi tulemasta, jos ryhmä ei paisuisi liian suureksi.

Aloitin markkinoinnin laatimalla avoimen kutsun. Näin projektista tulisi tasavertaisesti tietoa kaikille kuntalaisille. Kunta lupautui julkaisemaan sen ilmaiseksi kaikille kuntalaisille lähettävässä ryhmäkirjeessä. Lisäksi lähetin Halsualla asuville vanhemmilleni pienen julisteen levitettäväksi julkisten rakennusten, kuten kaupan ja kirjaston, ilmoitustauluille ja oviin. Julisteessa esiteltiin lyhyesti projektin idea sekä yhteystietoni (liite 1). Samoihin aikoihin tein myös täsmämarkkinointia eri kohderyhmille, joiden toivoin osallistuvan. Laadin laajemman tiedotteen (liite 2), jonka sävyä muokkasin hieman kullekin kohderyhmälle sopivaksi ja lähetin sen julisteen kanssa muutamiin yrityksiin, yhdistyksille ja seuroille. Pyysin saateviestissä, että asiasta tiedotettaisiin työntekijöille ja jäsenistöille. Suoramarkkinointi lähti seuraaville tahoille: Halsuan kunta, Halsuan Maa- ja kotitalousseura, Halsuan eläkeläiset, Halsuan Yläaste, Urheiluseura Halsuan Toivo, Halsuan seurakunta, Hietalahti ja pojat Oy ja Teijo-Talot Pohjamaa Oy. Kaikki ottivat ilmoituksen vastaan ja lupasivat toimittaa eteenpäin. Joihinkin olin varmistukseksi yhteydessä myös puhelimitse ja sain näin heti ehdotuksia henkilöistä, jotka voisivat osallistua. Jotta näkökulmasta tulisi mahdollisimman kattava, pyysin tiedotteissa ihmisiä osallistumaan projektiin myös vain kertomalla omia ajatuksiaan ja mielipiteitään, jos heillä ei ollut mahdollisuutta tai halua tulla työpajoihin.

Tiedotteita laatiessani jouduin ratkaisemaan monta mainontaan ja tiedotukseen liittyvää pulmaa. Keskustelinkin niiden sisällöstä ja projektin aikatauluista useaan otteeseen opinnäy-

teyönohjaajieni kanssa. Tarkoitukseni oli tehdä tiedotteista mahdollisimman houkuttelevia paljastamatta liikaa, mutta kuitenkin kertoa olennainen niin, että vastaanottajan mielenkiinto herää. Jokainen sanamuoto ja -järjestys oli mietittävä tarkoin. Varsinkin sen vuoksi, että tekniikka, jolla teos toteutettaisiin, voi yleisen käsityksen mukaan olla hyvin naisellinen. Minun oli perusteltava sen soveltuvuus kaiken ikäisille, sekä miehille että naisille. Myös tiedotuksen ajankohta oli mietittävä tarkoin. Työpajat järjestettäisiin vuoden 2012 alussa, joten minun oli päätettävä tiedottamiselle sopiva aika niin, että ihmisille voisivat vielä miettiä ja ilmoittautua, mutta etteivät he kuitenkaan ehtisi unohtaa projektin olemassa oloa. Minun oli myös päätettävä määrittelisinkö työpajoille jo tarkat ajankohdat, jotta osallistujat voisivat varautua niihin vai pitäisinkö aikataulun vielä avoimena, jolloin sen voisi sovittaa osallistujien aikatauluihin. Marraskuu tuntui liian aikaiselta mainontaa ajatellen, sillä mielenkiinto saattaisi hiipua ennen tammikuuta. Joulukuussa ihmisillä taas on paljon muuta tekemistä, joten monikaan ei siinä vaiheessa välttämättä olisi vastaanottavainen ylimääräiselle ajanvietteelle. Päätin sijoittaa mainontani marras- joulukuun vaihteeseen, jolloin ihmiset alkavat usein innostua tulevasta joulusta ja ovat avoimia monenlaiselle toiminnalle. Silloin joku saattaisi innostua minunkin projektistani.

Julkaisin yleisen tiedotteen ja kutsun marraskuun lopussa. Näin ihmiset saivat tietää vireillä olevasta projektista ja se tuntuisi tutummalta, jos heidän kohdalleen osuisi myöhemmin muita kutsuja. Ihmisillä olisi myös aikaa miettiä ja totutella ajatukseen sekä kysyä minulta lisäinformaatiota. Kuten epäilinkin, viitteellinen ovimainonta ei rohkaissut ihmisiä ilmoittautumaan. Laadin siis pian niiden perään laajemman tiedotteen, jonka lähetin jo mainitsemilleni tahoille joulukuun alussa. Tässä, kuten muussakin mainonnassa, käyttäjäkokemus on usein paras houkutin. Luotin siksi myös suulliseen mainontaan ja kannustin kaikkia tuttaviani Halualla puhumaan projektini puolesta. Työpajojen järjestämisen ajankohdaksi päädyin ilmoittamaan vain tammi-helmikuun 2012, jottei aikataulun sopimattomuudesta tulisi este kenenkään osallistumiselle. Tarkemmat ajankohdat voitaisiin siten sopia ryhmän kesken.

Asiaa asian rajoilla

Projektini oli tiedotusvaiheessa tunnustelun tasolla ja olin epävarma sen onnistumisen suhteen. Jos ajattelin halsualaisilla olevan ennakkoluuloja yhteisötaideprojektin suhteen, oli itselläni ennakkoluuloja halsualaisten osallistumisen suhteen. Toivoin, että työpajoihin osallistuisi myös ihmisiä, jotka eivät aktiivisesti harrastaisi taidetta tai käsitöitä, mutta epäilin, että mukaan lähtisi vain muutama käsityöharrastaja. Kun ilmoittautumisia ei alkanut kuulua, vietin monta unetonta yötä pohtiessani, mistä houkuttelisin projektiini tekijöitä.

Projektia järjestellessäni Suomessa käytiin taas keskusteluja kulttuurialojen leikkauksista ja koulujen lakkauttamisista. Niitä tehtiinkin ja totesin mielessäni, että tällainen toiminta vain edelleen ruokkii ihmisten negatiivista mielikuvaa kulttuurin ja taiteen tarpeellisuudesta. Siksi taiteilijoiden ja muiden kulttuurialan ihmisten tulee viedä toimintaansa ihmisten pariin ja näyttää, mistä todella on kyse, eli mikä on kulttuurin merkitys ja hyöty. Kulttuuri ja taide eivät ole mielestäni ajanhukkaa tai elitististä hienostelua vaan hyvinvoinnin ja henkisen kasvun edistämistä, tasapainon tavoittelua ja ongelmanratkaisua, mitkä kaikki kuuluvat yhteiskunnan toimintaan. Taide kertoo meneillään olevasta aikakaudesta. Taiteen ja kulttuurin hyötysuh-

detta ei voi listata taulukoihin, eikä se ole välttämättä vuoden lopussa selvästi nähtävissä, mutta merkitys on olemassa. Kehitys ja muutokset tapahtuvat, jos ne ovat tarpeellisia ja niille annetaan mahdollisuus. Luotan kuitenkin siihen, että vaikka julkisesti annettaisiinkin negatiivinen kuva, sisimmässään kaikki tietävät ja tuntevat taiteella olevan merkitystä, vaikka eivät pidäkään sitä listallaan yhtä korkealla kuin minä. Ja se riittää, sillä näistä mahtipontisista ajatuksista sain uutta tarmoa epävarmuuteni selättämiseksi.

9.5.2 Osallistujat

Joulukuun edetessä osallistujia ilmoittautui harvakseltaan. Toiset olivat joko nähneet yleisen ilmoituksen tai saaneet jotakin kautta käsiin seikkaperäisemmän tiedotteen. Toiset taas lähtivät mukaan suoraan kutsumalla. Osallistujia tuli kaiken kaikkiaan yhdeksän. Esittelen nyt osallistujien lähtökohdat ja heidän perusteluitaan projektiin osallistumiseen. Samalla selkenee myös otannan sisältö.

Anniina Mastokangas ja Johanna Sillanpää ovat yläasteikäisiä nuoria. He osallistuvat projektiin mielenkiinnosta. Katja Hakala oli kertonut projektista heille ja kannustanut osallistumaan.

Mirja ja Janne Mastokangas tunsivat minut ennestään ja halusivat olla mukana projektissani. Mirja Mastokangas on keski-ikäinen maatalousyrittäjä. Janne on syvästi kehitysvammainen, mutta asuu itsenäisesti palvelutalossa. Molemmat pitävät käsillä tekemisestä ja olivat kiitollisia uudesta aktiviteetista.

Aulis Hietalahti on keski-ikäinen sanomalehtitoimittaja. Hän toimii kulttuurialalla ja haistoi projektissani myös hyvän aiheen lehtijuttuihin. Projektiin osallistumalla hän saisi artikkeleihinsa erityistä sisäpiirintietoa ja kokemusta. Minulle tietysti oli myös suuri etu, että ryhmään sisältyi median edustaja omasta takaa.

Tuija Mäntykorpi-Kaunisto on keski-ikäinen kirjastonjohtaja ja toimii siis myös kulttuurialalla. Tuija tekee itse myös taidetta ja on pitänyt yksityisnäyttelyn.

Pirkko Venetjoki ja Kerttu Karhukorpi ovat eläkeläisiä ja aktiivisia käsityöharrastajia. Pirkon houkuttelin ja suostuttelin mukaan suoralla puhelinsoitolla. Hän taas innosti mukaansa ystävänsä Kertun.

Timo Marjusaari on keski-ikäinen 4H-toiminnanjohtaja, nuorisosihteeri sekä luonto- ja kuvataideharrastaja. Hänet houkuteltiin mukaan projektiin kunnantalon pihalta ennen ensimmäisen työpajan alkamista.

Olin etukäteen jännittänyt sitä, minkälainen kokonaisuus ryhmästä syntyisi, mutta olin hyvin positiivisesti yllättynyt otoksen kattavuudesta. Mukana oli lähes kaikkia ikäluokkia, mitä tavoittelin, sekä naisia että miehiä. Myös lähes kaikki tavoittelemani elämäntilanteet olivat mukana ja olin varma, että tästäkin porukasta löytyisi useiden eri näkökulmien edustajia.

Kuten arvelinkin, kaksikymmentä- ja kolmekymmentävuotiaat eivät ilmoittautuneet projektiin. Se on ikäluokka, jolla usein on jo tarpeeksi tekemistä oman arkensa toimien hoitamisessa, työ- ja perhe-elämässä. Lisäksi nuoret aikuiset saattavat kokea, että heillä on tietty tyyli ja sosiaalinen asema, mikä mielen tasolla estää heitä kokeilemasta siihen kuulumattomia asioita. Vaikka opiskelu- ja työikäisten sekä pienten lasten vanhempien osallistuminen olisikin ollut olennaista, ajattelin että voisimme olemassa olevan ryhmänkin kesken pohtia heidän näkemyksiään. Lisäksi minä itse pystyin edustamaan kyseistä ikäryhmää, vaikkakin paikkakunnalta poismuuttaneen näkökulmasta.

Mainontani onnistui mielestäni hyvin. Olin etukäteen pohtinut kutsuisinko suoraan tiettyjen ryhmien edustajia ilman yleistä kutsua. Mutta tällöin otos olisi valikoitu, mikä määrittelisi osaltaan projektin näkökulmaa ja asennetta. Yleisen kutsun vaarana taas oli, että monet saattavat vierastaa sitä tai se voi hukkua muun mainonnan joukkoon. Toisaalta se olisi tasavertainen kaikille kuntalaisille. Päädyin siis näiden kahden yhdistelmään, minkä uskon olleen hedelmällisin vaihtoehto. Muutamia osallistujia tuli oma-aloitteisesti, muutamat niin, että joku toinen kuin minä, kannusti heitä osallistumaan. Joitakin kutsuin suoraan, mutta ulkopuolelta tulleen ehdotuksen mukaan. Mainontaa oli hieman valikoiden suunnattu kuhunkin kohderyhmään, mutta se tavoitti ne suhteellisen tasavertaisesti.

9.5.3 Mediapeliä

Yksi projektin toteuttamisen näkökulmista oli tuoda kunnalle näkyvyyttä. Siksi halusin pitää sen alusta asti kaikin puolin julkisena. Olin jo tehnyt niin mainostamalla työpajoja julkisesti, mutta alusta asti tiedotin projektin kulusta myös paikallismedialle ja kutsuin toimittajia vierailemaan työpajoissa. Minulla oli tietysti etuna, että ryhmän sisällä oli jo yksi toimittaja, joka oma-aloitteisesti halusi tehdä projektista lehtiartikkeleita Perhonjokilaakso -lehteen. Perhonjokilaakso on Halsuan ja lähikuntien paikallislehti ja seudulla hyvin suosittu.

Tiedotin mediaa projektin kulusta tasaisin väliajoin. En kuitenkaan halunnut ryhmäläisten ahdistuvan toimittajista, joten projektin alkuvaiheessa päätin ottaa heitä vastaan vain yksityisesti. Myöhempiin kutsuisin heitä myös työpajoihin, jolloin itse teoksenkin valmistaminen olisi käynnissä. Lisäksi lähettäisin kutsut teoksen julkistamistilaisuuteen.

Lähetin lehdistötiedotteet sekä julkistamistilaisuuskutsun yhteystietoineni Keski-Pohjanmaa ja Perhonjokilaakso -lehtiin sekä Yle Radio Keski-Pohjanmaahan ja Järviradioon. Kutsuin toimittajia pajojen lisäksi vierailemaan myös työhuoneellani tai tekemään haastattelun puhelimitse.

Työn prosessivaiheessa muut kuin ryhmääni kuuluva toimittaja, eivät ottaneet minuun yhteyttä. Perhonjokilaaksoon tulikin projektista kaksi isoa artikkelia (liitteet 14 ja 15). Keski-Pohjanmaa -lehdessä julkaistiin kaksi pientä artikkelia (liitteet 13 ja 16). Toinen niistä tehtiin lähettämäni tiedotteen pohjalta ja toinen puhelinhaastatteluna ennen teoksen julkistamistilaisuutta. Kyseinen toimittaja saapui myös julkistamistilaisuuteen ottamaan valokuvia ja kuuntelemaan puheeni. Radiosta kukaan ei ottanut yhteyttä, mutta julkistamistilaisuudestani

oli mainittu. Olin hieman pettynyt siitä, ettei projektistani oltu kiinnostuttu enempää, mutta toisaalta uskon tämänkin määrän palvelevan tarkoitustaan.

9.6 Työpajojen toteutuksen suunnittelu ja rajaukset

Jotta projektista ei tulisi osallistujille luotaantyöntävää sen vaatiman omistautumisen ja ajan­käytön suhteen, pyrin järjestämään yhteisiä työpajoja mahdollisimman vähän ja sopivalla aika­välillä, niin etteivät ne häiritsisi kenenkään arkirytmää. Opinnäytetyönohjaajieni kanssa kes­kusteltuani päädyin pitämään kolme pajaa, joista ensimmäisessä puhuttaisiin projektin ideas­ta ja sisällöstä ja kahdessa muussa valmistettaisiin teosta. Tarpeen ja osallistujien innokkuu­den mukaan pajoja voitaisiin järjestää enemmänkin. Arvioin kolmen pajan riittävän yhteiseen työskentelyyn ja halutessaan osallistujilla olisi mahdollisuus osallistua teoksen valmistami­seen pajojen jälkeenkin. Joulukuun 2011 lopulla laadin kullekin pajalle tarkan työsuunnitel­man. Lisäksi varmistin, että kaikki ilmoittautuneet ovat edelleen osallistumassa, sovin heidän kanssaan työpajojen aikataulusta ja lähetin heille vielä muistutukseksi erillisen tiedotteen (lii­te 3).

Pajat pidettiin kolmena peräkkäisenä maanantai-iltana kello 17.00 -21.00 välisenä aikana. Pa­jojen kesto oli mielestäni työmäärään nähden lyhyt, mutta sitovuudeltaan kohtuullinen. Kun­ta avusti projektin toteutusta antamalla tilojansa ilmaiseksi käyttöni työpajojen järjestämi­seksi. Ensimmäinen paja, jossa teosta suunniteltiin, järjestettiin kunnantalon valtuustosalissa. Kaksi seuraavaa pajaa, joissa teosta valmistettiin, järjestettiin urheilumaja Käpyhovilla. Siellä on tähän tarkoitukseen riittävästi pöytiä sekä isot pesutilat, joissa myös huovuttaminen on­nistui.

Ensimmäisen pajan ensisijainen tarkoitus oli tehdä projektin idea osallistujille ymmärrettä­väksi sekä aktivoida heidät keskusteluun ja inspiroida oman ilmaisun käyttöön. Sekä minulle että ryhmälle oli varmaa helpottavaa tajuta, että olimme kaikki osittain ”samalla viivalla”. Minäkään en periaatteessa tiennyt, mitä projektin aikana tulisi tapahtumaan ja mikä on lop­putulos. Meidän tehtävämme olisi yhdessä miettiä, mitä haluaisimme kertoa ja millä tavoin. Määriteltynä oli vain aihe sekä muutamia materiaaleja.

Vaikka yhteisötaiteen periaatteiden mukaan halusin antaa ryhmälle tyhjän maaperän teoksen suunnitteluun, olin kuitenkin varautunut osallistujien mahdolliseen vaatimattomuuteen taito­jensa tai ideoidensa suhteen. En myöskään ollut varma, minkälainen heidän käsityksensä tai­teesta oli ja kuinka hyvin he ymmärtäisivät prosessin idean, merkityksen ja toteutustavan. Siksi laadin ensimmäiseen työpajaan harjoituksia ja suunnittelumenetelmiä, jotka ehkä avai­sivat päämääriäni paremmin. Olin ottanut myös vähän etumatkaa ideoimalla alustavasti itse teoksen toteutustapaa ja teknistä rakennetta. Voisin johdattaa suunnittelua niiden suuntaan, jos tarve vaati. Olin jo rajannut käytettävät tekniikat niihin, joita itse osasin ja voisin näin ol­len myös ohjata. Jätin kuitenkin osallistujille mahdollisuuden käyttää myös sellaisia tekniikoi­ta ja materiaaleja, joita itse halusivat ja osasivat. Sillä varauksella, että ne soveltuisivat teok­sen kokonaisuuteen.

Jotta työpajat ja teoksen valmistaminen onnistuisivat sujuvasti, suunnittelin alustavasti, että teos koottaisiin erillisistä osasista. Kukin osallistuja saisi valmistaa osasen teokseen itsenäisesti oman mielenkiintonsa mukaan. Itsenäinen työskentely olisi todennäköisesti kaikille tumpaa ja siksi sujuvampaa. Yhtä aikaa ja yhdessä valmistettu teos olisi sen sijaan vaatinut enemmän aikaa ja sitoutumista sekä teokselta yhtä yhteistä päämäärää.

Koska tila, jonne teos lopulta laitettaisiin esille, on julkisen rakennuksen vilkas aulatala, ei teos voisi olla kovin suuri. Siksi päätin ehdottaa, että teoksesta tehtäisiin seinälle ripustettava ja pyrkisin ohjaamaan suunnittelua sen mukaan. Tietysti kolmiulotteistakin teosta voitaisiin suunnitella, mutta sen sijoituspaikka pitäisi silloin miettiä uudelleen. Suunnittelun alkuvaiheessa annoin siis kaikelle ideoinnille tilaa, mutta pidin itse ohjat käsissä sen suhteen, mikä olisi lopulta järkevästi toteutettavissa laaditulla aikataululla sekä käytettävissä olevalla tilalla ja materiaaleilla.

9.7 Työpajat

9.7.1 Ensimmäinen työpaja – teoksen suunnittelu

Halsuan kunnantalon valtuustosali soveltui ensimmäisen työpajan järjestämiseen hyvin, sillä tapaamisemme sisälsi lähinnä keskustelua ja hieman askartelua. Lisäksi kunnantalolla kokoontuessamme saatoimme samalla myös tutustua tiloihin ja teoksen mahdolliseen ripustuspaikkaan.

Olin keräillyt teoksen rakentamista varten laatikoittain materiaalia. Lainasin sekä omia taide- tarvikkeitani, että ostin uusia, hankin huovutusvillat paikallisesta lähituotemyymälästä, keräsin kierrätettyjä tekstiilimateriaaleja ja paperia omista ja sukulaisten varastoista sekä luonnonmateriaalia lähiympäristöstä. Vaikka ensimmäisessä pajassa ei aloitettaisi vielä itse teosta, halusin ryhmän näkevän jo tarjolla olevat materiaalit. Omissa töissäni käytän paljon mate-

KUVAT 46-48. Halsuan kunnanviraston valtuustosali ja työskentelymateriaaleja.

riaalia ja erilaisia tekniikoita, sillä ne inspiroivat minua luovuuteen sekä uusiin, ennaltanäkemättömiin ideoihin ja kiehtoviin lopputuloksiin. Ohjaajana halusin tietysti kannustaa muitakin tämäntyyppiseen ennakkoluulottomaan ja rajojarikkovaan työskentelyyn, vaikka se saattaisikin poiketa siitä, mitä osallistujat ovat tottuneet näkemään tai tekemään.

Aloitimme pajan keskustelemalla projektin sisällöstä ja aiheesta. Selvitin miten olin ajatellut projektin etenevän sekä oman roolini siinä. Ryhmäläiset hyväksyivät suunnitelmani. Kirjoitimme myös sopimuksen projektin dokumentointiin tarvittavien valokuvien käytöstä (liite 12). Lisäksi päätimme yhteisesti, että valmis teos luovutettaisiin kunnalle.

Pajan aluksi kaikki saivat kertoa omasta taustastaan ja motiivistaan liittyä projektiin (katso luku 9.5.2). Keskustelun herättämiseksi pyysin kutakin ryhmäläistä oman esittelyvuoronsa jälkeen kysymään joltakin toiselta ryhmän jäseneltä Halsua-aiheisen kysymyksen. Näin pääsimme tutustumisen lomassa myös suoraan aiheeseen.

Teoksen ideoinnin aloittamisen apuna käytin rakentamaani työkalua *Struktuuria, tekstuuria, mikstuuria ja kukkuluuria eli meidän maailma – Luovan huovutuksen inspiraatiolaatikkaa*. Kerroin taiteellisen työskentelyn osa-alueista sen kanteen laatimani miellekartan avulla (kuva 45) ja esittelin laatikon sisällön.

Keskustelun lomassa piirsimme suuren miellekartan esille tulleista ajatuksista ydinsanoja ja kuvia käyttäen. Keskustelua syntyikin ja johdattelin sitä myös aihealueisiin, jotka minua kiinnostivat ja olivat mielestäni olennaisia. Puhuimme halsualaisten luonteesta, arvoista, käyttäytymisestä ja yritimme määritellä, minkälainen Halsua itsessään on; minkälainen sen historia on, mikä siellä on arvokasta, onko siellä jokin oma ajattelu- tai käyttäytymismalli. Esille tuli monia seikkoja, joita en itse ollut aiemmin osannut pukea sanoiksi tai jotka olivat minulle uusia näkökulmia tutusta asiasta.

KUVA 49. Työryhmä ideoimassa.

Ajatuksia Halsuasta ja halsualaisuudesta

KUVA 50. Mielikuvakartta Halsuasta. Mieliekarttaan on kirjattu työpajassa esille tulleita ajatuksia Halsuaan liittyen. Mieliekartassa on huomioitu myös minun näkemykseni ja lisäksi siihen on lisätty projektin osallistujamattomien kuntalasten ajatuksia Halsuasta ja halsualaisuudesta.

Halsua nähtiin pienenä kuntana, mutta pienuudessa ajateltiin olevan sekä hyviä että huonoja puolia. Vaikka kunta on pieni, siellä on tarjolla lähes kaikki tarpeelliset palvelut sekä mahdollisuus elinkeinonharjoittamiseen, joskaan niissä ei ole suuresti valinnanvaraa. Käyttäytymisessä huonoina puolina nähtiin konservatiivisuus sekä se, että ihmissuhteet usein ratkaisevat päätöksenteossa ja suhtautumisessa asioihin. Pieni kunta koettiin kuitenkin turvalliseksi, sillä kaikki tuntevat toisensa. Jos näin ei ole, hyvin pian otetaan kuitenkin selville kuka tuntematon henkilö on. Juoruilun sijaan tämä nähtiin kuitenkin siinä mielessä positiivisena asiana, että tuntemisen myötä kaikki otetaan myös yksilönä huomioon ja kaikkien olemassaolo tunnustetaan. Kukaan ei voi hukkoa massaan, koska massaa ei ole. Lisäksi pohdin itse, että toisten kanssa onkin kenties helpompi toimia ja toista on helpompi auttaa, jos tietämisen ja tuntemi-

sen kautta henkilöiden välille on jo syntynyt jonkinlainen suhde. Välikäisien kautta hankittu tieto voi toisaalta saada aikaa myös vääränlaista varmuutta ja ennakkokäsityksiä. Samoin yksityisyyden raja, mikä se kullakin onkaan, on toiseen tutustuessa pidettävä mielessä.

Halsualla asuvat ihmiset koettiin kaikki persoonina. Päädyimme kuvaamaan heitä positiivisesti itsetietoisiksi. Tällä tarkoitetaan sitä, että halsualaiset ovat yhtä aikaa sekä ylpeitä että nöyriä. Se pätee erityisesti konkreettiseen tekemiseen ja työhön. Halsualaiset uskaltavat kokeilla ja tehdä luottaen omaan taitoonsa. Kukin ratkaisee ongelmansa ja toimittaa askareensa omalla tavallaan luottaen onnistumiseensa. Mutta samalla tämän rohkeuden rinnalla myös peitellään ja vähätellään omia kykyjä, mietitään mitä muut kenties ajattelevat tekemisen laadusta tai syistä. Ylpeyden ajateltiin nostavan päätään taas siinä vaiheessa, jolloin naapuri tekee jotakin mainittavan arvoista. Kunnioitettavan suorituksen edessä toinen palautetaan maanpinnalle vähättelemällä hänen tekemisiään, vaikkakin hyvässä hengessä. Toki kehuilla ja kannustuksella on myös omat, ansaitut hetkensä. Itse mietin vielä, että kenties vaatimattomuudella pyritään myös lisäämään kokemusta oman työn arvosta. Ulkopuolelta tuleva kehu ja kannustus kohottavat sen korkeammalle kuin oma tyytyväisyys, mikä tietysti tukee itsetuntoa.

Halsualaisessa luonteessa ajateltiin olevan tiettyä suoruutta. Halsualaiset uskaltavat tehdä, sanoa ja ajatella. He ovat suoria ja rehellisiä mielipiteissään ja suhtautumisessaan, niin positiivisesti kuin negatiivisesti. Halsualaiset ovat myös hyvin sitkeitä. Toimitettavien tehtävien ja ongelmien ratkaisun edessä ei lannistuta, vaan asiat suoritetaan tunnollisesti loppuun. Tätä sitkeyttä ryhmä kuvasi sanalla ”kakkärämänty” ja se vilahteli keskustelussa usein.

Se, että halsualaiset tuntevat lähes kaikki paikkakunnalla asuvat, johtuu kenties kuntalaisten sosiaalisuudesta. Tämä näkyy myös harrastustoiminnassa, sillä halsualaiset, kuten suomalaiset yleensä, ovat aktiivisia yhdistystoimintaan osallistujia. Ryhmäläisetkin laskivat kuuluvansa itse useaan eri yhdistykseen, seuraan tai harrastusryhmään. Pienenä kuntana Halsualla näkyy siis myös vahva yhteisöllisyys, jota kuntalaiset pitävät suurena arvossa. Erityisesti kylillä yhteisöllisyys vaikuttaa jopa niin, että eri kylille on vakiintunut omia toimintatapoja. Yhteisöllisyydestä näkyy myös negatiivisia puolia. Pienissä piireissä syntyy helposti hierarkioita tai vakiintuneita rooleja, joita ei koeta tarpeellisiksi muuttaa, vaikka joku yhteisön jäsenistä voisi olla toista mieltä.

Arvokkaana pidettiin samoja asioita, joita tuli ilmi jo luonnetta ja käyttäytymistä pohtiessa. Halsualaiset arvostavat yhteisöllisyyttä, tasa-arvoa sekä suoruutta. Lisäksi arvostetaan niitä seikkoja, joiden takia Halsua on valittu asuinpaikaksi eli juuria, sukua ja perhettä. Myös luonto on halsualaisille hyvin arvokas ja rakas asia. Erityisesti Halsuan järvi, joet, nevat, Halsuan kiertävä luontopolku sekä Töppösen luolikko eli laaja jääkauden synnyttämä kivialue, olivat ryhmäläisille tärkeitä.

Myös historiasta nousi useita Halsualle olennaisia asioita. Koko kunta sai alkunsa Halsuan seurakunnasta ja kirkosta. Halsualla vaikuttaa myös useita herätysliikkeitä, mikä on osittain saattanut vaikuttaa positiivisuuteen ja yhteishenkeen. Halsualla on maineikas historia pesäpallon ja hevosurheilun osalta ja hiihto on yksi suosituimmista harrastuksista. Kulttuurin merkitys näkyy jo Halsuan vaakunassa, johon on kuvattu kaksi kannelta. Halsualla on aina harrastettu musiikkia, näyttämötaidetta ja muuta kulttuuria.

Halsuan olemuksen lisäksi miellekarttaan kerättiin jo joitakin ajatuksia itse teoksen toteuttamisesta. Ensimmäisiä ajatuksia mitä ryhmällä nousi mieleen, oli Katja Hakalan Luoviksen Halsua – Live -revyyseen säveltämä ja sanoittama laulu *Ilman Halsuaa*. Laulussa kerrotaan Halsuan synnystä ja historiasta ja sen kertosakeen sanat kuuluvat: -- *ilman Halsuaa ois' maailmassa Halsuan kokoinen reikä* (katso luku 9.12.3.). Tämä laulu säilyi olennaisena tekijänä teoksen muotoa ajatellessa, sillä se toi mieleen Halsuan kunnan rajat. Kunnan rajojen lisäksi muita muistiinmerkittyjä muotoja olivat kantele, ravirata ja maisemallisuus. Lisäksi määriteltiin teokselle mahdollisia värejä ja materiaaleja, jotka molemmat pysyvät hyvin maanläheisinä. Väreiksi ajateltiin vihreää, sinistä, ruskeaa sekä joitakin kirkkaampia tehostevärejä. Viitteelliseksi materiaaleiksi määriteltiin perinteiset tuohi, villa, käsin kudottu kangas, pellavakuitu ja terva.

Ideoinnin lomassa ja sitä vauhdittamaan olin laatinut ryhmälle tehtävän. Pyysin heitä valmistamaan haluamallaan materiaaleilla Halsua-aiheisen postikortin. Ideana oli miettiä, mitä olennaista itse haluaisi postikorttikuvassa kertoa Halsuasta. Tehtävä oli mielestäni hyvä, sillä ryhmä sai siitä käsityksen, miten teosta tultaisiin tekemään. Pelkkä keskustelu saattoi myös tuntua puuduttavalta. Lisäksi korttia tehtäessä tunteet ja ajatukset oli tiivistettävä nopeasti ja intuitiivisesti konkreettiseen muotoon. Näin ajatus pysyi myös aitona. Ryhmä teki tehtävän innokkaasti. Korttien aiheet käsittelivät kotiympäristöä, luontoa, luonnon suojelua sekä halsualaista luonnetta ja suhdetta muihin kuntiin.

Kuva 51. Postikorttitehtävä.

Kävimme myös tarkastelemassa paikkaa, johon teos tultaisiin asettamaan. Tämä auttoi hahmottamaan teoksen kokoa ja sijoitusta. Ryhmässä tulikin ideoita tehdä teokseen useampi osa ja käyttää hyväkseen muitakin seiniä. Teos ajateltiin alustavasti sijoitettavan avaraan käytävän päätyyn, jossa katto oli korkeammalla. Sivuille lähtevien käytävien katto taas oli matalampi, joten niiden yläpuolella oli myös vapaata seinätilaa, jonka näki vasta käytäville kääntyessä. Näille seinille olisi mahdollista asettaa yllätyksellisiä osasia teoksesta.

KUVA 52. Ripustusseinä.

KUVA 53. Vapaa seinätila käytävien yläpuolella.

Pajan lopuksi ideoimme ryhmän toiveesta vielä lisää teoksen muotoa. Heistä oli helpompaa suunnitella omaa osastaan, jos tietäisivät millainen kokonaisuudesta tulee. Keskustelusta nousivat edelleen esiin ajatukset Halsuan kokoisesta reiästä, halsualaisten suoruudesta sekä kauniista luonnonmaisemista, kuten nevoista ja Töppösen luulikosta. Konkreettisia ideoitakin jo syntyi. Ehdotettiin esimerkiksi rakennettavaksi jonkinlaista luukkuja, jonka takaa paljastuisi halsualaisuus. Suljettu luukku taas muistuttaisi siitä, mitä ei olisi, jos ei olisi Halsuaakaan (liite 7). Pysyin ryhmäläisiä miettimään ennen seuraavaa pajaa, mitä aihetta haluaisivat käsitellä ja millä tekniikalla sen tehdä.

Pohdintaa

Ensimmäinen paja onnistui mielestäni hyvin. Kaikki saapuivat paikalle ja keskustelu oli antoisaa. Itse jäin epävarmaksi siitä, oliko orientaatioperustan luominen onnistunut. Olinko ollut tarpeeksi selkeä ja ymmärsivätkö osallistujat, mitä projektissa oli tarkoitus tehdä. Tai tuntui, ko heistä epämukavalta se, että minulla ei ollut valmiita tehtävänantoja, vaan meidän olisi itse määriteltävä mitä haluaisimme tehdä. Mutta toisaalta en saisi pelätä ihmisten viemistä

pois mukavuusalueeltaan. Uusien asioiden kohtaaminenhan lisää oppimista ja synnyttää uutta. Siihenhän minä tähtään myös omassa työssäni.

Pajassa käydyt keskustelut saivat minutkin organisoimaan työskentelyäni. Tiesin nyt, että minun olisi jäseneltävä piirtämämme miellekartta selkeämmäksi sekä aloitettava teoksen luonnostelu keskustelussa syntyneiden ideoiden pohjalta. Yhteisöllisen projektin ei tarvitse elää vapaana loppuun asti, vaan rönsyilevän alun jälkeen sen kuuluukin jäsentyä tavoitteen pyrkiväksi.

9.7.2 Samaan aikaan muualla

Suunnittelun vastuuni mukaisesti työskentelin työpajojen välillä luonnostelun ja lopullisen teoksen rakentamisen parissa. Sain ilmaiseksi käyttööni Halsualla sijaitsevan PlusPiste – myymälän takahuoneen, mistä oli minulle korvaamaton apu. Tarvitsin työlleni tilaa ja lisäksi työskentely PlusPisteellä lisäsi projektini julkisuutta ja yhteisöllisyyttä. Myymälän asiakkaat voisivat samalla tulla katsomaan työskentelyäni ja osallistua teoksen tekemiseen kertomalla oman näkemyksensä Halsuasta ja halsualaisuudesta.

Piirsin puhtaaksi laatimamme miellekartan (kuva 50), niin että se oli ymmärrettävä ja senkin voisi esittää julkisesti. Aloitin myös teoksen luonnostelun ja sain huomata yhteisen työskentelyn vaikeuden. Tajusin, että tehdessäni luonnoksia en voi olla varma ovatko ne muiden silmissä ymmärrettäviä ja tarpeeksi kuvaavia, niin että ne voi hahmottaa konkreettiseksi teokseksi. Huomasin myös käyttäväni omaa räikeää väriskaalaani ja totesin, ettei se mitenkään sovi tulevaan teokseen (katso liitteet 4 ja 5). Ja vaikka minä osaisin muuntaa värit mielessäni toisiksi, kyse ei ollut nyt vain minun ymmärryksestäni. Luonnosten tulisi olla mahdollisimman lähellä lopputulosta, jotta ne olisivat oikein tulkittavissa. Minun oli siis keskityttävä luonnosteluun entistä huolellisemmin.

Koska työn varsinaista sanomaa ei ollut vielä kiteytetty ja se tulisi olemaan kokoelma erillisiä ajatuksia, teoksen muotoa päättäminen oli hyvin vaikeaa. Tein luonnoksia mm. tiestä, järvi- maisemasta, kivikoista, kanteleesta ja kunnan rajoista (liitteet 4, 5 ja 8). Tavoitteeni oli, että teoksen eri osat yhteen koottuna muodostaisivat tietyn muodon ja näin vielä yhden aiheen teokseen. Tein luonnoksia kunnan rajoja mukailleen ja huomasin, että Halsuan järvi on lähes samanmuotoinen kuin kunta. Pidän samankaltaisuuksista, joiden huomaaminen tarvitsee oivallusta, joten halusin korostaa tätä muotojen yhteneväisyyttä. Jotta suunnittelun käynnistänyt idea Halsuan kokoisesta reiästä säilyisi edelleen, suunnittelin luonnokseen järven kohdalle leikattavaksi sen muotoisen aukon. Tein muutamista luonnoksistani vielä kolmiulotteisia pahvisia mallinnuksia, jotta ideani tulisivat mahdollisimman ymmärrettäviksi (liitteet 6-8). Kävin myös ottamassa mitat kunnantalon aulatilasta ja rakensin siitä pienoismallin, johon koekelin teoksen toimivuutta.

Sain myös tehdä ensimmäiset havaintoni halsualaisesta suoruudesta, mikä perusteli ryhmässä tehtyjä arviointeja. Eräs kuntalainen antoi mielipiteensä siitä, että projektissa tulisi olla mukana vain syntyperäisiä kuntalaisia eikä sinne muuttaneita. Mielestäni molemmat näkökulmat ovat kuitenkin yhtä tärkeitä ja olennaisia sekä rikastavat teoksen sisältöä.

9.7.3 Toinen työpaja – teoksen valmistus

Seuraava työpaja järjestettiin Käpyhovilla. Pajassa aloitettiin varsinaisen teoksen valmistaminen ja esittelin sen alussa tekemäni luonnokset. Kunnan muotoinen luonnos sai kannatusta ja myös osa ryhmäläisistä yllättyi Halsuan rajojen ja järven muodon yhtäläisyydestä. Asia jätettiin vielä hautumaan ja aloitettiin osasten valmistus.

KUVA 54. Käpyhovi.

Työskentelyn alussa osalla oli jo valmis idea. Ohjasin heitä alussa tarpeen mukaan ja muita kehotin miettimään rauhassa tai yritin auttaa ideointia esittelemällä materiaaleja sekä näytteitä ja inspiraatiotilkkuja *Struktuuria*, *tekstuuria*, *mikstuuria* ja *kukkuluuria* -laatikosta. Lopulta teoksia syntyi niin neula- kuin märkähuovutuksella sekä tuohi- ja paperikollaasilla.

KUVAT 55-56. Materiaaleja.

KUVA 57. Työskentelyn aloitus.

KUVA 58. Kerttu neulaa.

KUVAT 59-60. Märkähuovutusta.

Pohdintaa

Toinen paja ei omalta osaltani mennyt ihan niin hyvin kuin olin toivonut. En ollut valmistautunut siihen tarpeeksi. Tunsin eteneväni epäjohdonmukaisesti ja huomasin hätäileväni aiheesta ja tilanteesta toiseen. Ohjaajana minun on kiinnitettävä huomiota enemmän siihen, että annan ohjaustilanteelle enemmän aikaa.

Ryhmässäkin huomasin aloittamisen vaikeutta. Työskentely käynnistyi hitaasti, mikä sai minut miettimään, olinko sittenkin haalinut liikaa vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia. Epäilin projektin olevan liian hankala ymmärtää tai osallistujien ajattelevan, että heiltä vaaditaan suurempaa kuin mihin he ovat tottuneet. En kuitenkaan tarkoittanut vaatia mitään, vaan antaa mahdollisimman hyvät mahdollisuudet työskentelylle. Mutta toisaalta, osallistujien ajatukset saattoivat vain täyttyä muista arkipäivän töistä ja luovan työskentelyn aloittaminenhan vaatii hetken pohdintaa ja vaihtoehtojen puntarointia. Se on luovassa prosessissa luonnollista ja varsinkin tällaisessa tapauksessa, jossa tekijät tulevat eri aloilta. Ja minähän olin ehtinyt miettiä aihetta jo pitkään.

Pohdin myös, olivatko osallistujat odottaneet projektilta kuitenkin jotakin muuta, esimerkiksi valmiita malleja tai ohjeita, joita he olisivat vain toteuttaneet. Mutta hyvää kokemusta ohjaajantaidoilleni ja opetusmetodeilleni saankin juuri niistä tilanteista, jolloin ohjattava on saatava rohkaistua omaan ilmaisuun. Lopulta voi kuitenkin todeta, että osallistujat pääsivät kaikki hyvin mukaan työskentelyyn ja olivat valinneet teoksilleen omakohtaiset ja perustellut aiheet. Kerron niistä tarkemmin luvussa 10.

Kantaessani yksin kaikkia tavaroita Käpyhoville ja siivotessani jälkiäni totesin myös, että jos aion tehdä tämän tyyppistä työtä tulevaisuudessa, minun on opittava organisointitaitoa ja rajausta työn sujuvuuden parantamiseksi. Minun on siis kehiteltävä työpajojeni konsepti toimivammaksi.

9.7.4 Samaan aikaan toisaalla

Koko tammikuun minua vaivasi motivaation puute. Sain siis harjoitella ammattitaitoani myös sen suhteen, että työskentelen ilman erityistä inspiraatiota tähtäimessäni vain asioiden valmiiksi saaminen. Aikataulun puitteissa tehtävä luova työskentely onkin siitä haastavaa, että luovuuden vaatimalle tauolle ei ole välttämättä aikaa. Inspiraatio olisikin näissä tilanteissa löydettävä vain kylmäverisen työskentelyn myötä. Uskon motivaationi uupumisen johtuneen siitä, että olin itse niin epävarma työn sujuvuudesta ja lopputuloksesta, enkä ollut tarpeeksi rohkea ottamaan siitä selvää vielä tuossa vaiheessa. Tyhjensin mieltäni ja pidin työskentelyvirettä yllä tekemällä välillä muuta taiteellista työtä.

Ennen kolmatta pajaa aloittelin kuitenkin tekemään omia osiasi teokseen. Minulla oli muutamia aiheita, joita halusin käsitellä. Ne liittyivät aikaan, jolloin asuin vielä Halsualla sekä niihin ajatuksiin ja tunteisiin, joita silloin kävin läpi. Olin ottanut vastuulleni myös käsitellä niitä abstraktimpia aiheita, joita ryhmäkeskusteluissa nousi ja joita kukaan ei ollut ottanut käsiteltäväkseen.

Vaikka en pajojen välillä saanut paljon konkreettista aikaiseksi, työstin projektia muulla tavoin. Työhuoneelleni oli matkaa muutamia kilometrejä. Tällä matkalla katselin tuttuja maisemia ja virittäydyin näin työskentelyyn. Yritin herätellä muistoja sekä aistia tunteita ja tuntemuksia, joita tuttu ympäristö minussa herätti. Olihan reitti kuitenkin sama, jota olin koko nuoruuteni kulkenut kouluun ja harrastuksiin. Kiertelin myös muualla valokuvaamassa maisemia ja mielenkiintoisia yksityiskohtia. Tämä oli hyvää pohjaa työskentelylleni, sillä se muistutti minulle missä olin, mitä tekemässä ja minkä takia, vaikka epävarmuus siitä, miten tulkita ja konkretisoida kaiken näkemäni lannisti välillä inspiraationi.

KUVAT 61-69. Kotoisia maisemia työmatkalta.

Halsualla tehtiin samaan aikaan myös toista yhteisöllisyyteen viittaavaa taideprojektia. Valmistajilla oli suuri Halsuan seurakunnan ja kirkon rakentamisen historiasta kertova maalauskokonaisuus nimeltään *Elämän tie – Halsuan seurakuntatalon historiataulu ja raamatulliset kuvat* (Heikkinen 2012, 1). Kävin ryhmääni kuuluvan Pirkko Venetjoen kanssa tapaamassa teoksen tekijöitä heidän työhuoneellaan. Huomasimme käsittelevämme samaa aihetta, halsualaisuutta. He historian näkökulmasta, me nykypäivän, mutta juuri historiahan on nykyisen muovannut. Puhuimme halsualaisuudesta ja taiteen tekemisestä yleensä. Meillä oli yhteneväisiä mielipiteitä ja havaintoja ja toimimme näin vertaistukenakin toisillemme. Näin taiteen tekemisen yhteisöllisyys ylitti omalle opinnäytetyöprojektilleni määrittelemäni rajat ja niin sen mielestäni kuuluu mennäkin, jos se tapahtuu luontevasti. Erityisesti minulle oli lohdullista tietää että, kunnassa on samaan aikaan menossa toinenkin ja kenties yhtä haastava taiteellinen prosessi.

Tämän tapaamisen lisäksi kohtasin myös muita kuntalaisia ja keskustelin heidän kanssaan halsualaisuudesta. Esiin tuli taas muun muassa ajatus vaatimattomuudesta. Annoin myös yhden lehtihaastattelun ja lähetin lehdistölle tiedotteita tulevasta pajasta.

KUVA 70. *Elämän tie* -historiateoksen valmistusta Korpi-Ateljeessa.

9.7.5 Kolmas työpaja – teoksen toteutus

Viimeisessä pajassa osallistujat jatkoivat omien osastensa valmistamista. Työskentelyn lomassa keskustelimme uudelleen luonnoksista. Halsuan kunnan muoto sai edelleen kannatusta. Samalla minäkin ymmärsin, ettei mikään muu muoto voisi olla tarpeeksi arvokas edustamaan teoksen aihetta kuin Halsua itse. Se myös kertoisi suoraan ja selkeästi mistä teoksessa on kyse. Tarkemmin tutkimalla katsoja pääsisi syvemmälle teokseen ja huomaisi mistä kaikesta Halsua ja halsualaisuus koostuukaan. Asiaa ei tarvitsisi alleviivata ylimääräisillä elementeillä. Yksityisesti työskennellessänikin pyrin aina pelkistämään aiheet mahdollisimman yksinkertaisiksi, mutta kuitenkin sisällöltään runsaiksi ja monimutkaisiksikin.

KUVA 71. Luonnoksia.

Osallistujat työskentelivät syventyneesti ja oma-aloitteisesti, joten minulla oli ohjauksen lomassa aikaa kysyä palautetta ohjauksestani ja dokumentoida projektia. Pyysin ryhmäläisiä täyttämään laatimani projektin tiedotusta ja työpajojen ohjausta käsittelevän palautelomakkeen (liite 12).

KUVAT 72-74. Työskentelyä.

Pohdintaa

Olin tällä kertaa rennommalla mielellä ja suunnitellut ohjauksen kulkua paremmin, mutta se ei edennytkään täysin suunnitelmieni mukaan. Epäilin taas, jäikö ryhmäläisille epämääräinen olo. Kysyin myös palautetta edellisestä ohjauksestani ja pahoittelin, jos se oli tuntunut poukkoilevalta. Sain kuitenkin kuulla, että ryhmä oli saanut tarvitsemansa ohjauksen. Minun olisi siis myös opittava luottamaan siihen, että ohjattavat osaavat kysyä apua tarvitessaan. Mutta mitä tekee ohjaaja silloin kun ohjausta ei tarvita?

9.8 Palaute työpajoista

Olin laatinut palautelomakkeen (liite 12), jossa tiedustelin osallistujien kokemusta projektin tiedotuksesta, projektin aiheesta ja sen tarpeellisuudesta, projektin aikataulusta, työpajojen sisällöstä ja ohjauksen laadusta sekä materiaali ja tekniikkavaihtoehtojen määrästä ja projektin toteutustavan selkeydestä. Lisäksi tiedustelin muita huomioita tai palautetta projektiin liittyen. Palautteen sai antaa kirjallisesti ja nimettömästi.

Palautelomakkeiden perusteella tiedotus oli pääasiassa onnistunutta, mutta myös tarkempaa toteutuksen ja työskentelyn kuvaamista toivottiin. Valittua aihetta pidettiin ajankohtaisena, hyödyllisenä ja tarpeellisenä, työtapa koettiin uudeksi ja tuoreeksi sekä innostavaksi ja ideoita herättäväksi. Osittain aihevalinta koettiin myös vaikeaksi. Aikataulua pidettiin pääasiassa sopivana, mutta osan mielestä pajat kestivät liian myöhään. Ohjauksen tasoa pidettiin hyvänä ja sen huomattiin myös paranevan loppua kohti. Apua ja ohjausta oli saatavissa tarvittaessa, mutta oli mahdollisuus myös työskennellä rauhassa. Havaintomateriaalia oli hyvin saatavilla ja ensimmäisessä pajassa tehdyt tehtävät helpottivat oman työn ja koko projektin ymmärtämistä ja suunnittelua. Tekniikoita ja materiaaleja oli saatavilla tarpeeksi. Projektin toteutus oli luonteeltaan epäselkeä ja sen oli tarkoituskin elää työn edetessä. Se, että projektin toteutus oli luonteeltaan epäselkeä ja sen oli tarkoituskin elää työn edetessä, koettiin alussa osittain hankalaksi ymmärtää ja uusi työskentelytapa tuntui haastavalta, mutta idea selkeni projektin edetessä. Osassa palautteista projektin luonne koettiin selkeästi selitetyksi ja kaikki projektiin liittyvät kysymykset ja näkemykset huomioitiin. Ainoastaan pajojen ajankohdan aikaistaminen oli asia johon, palautteiden mukaan olisi haluttu muutosta.

9.9 Teoksen valmistaminen

9.9.1 Tekninen toteutus

Työpajojen jälkeen palasin Kuopioon rakentamaan teosta, sillä halusin keskustella siitä opin-
näytetyönohjaajieni kanssa ja tarvitsin huovutukseen koulun tiloja. Alkajaisiksi minun oli
määriteltävä teoksen koko. Olin tehnyt pienoismallin kunnantalon aulatilasta ja sovitin siihen
suunnittelemani teoksen suuruuden. Mittausten perusteella päätin tehdä teoksesta kahden
metrin korkuisen. Ripustusseinän korkeus on 303 senttimetriä, mutta koska avaraa kattotilaa
jatkaa vielä useita metrejä, teos voisi olla suhteellisen suuri vaikuttamalta tilassa kuitenkin
liian hallitsevalta ja sen voisi asettaa sopivalle katselukorkeudelle.

Piirsin makulatuuripaperille 1:1 luonnoksen teoksen muodosta piirtoheittimen avulla. Seuraava vaihe oli sommitella olemassa olevat kappaleet tasapainoisen rytmikkääksi kokonaisuudeksi. Edessäni oli vaihtoehtojen suma, jota ryhdyin purkamaan vaihtelevalla varmuudella.

Teoksen teknisen toteutuksen kehittäminen ja toimivan sommittelun löytyminen yhdistettynä teoksen muotoon tekivät teoksen valmistamisesta haastavaa. Koko opiskeluaikani minua on kiinnostanut mahdollisuus käyttää epätavallista materiaalia tietyn tuloksen ja mielikuvan luomiseksi. Samoin on tässäkin työssä. Halusin teoksesta maalauksellisen, mutta en käyttää maalia. Halusin tehdä teoksen huovan ja tekstiilin kappaleista, mutta ilman että se muistuttaisi tilkkutyötä. Halusin koota teoksen osista, mutta en niin, että ne selvästi olisivat erillisiä toisistaan. Olin päättänyt kehittää tekniikan, jolla ompelisin teoksen osat sulautuvasti yhteen. Tunsin jo oman käsialani ja uskoin sen spontaanin soveltamisen uuteen tekniikkaan pitävän työskentelyn ja sen tuloksen raikkaana ja aitona, mikä oli tavoitteenikin. Tekniikkani varmistukseksi ja tehdäkseni ideani ymmärrettäväksi muillekin, valmistin muutaman pienikokoisen näytteen (liite 10).

Suunnittelin kokoavani teoksen pelkästään ompelemalla osat yhteen ja täyttäväni loput teoksen alasta yksivärisellä pinnalla, jonka valmistaisin virkkaamalla. Tekemistäni pienistä näytteistä huomasin kuitenkin, että rakennelmasta tulisi näin liian hatara ja muoto olisi hankala säilyttää. Opin-
näytetyönohjaajani kanssa keskusteltuani päädyin, työskentelyn helpottamiseksi ja teoksen materiaallisen laadun säilyttämiseksi, valmistamaan teokselle yhtenäisen pohjan huovuttamalla. Vaihtelevat tasaiset pinnat muuten runsaassa ja vahvasti teksturoidussa teoksessa myös rauhoittaisivat kokonaisuutta.

KUVA 75. Luonnollisen kokoisen kaavan piirtäminen paperille piirtoheittimen avulla.

Käytin aluksi mallina pelkistettyjä muotoa Halsuan kunnan rajoista. Ajattelin sen olevan riittävän viitteellinen ja helpommin toteutettava, mutta opinnäytetyöohjaajani kiinnitti huomioon luonnoksessa käyttämäni todellisten kunnan rajojen herkempiin piirteisiin. Tajusin sen olevan totta, todelliset rajat olivat mielenkiintoisemmat, herkemmat ja kauniimmat.

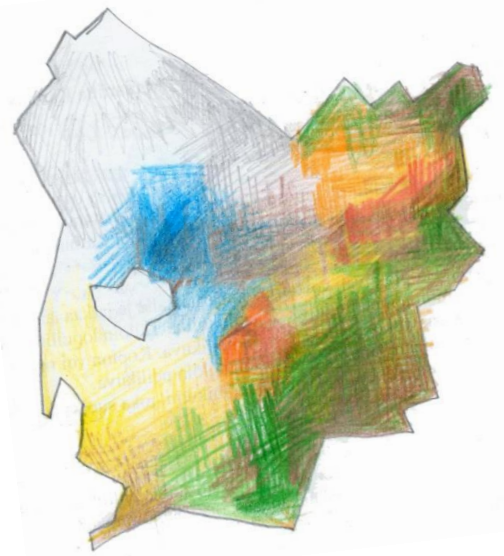
Jotta pohjasta tulisi tarpeeksi tukeva, olisi sen huovutuksessa hyvä käyttää myös muuta materiaalia. Tein pieniä huovutustestejä eri materiaalista valmistetuille ja erivärisille huoville ja lattiamatolle (liite 10). Koska teoksessa oli pieniä ulokkeita, joiden tulisi pysyä suorassa, valitsin vaihtoehdoista vahvimman, lattiamaton. Väriksi valitsin kirkkaanvihreän, sillä se pitäisi päälle huovutettavan metsänvihreän sävyn raikkaana. Teoksen vaaleassa osassa käytin harmaata pohjaa, joka toisi valkoiselle lisää sävyjä.

Sommittelu

Jo ensimmäisestä Halsuan kunnan muotoisessa luonnoksessa olin määritellyt teoksen värimaailman rauhallisen maanläheiseksi ja raikkaaksi (liite 8). Tämä värimaailma ohjasi suunnitteluani koko ajan. Siksi valitsin varsinaisen teoksen väreiksi tumman- ja keskivihreän, okran ja valkoisen sekä tehosteväriksi punertavan oranssin (kuva 76 ja liite 9).

Omassa taiteellisessa työssäni horisontti on usein johtavana elementtinä. Koska luonto on tässäkin työssä olennainen osa teoksen sisältöä ja muotoa, sommittelin värit maisemallisesti. Mutta koska teoksen osat ovat neliöitä ja suorakulmioita, ja niiden muodostamat linjat kulkevat vain pysty- ja vaakaviivoina, asetin taustan horisonttilinjan kulkemaan nousevassa, positiivisessa diagonaalilinjassa lähtien vasemmasta alakulmasta oikealle yläkulmaan. Värit taas muodostavat vastakkaisen diagonaalilinjan vaihtuen iiriksenä, niin että tumma vihreä oikeassa alakulmassa muuttuu keskellä vaaleammaksi päättyen valkoiseen teoksen vasemmassa yläkulmassa. Näin pyrin pitämään sommittelun liikkeen ja staattisuuden tasapainossa.

Suuren seinälle ripustettavan teoksen sommitelussa on otettava huomioon myös sen niin sanottu kantavuus. Teoksen vasen yläreuna jatkuu oikeaa korkeammalle ja sen tekeminen vaaleammaksi tasapainottaa koko muotoa. Iso vaalea alue on vastapainona tummalle alaosalle ja ikään kuin vetää teosta ylöspäin. Tumma suuri pinta teoksen yläosassa saattaisi sen sijaan olla liian painostava ja tuntua kaatuvan katsojan päälle. Toisaalta liian raskas tumma alaosa taas vetäisi teosta kohti lattiaa. Tässä työssä kantavuuden tukena ovat myös teoksen ylöspäin suuntaava muoto ja värisommitelun luomat diagonaalit. Alaosan tummuutta voi keventää lisäämällä sinne teoksen osasten avulla vaaleampia sävyjä.

KUVA 76. Värisommitelma.

9.9.2 Teoksen osasten jatkaminen ja täydentäminen

Suunniteltuani teoksen värimaailman aloin valmistaa lisää sen mukaisia osia. Olin jo sommitellut ryhmäni tekemät osat kohdille, joihin ne värisuunnitelman mukaan sopivat. Valmistin itse lisää osasia sen mukaan, mitä värejä tarvitsin niistä aiheista, joita ryhmän ja muiden kuntalaisten kanssa keskustellessa oli tullut ilmi, mutta joita kukaan ei ollut vielä käsitellyt. Monet näistä aiheista ovat abstraktimpia, joten ilmensin niitä symboliikan avulla (katso luku 10). Huomasin kaikkien tekemiä töiden olevan enemmän tai vähemmän luontoaiheisia ja tajusin, että samoin oli ryhmän osasten laita. Luonto tuntuu siis olevan halsualaisille yksi elintärkeä väylä tuntoa, kokea ja myös kertoa tuntemuksistaan. Jotta teos säilyisi yhtenäisenä, päätin pitää luonnon sen johtavana teemana. Ryhmä oli valmistanut teokseen pari kollaasia ja tein niitä lisää, jotta sommittelu pysyisi tasapainossa myös materiaalisesti. Tein kollaasit paperista ja sommittelin suurimman osan niistä vierekkäin. Tämän paperisen alueen yhtenäistämiseksi käytin myös teoksen pohjaan valkaistua pellavapaperia.

KUVAT 77-79. Tarvittavien osasten valmistusta.

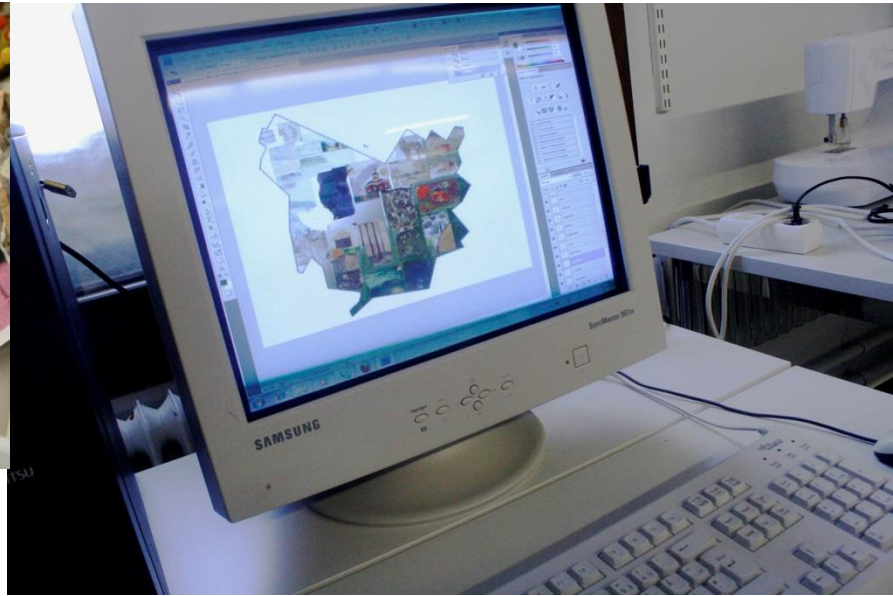
Värimaailman ja muotojen rytmiiän lisäksi sommittelussa oli otettava huomioon myös teoksen aiheet. Esimerkiksi yhden ryhmäläisten valmistaman osan ajatuksena oli kertoa suden ristiriitaisesta asemasta. Väriensä puolesta se olisi sopinut teoksen keskelle, mutta ahdingon tunteen kuvaamiseksi asetin sen teoksen reunalle, ikään kuin se syyttäisiin pois kuvasta. Aiheiden sommittelu ja teoksen lopullinen rakenta-

KUVA 80. Kaikki osat valmiina. Sommittelu voi alkaa.

minen oli haastavaa myös siinä mielessä, että en halunnut kokonaisuuden vaikuttavan ”turistikartalta”. Siksi oli hyvä tahallisestikin sotkea aiheiden sijainnin todennäköisyyttä.

Teoksen sommittelu oli vaikeaa ja mahdollisuudet tuntuivat loputtomilta. Kiinnitin teoksen 1:1 kaavan suurelle ilmoitustaululle ja sommittelin osasia sen päälle. Koska osien kiinnittäminen seinälle oli vaivalloista ja saattoi tervellä niitä, työstin sommittelua välillä myös tietokoneella. Valokuvasin osaset ja sommittelin niitä Photoshop -kuvankäsittelyohjelmalla Halsuan muotoiselle pinnalle. Samalla pystyin myös sommittelemaan pohjan värejä. Tietokonetyöskentelyn jälkeen saatoin heti kokeilla sommittelun toimivuutta oikeassa teoksessa.

KUVAT 81-82. Käsityön ja tietotekniikan yhdistämistä sommittelussa.

Asia asian rajoilla

Koko osasten rakentamisen ja sommittelun ajan minua vaivasi painostava ajatus siitä, oliko kaikki olennainen Halsuasta nyt kerrottu. Harmittelin jo mielessäni sitä, kuinka saisin palautetta jonkun näkökulman puuttumisesta tai erieneviä mielipiteitä joistakin esitetyistä asioista. Mietin myös sitä, oliko teos liian abstrakti. Puolustin tekemisiäni toteamalla, että teoksen ei ole tarkoituskaan kertoa kaikkea, eikä kaikkia voi miellyttää. Totesin myös, ettei teoksessa ollutkaan pääasiallisena tarkoituksena esittää asioita suoraan tai tehdä kannanottoja. Tarkoituksena oli heijastaa mielikuvia ja ajatuksia niin kuin ne aitoina asukkaiden mielestä tulevat eli kuvata tekijöiden käsitystä todellisuudesta.

Myös minä tein osasia samalla asenteella kuin muutakin taidettani eli omista mielijohteistani päättämättä aina etukäteen, mitä ajatusta ne tulisivat edustamaan. Merkitysten keksiminen jälkeenpäin tuntuu välillä teennäiseltä, mutta on toisaalta myös keino tulkita omaa mieltä ja sen luomaa taidetta. Tässä teoksessa tulkintaa saa tehdä myös koko kokonaisuuden osalta ja kukin katsoja omasta näkökulmastaan.

KUVAT 83-85. Pohjan leikkaaminen ja ompelu.

9.9.3 Pohjan valmistus

Päästyäni sommittelun osalta tyydyttävään tulokseen oli pohjan rakentamisen vuoro. Sain koulun varastosta ilmaiseksi lattiamattoa, jota olin ajatellut sopivaksi materiaaliksi huovuttamiseen. Leikkasin siitä mallin mukaiset palat ja ompelin ne käsin yhteen puskusaumalla ja kalanruotopistoin. Käytin ompeluun paksua pellava- ja puuvillalankaa, sillä uskoin niiden kestävän taideteokseen kohdistuvan rasituksen. Lattiamattopalat eivät olleet tarpeeksi suuria, joten jouduin kasaamaan pohjan välillä pienistäkin kappaleista. Jätin teoksen vielä kahteen osaan, jotta se olisi helpompi huovuttaa.

KUVAT 86-88. Viljojen sommittelu pohjalle.

Suunnittelin aluksi huovuttavani koko pohjan alan vaihtaen värisävyt tasaisesti tummasta vaaleaan. Mutta tajutessani, etten voinut olla varma mihin kohtaan mitäkin sävyä loppujen lopuksi tarvitsisin, päätin sommitella osaset pohjalle ja asetella huovutusvillat niiden väliin oikeille paikoilleen. Sävytin sopivan värisiä villoja käsin karstaamalla ja neulasin ne käsin tiiviisti lattiamattoon rouhivalla huovutusneulalla. Tarkistin sävy maailmaa sommittelemalla osaset välillä takaisin paikoilleen ja karstaamalla uusia sävyjä tarpeen mukaan. Intuition sijaan työskennellessä on hyvä joskus luottaa myös tekemiinsä suunnitelmiin ja luonnoksiin. Aioin pelkistää pohjan pelkkiin vihreän sävyihin, mutta saadakseni värimaailman toimimaan, jouduin lopulta murtamaan kylmiltä tuntuvia vihreitä lämpimän ruskeilla sävyillä, kuten oli luonnoksessani alun perin suunnitellut (liite 9). Tässä vaiheessa minun ei ollut kuitenkaan tehtävä vielä lopullisia päätöksiä pohjan sävyjen suhteen, sillä teos tulisi muuttumaan vielä paljon ommellessani osaset paikoilleen.

KUVAT 89-91. Villojen neulaaminen kokolattiamatolle.

Tiivistettyäni pohjan reunat vielä tarkasti neulaamalla märkähuovutin sen käsin kahdessa osassa. Koska kyseessä ei ollut käyttötekstiili, jätin teoksen taustan huovuttamatta ja muutenkin käsittelin pohjan vain kevyesti, niin että neulauksen jäljet tasoittuivat. Tarvittaessa taustalle voisi lisätä kankaan peittämään neulauksen jäljet. Märkähuovutuksen pinnasta tuli hieman seittimäinen, joten tasoittelin värejä vielä neulaamalla pohjaan lisää sopivan sävyjä. Huovutuksen jälkeen ompelin pohjan puolikkaat yhteen.

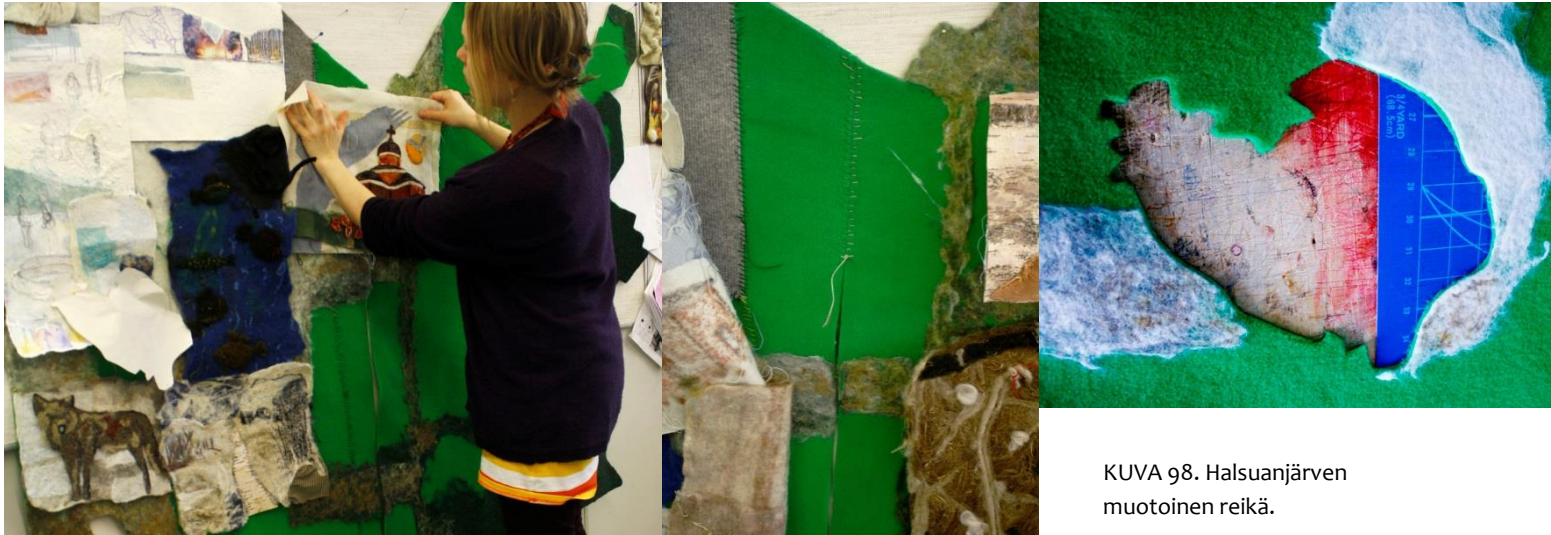

KUVA 92. Reunojen tiivistäminen neulaamalla.

KUVAT 93-94. Pohjan märkähuovutus.

KUVA 95. Huovan seittimäinen pinta.

KUVA 96. Sommittelua.

KUVA 97. Pohjanpuolikkaiden ompelu yhteen.

KUVA 98. Halsuanjärven muotoinen reikä.

Pohjan valmistaminen ja sommittelu veivät minulta enemmän aikaa kuin osasin aavistaa. Keskustelin sinä aikana aktiivisesti muiden opiskelijoiden ja opettajien kanssa teoksen vaiheista ja eri vaihtoehdoista sen jatkamiselle. Näistä keskusteluista oli korvaamaton apu, sillä ne usein estivät minua miettimästä liikaa tai tekemästä ylimääräistä työtä.

Olin kutsunut työryhmän koolle ja antamaan vielä viimeiset mielipiteet teoksesta ennen sen lopullista kasaamista. Leikkasin Halsuan järven kohdalle suunnittelemani reiän, kiinnitin osat paikoilleen nuppineuloilla ja lähdin takaisin Halsualle, jossa tapasin ryhmäni ja tein teoksen loppuun.

KUVA 99. Suuren haasteen edessä; teos on saatava valmiiksi ja seinälle.

Kuva: Aulis Hietalahti.

9.10 Elämää saarella

Tapasin lähes kaikki ryhmäläiset Halsuan kunnantalolla kaksi viikkoa ennen teoksen julkistamista. Esitin heille suunnittelemani sommitelman sekä teoksen kasaamistekniikan ja värimaailman. Kysyin myös luvan joidenkin ryhmäläisten tekemien osasten muokkaamiseen sen mukaan kuin teos sitä vaati. Pyrin pitämään ryhmäläisten osaset mahdollisimman alkuperäisinä, mutta muutamia niistä täytyi muotoilla teoksen reunojen mukaan tai vahvistaa taustaa. Ryhmä hyväksyi suunnitelmani ja aloitin teoksen rakentamisen.

Kerroin mitä olin ajatellut ja näytin näytteet. Työ ommeltaisiin maalauksellisesti. Selitin, mitä kuvia olin tehnyt ja miksi ja kysyin onko kaikille ok, että kuvansa on missäkin. Suunniteltiin myös, mitä värejä voisi mihinkin vielä lisätä ja mitä kuvioita tarvitaan (sininen, nuot-tiavain). Ryhmän mielestä työ on mielenkiintoinen ja siinä riittää aina jotain tutkittavaa. Siihen minä pyrinkin. Ryhmä huomioi ja liikuttui myös heti siitä, että kirkko oli keskellä teosta. Ja minä kun olin laittanut sen siihen vain värien vuoksi. Toinen mielenkiintoinen juttu on se kuinka kaikki alkavat heti lukea työtä kuin karttaa. Mitä on missäkin päin Halsuaa. Minä en ikinä katso sitä niin. Vain värejä ja muotoja.

Seuraavana päivänä alotin hommat naulaamalla työn seinään. Se oli ainut ripustuskeino minkä äkkiä keksin, ajattelin, että reiät saa peitettyä myöhemmin.

Ote työpäiväkirjasta 27.3.

Sain edelleen käyttää PlusPisteen takahuonetta työtilanani. Kiinnitin teospohjan seinään nau-laamalla, varmistettuani, ettei se venyisi korjauskelvottomaksi. Pohja aaltoili, joten jouduin avaamaan vielä keskisauman ja leikkaamaan pohjasta suikaleen pois suoristaakseni sen. Aloitiin varsinaisen työn ompelemalla teoksen osaset suunnittelemilleni paikoille. Tein pienen luonnoksen ommelten värien siirtymistä. Ne tulisivat kulkemaan samalla skaalalla kuin poh-jan väritkin, mutta rytmiikan lisäämiseksi välillä myös päällekkäin eri kohdissa.

Tein vihreän osion sävyistä luonnoksen paperille. Suunnittelin karkeasti mihin laittaisin vaaleanvihreää, mihin metsänvihreää ja mihin tummanvihreää. Mutta väreissä oli myös hankala olla tarpeeksi rohkea. Lähempää nekin näyttävät räväkämmiltä kuin kaukaa.

Ote työpäiväkirjasta 29.3.

Valitsin ompelulangaksi rohdinpellavan, sillä se on mielestäni kaunista ja perinteistä. Ajattelin sen myös tuovan raikkautta tunkkaiselta tuntuvalta villan rinnalle. Olin ostanut koulun varas-tosta rohdinpellavalankaa numero kahdeksan. Se oli kovin ohutta, mutta sitä löytyi tarvitta-vissa sävyissä. Lisäksi käytin omista varastoistani löytyneitä pellavasta, puuvillasta tai syn-teettisistä materiaaleista valmistettuja kierrätyslankoja. Vaikka lankamateriaalit olivat erilai-sia, niillä oli kuitenkin samantapainen tuntu. Se on tärkeää, sillä yhtenäinen tuntu vaikuttaa teoksen kokonaisuuden kasassa pysymiseen.

KUVAT 100-101. Ompelua.

Ompelin osaset paikoilleen käsin. En tehnyt siitäkään tarkkoja suunnitelmia, vaan luotin näkemykseeni ja spontaaniuden tuomaan aitouteen. Tein ompelua kuin maalaten vaihtaen piston pituutta ja sekoitellen värejä. Toisaalta en suunnitellut ompelua etukäteen, mutta toisaalta mietin tarkkaan jokaisen piston paikan ja pituuden.

Ei sitten auttanut muu kuin alkaa ommella. Aloitin yksinkertaisimmasta eli valkosesta ylänurkasta, siinä oli varaa harjotella ja ottaa tuntumaa pistoihin ja langan paksuuteen. Käytin yksin, kaksin, kolmin ja nelikertaista lankaa. Ompelu tuntu miellyttävältä, sillä sen sai tehdä pitkällä langalla ja suurin liikkein. Oli hankalaa tietää kuinka tiheään ja kuinka suuria pistoista pitäisi tehdä. Päädyin tekemään eripituisina aika tiheään. Viivamaisesti. Huolena tässä oli se, että tulisiko teoksesta tilkkutyömäinen maalauksellisen sijaan. Sulautuisivatko palaset taustaan jos käytän pistoja väärin? Sitä pohdin kokoajan. En pyri alusta asti tekemään valmista vaan tavoitteeni on ensi sijassa saada vain osaset kiinni ja alkaa sitten maalaila lisää.

Ote työpäiväkirjasta 28.3.

Hyvin pian huomasin, että ompelu vaati enemmän tarkkaavaisuutta kuin luulin. Vaikka lattiamatto on tukeva materiaali, se kuitenkin vääntyi ompelun ja siihen liitettyjen muiden materiaalien takia. Lisäksi kangastilkut kuroutuivat kasaan ja liikkuvat paikaltaan ommellessa. Erityisesti teoksen alareunassa ja paperisia osasia ommellessa oli vaarana, ettei pohja pysynyt suorassa vaan ommeltava osanen pingottui liikaa ja käänsi pohjan kuprulle. Yksi osanen oli tehty myös kokonaan tuohesta, joka luonnos-

KUVA 102. Yksityiskohtien tarkkaa harkintaa ja huolellista viimeistelyä.

taan taipuu käppyrälle. Olin ohentanut, kostuttanut ja prässännyt sitä saaden sen kohtalaisen suoraksi. Mutta sen kiinnittäminen tuotti silti hankaluuksia.

Ompelun ohessa sommittelin teosta uudelleen huomattuani, että se näytti liian täydeltä. Lisäsin tyhjää tilaa osasten väliin ja neulasin pohjaan lisää villaa tarvittaessa. Koska osa osista lisäksi sulautui väreiltään teoksen pohjaan, sain sommitteluun siedettävästi avoimuutta.

Näin vietin elämäni saarella. Kuuntelin ommellessani äänikirjana Daniel Defoen romaania *Robinson Crusoe*. Robinsonhan tunnetusti haaksirikoutui autiolle saarelle ja eli siellä yksin vuosikausia tehden työtä yritysten ja erehdysten kautta niillä välineillä mitä sattui olemaan käsillä. Viettäessäni pitkiä päiviä ikään kuin eristyksissä työhuoneellani samaistuin kovasti Robinsonin yksinäiseen puurtamiseen.

Nyt voin sanan täydessä merkityksessä sanoa tekeväni työtä leipäni edestä. Tokkopa kukaan oikein täydellä todella on ottanut harkitakseen, miten sekin seitsemän työtä ja puuhaa on kysytty ennen kuin leipä valmiina pöytään tuodaan? Mitä enemmän minä asiaa mietin, sitä monimutkaisemmalta se tuntui. (Defoe 1990, 97).

KUVA 103. Ompelua vasaran avulla.

KUVA 104. Uudelleensommittelun jälkeen pohjaa piti työstää uudelleen villaa lisäämällä.

KUVAT 105-106. Yksityiskohtia.

Valitsemani tekniikka toi jatkuvasti uutta pohdittavaa. Olihan se minulle täysin uusi ja outo enkä voinut ennakoida sen toimivuutta. Aikataulun kiristyminen latasi myös jatkuvasti paineita vain yksinkertaisesti siitä syystä, ettei minulla olisi varaa epäonnistua tai ainakaan korjata virheitäni. Oli hankala arvioida minkälaisia pistojen pitäisi olla. Niin tarpeeksi tiheiden ja lyhyiden kuin tarpeeksi pitkien ja harvojenkin pistojen tekeminen tuntui haastavalta. Läheltä katsottuna vaihtelu tuntui suurelta, mutta kauempaa lopputulos vaikutti tasapaksulta. Minun oli oltava pistoissani siis hyvin rohkea ja liioitella niitä. Samoin oli värien kanssa. Läheltä katsottuna pelkäsin vaihtelun olevan liiankin räväkkä, mutta kauempaa sitä ei juuri huomannut. Teoksen tekeminen vaati siis myös hyvin paljon pelkkää tarkastelua ja pohdintaa. Purkaminen olisi ollut kovin työlästä, joten minun oli mietittävä tarkkaan mitä värejä valitsin. Välillä ompelin pistot lähes näkymättömiin lisäten tällä tavoin sävyjen sulavuutta ja välttäen tilkkutyömäisyyden. Reunoja ommeltaessa oli myös mietit-

KUVA 107. Piirros päiväkirjasta.

Luova prosessi sisältää pohdinnan ja tuskastumisen hetkiä, jolloin työn tuloksia tarkastellaan ja arvioidaan mahdollisten muutosten tekemiseksi (katso esim. Vähälä 2003, Virkkala 1994).

tävä mihin kohtaan oli rytmillisesti sopivaa ommella tikit reunan yli ja missä ei (esimerkiksi kuvat 102 ja 106). Työn edetessä kuitenkin harjaannuin ompelussa ja osasin valita pistoni varmemmin.

Siirtyminen vaaleasta vihreään oli myös aika haastavaa. Siirtymävaiheissa käytin valkoista sekoittaen sitä luonnonpellavan sekä vaalean vihreän ja vaalean turkoosin kanssa. Vaihtelin langan paksuutta mieleni ja sen mukaan mikä tuntui näyttävän hyvältä.

Ote työpäiväkirjasta 29.3.

KUVA 108. Ommelten värin, koon ja suunnan muutoksia.

Olin luvannut ryhmäläisilleni, että he saavat tulla auttamaan ompelussa halutessaan. Sääste-linkin mahdollisille auttajille selkeimpiä kohtia, joiden ompelu olisi helppo ohjata. Yksi ryhmän ulkopuolinen avustaja tulikin työskentelemään kanssani, mutta huomasi pian, että ompelu samaan työhön yhtä aikaa oli haastavaa. Teos heilui käsissämme eri tahtiin ja työskentely oli ahdasta. Työskentely oli myös kovin epäergonomista. Teos oli raskas, sen yläosa oli tiiviisti kiinni seinässä, keskiosa lähes käsien ulottumattomissa ja alaosaa ommellessa oli kyyristyttävä lattiatasolle. Välillä tarvitsin avukseni vasaraa saadakseni neulan liikkumaan. Koska olin organisoinut teoksen tekemisen näinkin epämukavaksi, oli parempi, että tein sen yksin.

KUVA 109. Ompelua yhteistyössä.

Tavallaan pidän valtavasti mun tavasta työskennellä. Se säästää suunnittelun vaivalta. Mutta sitten aina tehdessä, ärsyttää se... epävarmuus. Epäilen, että teenkö aina turhaa työtä. Olisiko asiat voinnu tehdä helpomminki?

Loppuviikko oli täyttä työtä. Viikkoa siivitti paine siitä teinkö ja teenkö oikeat valinnat. Entä jos työstä tulee huono ja yksinkertaisesti MITEN SE TULISI TEHDÄ? MITEN OMMELLA? Toisaalta pidän tämän tyyppisestä työskentelystä, mutta paine siitä, riittääkö aika ja epä-tietoisuus siitä, tuleeko työ onnistumaan, on vain kertakaikkiaan epämiellyttävä.

Samalla olen tottakai innoissani työstäni ja tekniikasta, jota käytän, ja sen vapaudesta. Työ on mukavaa ja tiesin kyllä mihin asti sitä kannatti tehdä. Pitää lopettaa siinä vaiheessa kun ei enää oikein tiedä mitä tekisi. Mutta tämmöisessä hitaahkossa työskentelyssä on-

*gelmana jaksamisen suhteen on, että sen, mitä pitää seuraavaksi tehdä, on osannut päät-
tää jo vähän aiemmin. Sitte haluaakin tehdä ne osat loppuun. Että voi alottaa taas puh-
taalta pöydältä. Aikataulun salliessa jättäisin kyllä seuraavaan päivään.*

Otteita työpäiväkirjasta 29.3-2.4.

Kaikkien osasten ollessa viimein paikallaan, jatkoin teoksen maalailua. Ompelin lisää sävyjä käyttäen myös harkiten kirkkaampia tehostevärejä tai neulasin villaa tarvittaviin kohtiin sävy-
jen tasoittamiseksi. Lisäsin oikeaan yläkulmaan valkoista ja maalasin myös pohjaan kiinnittä-
mäni pellavapaperit akryylillä valkoisemmiksi lisätäkseni teoksen kirkkautta. Lopuksi prässä-
sin teoksen höyrysilitysraudalla ja trimmasin reunat saksilla.

KUVA 110. Välillä teosta oli jatkettava maalaamalla.

KUVA 111. Pohjan sävyjen tasoittelua ja viimeistelyä neulaamalla.

*Se ongelma on tällaisessa kokeellisessa työskentelyssä ja pitkässä prosessissa, että se pak-
kaa kehittymään matkalla. Niihän se pysyy elossa, mutta johonkin väliin on vedettävä raja
sille, mikä tekniikka riittää kyseiseen työhön. Nyt en ole varma olisiko tämä teos vaatinut
vähemmän pistoja ja enemmän yhtenäistä villapintaa tilkuista ja taustasta. Mutta luulen,
että vaikka aikaa olisi ollut enemmän, tuskin olisin työtä lähtenyt purkamaan ja muutta-
maan. Tämä työ tehtiin tällä tekniikalla.*

*Mieleeni tuli monta kertaa, että onko olemassa yhtä ainoaa oikeaa tapaa? Pitääkö se löy-
tää? Pitääkö ensin hioa ja sitten toteuttaa? Entä jos tästä ei tule täydellinen, vaan tästä
tulee se mikä tulee. Tästä tulee omanlaisensa. Ei ideaali, eikä vision mukainen, mutta
omansa. Kun näin kokonaisuuden valmiina eka kerran, kohtasin tietenkin valtavan petty-
myksen siitä, että jälki ei ollut sellainen kuin toivoin. Eihän se koskaan ole, mutta silti pet-
tymys on aina yhtä suuri. Jossain vaiheessa sen kuitenkin hyväksyy. Lopuksi yleensä, kun
muutakaan vaihtoehtoa ei ole. Tauon päästä tajuaa, että se onkin juuri mitä pitää. Ehkä
sen joskus oppii hyväksymään jo aiemmin.*

*Loputtoman aherruksen edessä mietin myös, että mitähän tästä ajatellaan. Mietitäänkö
vain työmäärää vai ymmärretäänkö, mikä työskentelyssäni on olennaista; ei tehokkuus ei-*

kä helppous, vaan itse työn tekemisen prosessi ja lopputulos. Prosessi. Se tässä on alkanut kiinnostaa yhä enemmän.

Pistojen tekeminen näin isosti on hidasta, sinä aikana niihin ehtii keskittyä antaumuksella, miettiä jokaisen paikkaa ja pituutta, vaikka yritinkin kiirehtiä. Itse asiassa totesin, että tekniikka ei välttämättä ollut hidas, kiire sai sen vain tuntumaan aikaavievältä. Neula on sivelin ja lanka maalia, tilkut sävyjä, pistot siveltimenvetoja. Yritin maalauksellista, mutta vieläkin vapaampi olisin voinut olla. Toisaalta oli hankala tasapainotella sen välillä mikä kokonaisuudessa vie eniten huomiota. Ja minkä tulee olla pääosassa. Pistot eivät saisi häiritä liikaa kuva-aiheita. Ensimmäisenä todennäköisesti katsotaan mitä kuva esittää. Värien ja materiaalien eli kokonaisuuden harmonia tekee siitä vain miellyttävämpää.

Otteita työpäiväkirjasta 2.4.

Olin tuijottanut ja miettinyt teostani niin intensiivisesti, että en enää nähnyt sitä. Tikit vilisivät silmissäni ja kokonaisuus vaikutti kaikin puolin rauhattomalta. Onneksi työhuoneessa kävi välillä ulkopuolisia seuraamassa työni kulkua. Erityisesti entiseltä peruskoulun tekstiilikäsitöiden opettajaltani kysyin mielipiteitä ja sainkin kannustavaa palautetta lopullisten ratkaisujen tekemiseksi. Myös osa työryhmästä ja toimistosihteerin kunnantalon puolesta kävivät katsomassa teokseni vaiheita.

Tiesin, että teos oli jo lähellä ylityöstöä. Jotta näkisin siinä olevat mahdolliset korjattavat kohdat ja saisin työskentelyn päätökseen, tiesin että minun oli annettava sen olla rauhassa niin kauan kuin mahdollista. Onneksi muutakin puuhaa riitti. Viimeisellä viikolla ennen julkistamista keskityin ripustuksen ja julkistamistilaisuuden käytännön järjestelyihin.

KUVA 112. Piirros työpäiväkirjasta. Tasapainottelua eri vaihtoehtojen välillä ja ajatusten tuulettamista inspiroivassa ympäristössä.

9.11 Teoksen ripustus

Verkkaisen ompelun aikana oli ehtinyt moneen otteeseen pohtia myös teoksen ripustamista. Lattiamatto ei jaksanut kannatella teoksen muodon kapeimpia ulokkeita, vaan ne riippuivat eteenpäin. Olin opinnäytetyöohjaajani kanssa keskustelut rimakehikon kiinnittämisestä taka-puolelle teoksen reunoihin, mutta se tuntui kovin työläältä. Keskustelin asiasta muidenkin kanssa ja sain mainion ehdotuksen kanaverkon kiinnittämisestä teoksen taakse. Kanaverkko olisi kevyt, mutta tukeva ja säilyttäisi teoksessa tekstiilin tunnun ja elävyyden.

Sain kanaverkkoa ilmaiseksi kierrätysmateriaalina, leikkasin sen teoksen muotoiseksi ja ompelin käsin karhunlangalla teoksen taakse. Ompelussa minulla oli apuna sekä yksi ryhmäläinen että ryhmän ulkopuolinen henkilö.

KUVA 113. Kanaverkon ompelu teoksen taustalle.

KUVA 114. Reunat siistittiin kääntämällä rautalanka sisäänpäin.

Kanaverkon ompelun jälkeen kokeilin ensimmäistä kertaa teoksen ripustamista vapaasti, niin ettei se koske seinään, kuten olin suunnitellut sen kunnantalolle ripustettavan. Teos meni kaarelle, mutta uskoin sen pysyvän suorassa, jos taakse asettaisi tukiriman. Ompelin teoksen pohjan tukevasti kiinni kanaverkkoon myös teoksen keskeltä, samoin kuin muutamat osasista kiinni pohjahuopaan. Sidoin teoksen taakse ripustuskiinnikkeiksi vahvaa siimaa.

Koska halusin teoksen olevan hieman irti seinästä, kysyin kunnantalolta mahdollisuutta kiinnittää ripustusseinän yläpuolella olevalle tasanteelle jonkinlaiset koukut tai ulokkeet, joista teoksen voisi ripustaa. Kunnan teknisen toimen työntekijät kiinnittivät tasanteelle laudan ripustuskoukkuineen, niin että teoksen sai noin viisitoista senttimetriä irti seinästä.

9.12 Projektin päätös

9.12.1 Julkistamistilaisuuden järjestäminen

Teoksen viimeistelyn ohella minun oli hoidettava myös julkistamistilaisuuden järjestelyt. Kävin kunnantoinimistolla sopimassa juhlan ajankohdasta ja tarjoilusta. Kunta lupasi rahoittaa tarjoilut ja kuntatiedotteen ilmoituksen. Valmistin kutsukortin, jonka lähetin joko paperisena tai sähköisenä haluamilleni henkilölle. Annoin kortin myös kunnantoinimistolle ja PlusPisteelle jaettavaksi eteenpäin. Laadin lehdistötiedotteen ja lähetin sen kutsun kera samoihin paikkoihin kuin aiemminkin työpajojen yhteydessä. Kirjoitin myös julkistamistilaisuudessa pidettävän puheen ja valmistin teokselle väliaikaisen nimikyltin. Virallisen ja teoksen tyyliin sopivan nimikyltin valmistin myöhemmin.

Jo työpajavaiheessa olin houkutelut ryhmäläisiäni kehittämään julkistamistilaisuuden ohjelmaa. Mitään ei kuulunut, mutta otin itse yhteyttä Katja Hakalaan ja pyysin Luovista tulemaan paikalle ja esittämään laulunsa Halsuan kokoisesta reiästä. Katja lupasi yrittää järjestää asian.

Teos ripustettiin paikalleen julkistamistilaisuuden aamuna. Kunnan asentamat kiinnikkeet toimivat mainiosti ja teos tarvitsi taakseen vain yhden tukiriman pysyäkseen suorana. Ainoa haasteena oli päättää, mille korkeudelle teos tulisi ripustaa. Koska teos ei tullut kyseiselle seinälle jäädäkseen, päätin ripustaa sen sopivalle katselukorkeudelle, vaikka se kunnantalon henkilökunnan mielestä olisi sisustuksellisesti ollut parempi korkeammalla. Toin tilaisuuteen esille myös teoksen suunnitteluvaiheen luonnokset ja mallinnukset, jotta yleisö näkisi prosessin kulun, sekä ideoinnista laaditun miellekartan, joka avasi teoksen sisältöä. Vanhempani ja osa ryhmäläisistä autoivat näyttelyn ripustuksessa.

Maalaamaton lauta, jossa ripustuskoukut olivat, pisti silmään valkoisesta seinästä ja kiinnitti liikaa huomiota. Vielä viime hetkellä teoksen ripustamisen jälkeen maalasini sen valkoiseksi akryylillä. Väänneltyäni vielä viimeiset kuprut teoksesta suoriksi, se oli saatu paikoilleen.

KUVA 115. Työn ripustus.

KUVA 116. Näyttely projektin kulusta kertovasta materiaalista.

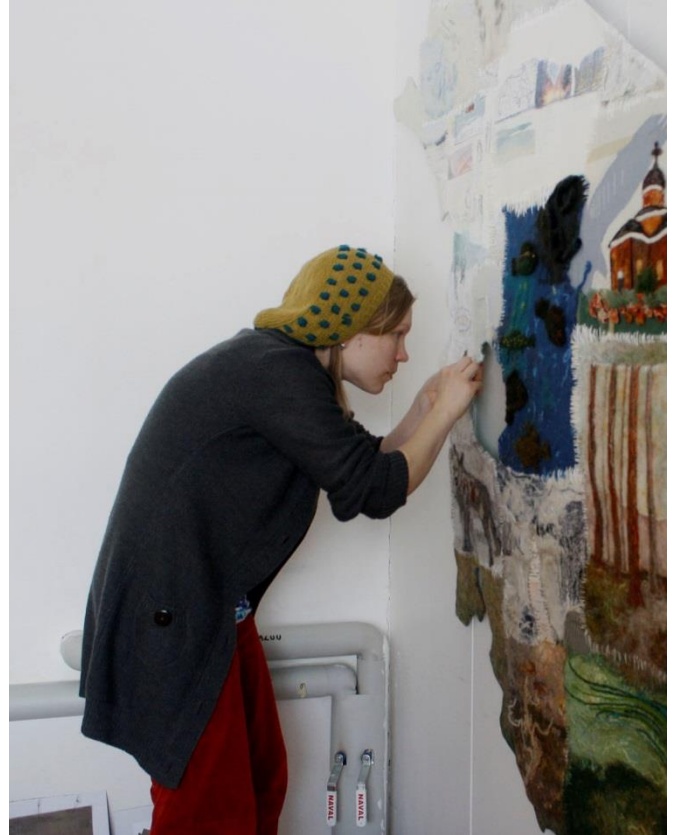

9.12.2 Ydintä etsimässä

Taideteosten valmiiksi saamisen haastavimpia vaiheita saattaa olla teoksen nimeäminen. Tässä tapauksessa olin kuitenkin ommellessani ehtinyt miettiä sitäkin perusteellisesti. Valitsin nimeksi *Sydänmaalla*, minkä ryhmänikin hyväksyi. Mielestäni nimi kiteytti olennaisen teoksen sisällöstä.

Sydänmaa tarkoittaa erämaata. Erämaata pidetään syrjäisenä, samoin kuin pieniä maalaispaikkakuntiaakin. Syrjäseudut ovat kuitenkin vain niin syrjäisiä kuin niiden ajattelee olevan. Asukkailleen paikkakunta on elämän keskiössä, vaikka se kasvukeskuksista katsottuna näyttäisi kuinka olemattomalta. Useat teoksen osat käsittelevät myös metsää ja nevoja. Kenties erämaat, niiden rauha ja vakaus sekä aito maanläheisyys ovat olennainen osa halsualaisten mielenmaisemaa. Lisäksi nimi Sydänmaa kuvaa hyvin sitä voimaa, jolla halsualaiset ovat juurtuneet kotiseudulle, olivatpa he syntyneet siellä tai sinne muuttaneet. Paikkakunta on heidän kotiseutuaan, isänmaataan, maaseutua, missä ja mille heidän sydämensä sykkii. Asukkaiden sydän on maalla. Näin teos puhuu myös maaseudun elinvoiman puolesta. Sanaleikit yltyvät muotoihin asti, sillä teos on Halsuan kunnan rajojen muotoinen. Kunnan muoto muistuttaa sydäntä. Lähes sama muoto toistuu Halsuan järvesä, jonka kohdalla teoksessa on reikä. Reikä, joka Halsuan Luovan Ilmaisun Kerhon laulun mukaisesti maailmassakin olisi ilman Halsuaa.

Ote teoksen julkistamispuheesta.

KUVAT 117-118. Teoksesta löytyy myös kolmas sydämenmuoto. Kirjoin pienen sydämen synnyinkotini kohdalle. Se on ainut signeerauseni teokseen.

9.12.3 Julkistamistilaisuus

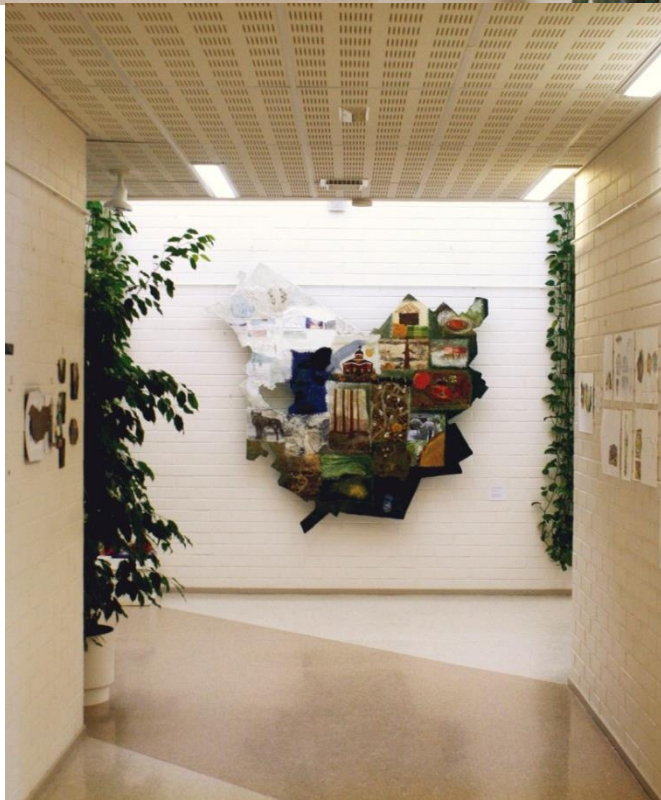
KUVA 119. Kutsukortti julkistamistilaisuuteen.

Julkistamistilaisuus onnistui paremmin kuin osasin odottaa. Projektista oli päivää aiemmin julkaistu artikkeli Perhonjokilaakso –lehdessä ja se muun mainonnan ohella johti siihen, että ihmisiä saapui runsaasti. Paikalla oli niin ryhmiä kuin yksittäisiäkin vieraita, tuttavilla, sukulaisia ja minulle täysin vieraita henkilöitä Halsualta ja muilta paikkakunnilta. Kutsu oli siis tavoittanut kuntalaiset ja suuri osa tuntui suhtautuvan projektiin positiivisesti ja kiinnostuneesti. Myös Keski-Pohjanmaa –lehden toimittaja saapui paikalle.

Juhla alkoi kahvituksella Halsua-leivoksineen. Aloitin varsinaisen julkistamistilaisuuden toivotamalla vieraat tervetulleeksi ja pitämällä puheen. Puheessa kerroin projektini eri näkökulmista ja vaiheista, omista tavoitteistani ja projektin lopputuloksesta sekä esittelin projektin työryhmän. Luovis oli päässyt paikalle esittämään ideoinnin alkuna olleen kappaleen. Tilaisuudessa esitettiin myös muita puheita ja runonsäkeitä. Lopuksi luovutimme teoksen kunnalle ja sen tuli vastaanottamaan kunnanjohtaja Kalevi Lindfors.

Kaiken tämän jälkeen minullakin oli aikaa hengähtää ja juoda kupponen kahvia ja rupertella naapurin vanhojen isäntien kanssa. Toinen kertoi pohtineensa jo pitkään samoja asioita kuin minä. Olin kuulemma vain keksinyt kolhoosin tilalle paremman sanan, yhteisöllisyys.

Ote työpäiväkirjasta 9.4.

KUVA 122. Luovis valmistautuu esitykseensä.

KUVA 123. Teos lahjoitettiin kunnalle ja sen otti vastaan kunnanjohtaja Kalevi Lindfors. Myös teoksen ideointivaiheessa valmistettu mieliekartta annettiin kunnalle.

KUVA 124. Teos juhlavasti paikallaan.

10 Osasten merkitys

Teoksen jokaisella osalla on oma merkityksensä tai tarinansa. Katsoja voi tulkita ne oman näkemyksensä mukaan, mutta selitän nyt ajatukset osasten takana.

Osanen on minun tekemäni ja kertoo hiihtämisestä Halsuan järvellä keväiseen aikaan, jolloin aavan yli pääsee vain puikkelehtimalla paljaan jään välissä hankisaarekkeelta toiselle. Kevättalvi on mielestäni parasta hiihtoaikaa, ja koska synnyinkotini on järvenrannalla, on järvi ja olennainen osa hiihtoharrastustani. Muutenkin Halsuan järvi on minulle erityisen rakas vuodeajasta riippumatta. Teos on nuno-
huovutettu ja siihen on tehty kuvioita leikkaamalla huopaan uurteita.

KUVA 126.
Hiihdon jäljet.

KUVA 127.
Halsua talvella.

Osasen on tehnyt Tuija Mäntykorpi-Kaunisto. Tämä teos kertoo myös Halsuasta talvella. Siinä on minusta erityisen hienosti tavoitettu se yksinkertainen kuurainen rauha ja hiljaisuus, jotka yksinäisen samoilijan nevoilla ja metsissä ympäröi. Teos on neula-
huovutettu.

Osanen on virkkaamani pieni maisema, jonka uskon ikuisesti piirtyneen mieleeni ja tulevan aina esille kun ajattelen kotiseutuani. Tein sarjan vastavänlaisiä hiilipiirroksia pian sen jälkeen kun olin muuttanut pois Halsualta, tajuumatta tekohetkellä mistä kuvat tulivat (kuva 1).

KUVA 128.
Maisemani Halsualta.

KUVA 129. Kylänraitti.

Osasessa kuvaan kylänraittia. Tällä osalla halusin esittää Halsuan myös toimivana kuntana, jossa on palveluita, eri ikäluokkia tarpeineen sekä päättäjiä pitämässä kuntaa virallisesti pystyssä. Teos on käsintehtyä paperista, grafiikanlehdistä, silkkipaperista ja pitsistä valmistettu kollaasi, johon on lisätty kirjontaa, maalausta ja liimalla kovetettua lankaa.

KUVA 130. Nuottiavain.

KUVA 131. Tyyni järvi.

Osasessa on jälleen esitetty Halsuan järvi. Taisaisella horisonttimaisemalla halusin kuvata halsualaisten vakautta. Teos on aikakauslehdistä, kartasta ja pitsistä valmistettu kollaasi, johon on kirjottu. Kollaasin päällä on virkattu ja kovetettu nuottiavain kertomassa Halsuan kulttuurielämästä ja musikaalisuudesta.

Osasen ovat tehneet Mirja ja Janne Mastokangas, joille Halsuan järvi sekä järvimaisema ja kalastaminen yleensäkin ovat tärkeitä. Uskon, että kuvaamalla tämän aiheen he kertovat samalla myös monen muun halsualaisen tunteista. Halsualla harrastetaan aktiivisesti kalastusta ja metsästystä niin kesällä kuin talvella sekä harrastuksena kuin ravinnon

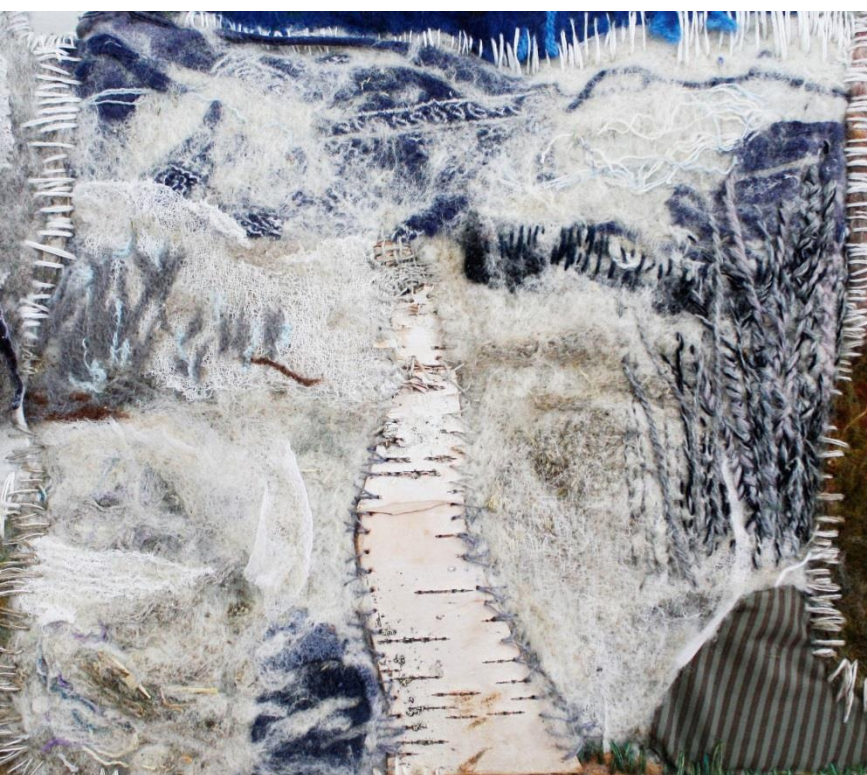
KUVA 132. Järvi asukkaineen.

KUVA 133. Susi.

hankkimiseksi. Kuvan kirkas sininen ja musta väri tuovat hyvän kontrastin ja tehostevärin teoksen kokonaisuuteen. Märkähuovutettuun pohjaan on neulattu neulahuovutettuja kaloja. Pohjan taakse on kiinnitetty kuvioitu kangas, joka on paikoin näkyvässä.

Suden on tehnyt Timo Marjusari. Osanen kertoo suden asemasta, ihmisten syrjivästä ja pelonsekaisesta suhteesta uljaaseen, mutta raadolliseenkin erämaan kulkijaan. Susi on valmistettu neulahuovuttamalla kierrätetylle sametille raakavillalla ja värjättyllä villalla. Nenä ja silmät ovat nahkaa, joihin on lisätty kimmalleiimaa ja tussia. Teoksessa on käytetty hyvin eri materiaalien tuntua realistisuuden luomiseksi. Minä valmistin sudelle pelkistetyn, harmaista kappaleista koostuvan huovutetun taustan, jolla pyrin kuvaamaan suden irrallisuutta.

Tämän aiheen minä erityisesti ja ehdottomasti halusin tehdä. Se kertoo minun kasvustani ja elämästäni Halsualla. Konkreettisesti se kuvaa erästä tietä, jota olen paljon kulkenut ja kulkiessani ehtinyt myös ajatella paljon, tai vastaavasti saanut olla hetken ajattelematta mitään. Tässäkin asiassa luonto on ollut se ympäristö, jossa toiminta on tapahtunut ja johon tunteet ja ajatukset ovat heijastuneet. Teos on valmistettu nunohuovuttamalla ja kirjomalla. Keskellä kulkeva tie on tuohta.

Osasen aiheena on nevalla kasvava kitulias kääkärämänty. Yli puolet Halsuan pinta-alasta on nevaa, joten sen maisema, tuoksut, tunnelmat ja antimet ovat suurelle osalle halsualaisista tuttuja. Turvenevat ovat myös osa halsualaista elinkeinoelämää. Nevamaisemassa on myös jotakin sellaista ikaikai-

KUVA 134. Metsäautotie.
KUVA 135. Kääkärämänty.

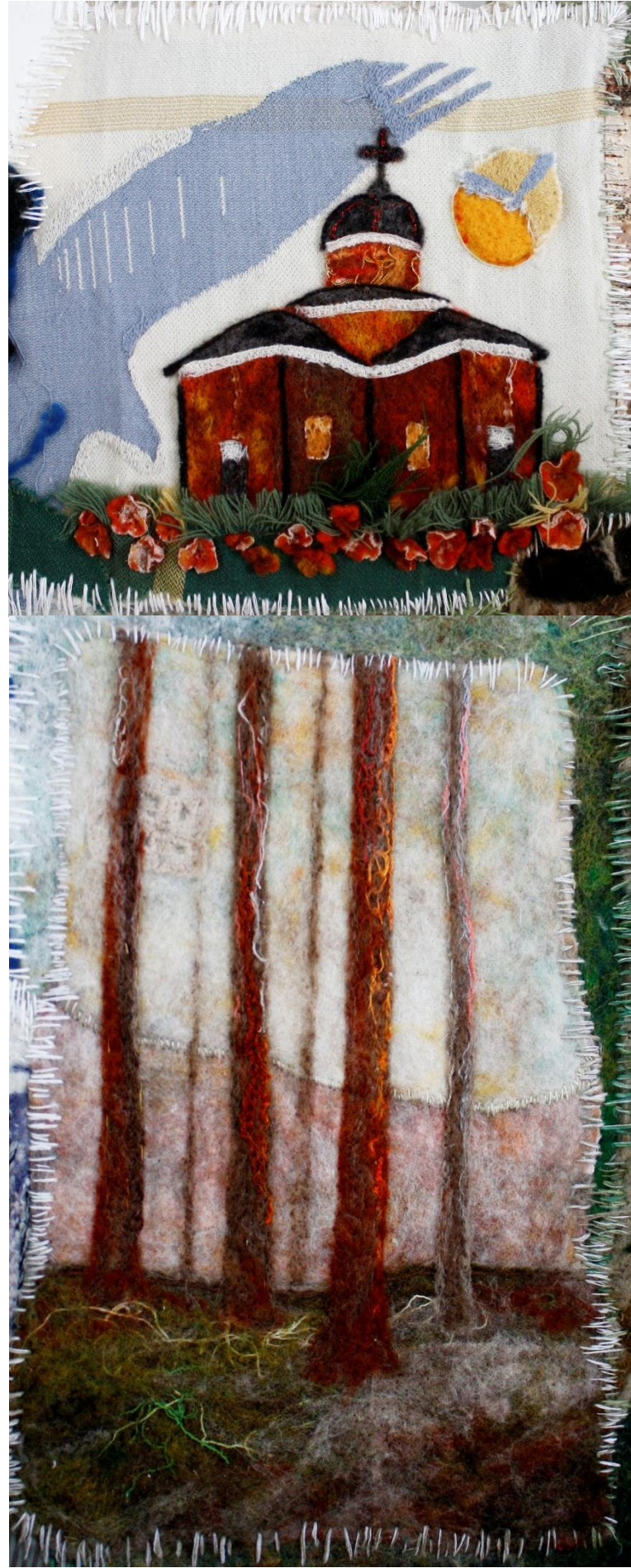
suutta, johon voi samaistua ja jota katsellessa voi tuntea asuinpaikkaansa juurtumisen. Nevoilla kasvavat puut taas voivat karun elintilansa puolesta herättää vain ihailua. Käkärämänty kuvaa halsualaisten syvänjuurtuneisuutta sekä sitkeyttä toimissaan. Teoksen tausta on nunohuovutettu kankaiden ja pistaa-sipähkinänkuorien kanssa. Mänty on punottu juutista makrameesolmuilla ja männyn havuosia kuvaamaan on applikoitu kaarna.

KUVA 136. Kirkko.

Kirkon on suunnitellut ja osittain valmistanut Pirkko Venetjoki. Teoksen toteutti loppuun Anneli Karhulahti. Kirkko ja seurakunta ovat olennainen osa Halsuaa. Seurakunnan toiminta on aktiivista ja se on monelle seurakuntalaiselle tärkeä osa jokapäiväistä elämää. Osasen taustana on Halsuan kirkon kudottujen kirkkotekstiilien kokeilu- ja laadunkehittelytilkkuja, joten osasen toteutuksessa on käytetty suoraan aiheeseen liittyvää symbolista materiaalia ja muita oivaltavia yksityiskohtia. Rakennuksen muodossa on myös huomioitu valot ja varjot. Kirkko on nunohuovutettu ja neulattu taustalle.

Mäntykankaat ja harjut ovat tavanomaista maisemaa koko Pohjanmaalla. Halsuan kirkonkyläkin on rakentunut mäntyharjua myöten. Harjulle sijoittuu niin asutusta, kirkko hautausmaineen kuin myös valaistut urheilureitit. Se on siis monestakin syystä olennainen osa Halsuan jokapäiväistä elämää. Tämä maisema uskoisin piirtyneen kaikkien kuntalaisten mieliin. Samalla mäntyjen rungot kuvaavat halsualaista suoruutta ja päämäärätietoisuutta. Teos on valmistettu yhteen ommelluista nunohuovankappaleista, joiden päälle on neulahuovutettu.

KUVA 137. Mäntykangas.

KUVA 138.
Auringonsäteet mättäällä.

Konkreettisesti kuvassa on vehmas sani-
aisten ja heinien verhoama mätäs, johon
kirkas auringonpaiste siivilöityy. Tällä
olen halunnut kuvata työpajojen keskustel-
teluissakin usein esille tullutta halsualais-
ten vaatimattomuutta. Kaikissa asukkais-
sa on jotain kaunista ja hyvää, taitoja,
tietoja ja ajatuksia, mutta ne usein pide-
tään muilta piilossa. Teos on nunohuovu-
tettu ja siihen on yhdistetty kirjontaa.

Ei vain yksilö itse halua pitää taitojansa pii-
lossa. Myös ympärillä olevat saattavat ha-
luta monesti vähätellä toisen tekemisiä.
Yleensä hyvässä hengessä, mutta pahalla
sanalla on aina vaikutuksensa. Kuvattuna
on kirkas, soliseva, puhdas puro kuvaa-
massa ihmisen itseisarvoa, joka elää ja vir-
taa eteenpäin ilman, että kukaan voi sitä
pysäyttää. Puron päälle kaatuu itsepäinen,
synkkä rämeikkö yrittäen peittää virran.
Vaikka puroa ei näy, sen liikettä ei kuiten-
kaan voi pysäyttää. Teos on valmistettu
nunohuovuttamalla ja kirjomalla

KUVA 139. Ryteikköinen puro.

KUVA 140. Lato.

Osasen on valmistanut Johanna Sillanpää.
Se henkii kotiseuturakkautta ja maaseu-
dun tunnelmaa. Lato on valmistettu maa-
laamalla pahvia ja punomalla tuohta. Maa-
alue on käsinkudottua kangasta ja huopaa.
Osasessa on hyödynnetty hyvin materiaa-
lien tuntua, kovuutta ja pehmeyttä, kuva-
tun aiheen mukaan.

KUVA 141.
Nevamaisema
tuohesta.

Osasen ovat suunnitelleet yhteistyössä Aulis Hietalahti ja Timo Marjusaari. Teos on nevamaisemaa esittävä tuohikollaasi. Siinä on hienosti hyödynnetty luonnon omaa materiaalia tunnelman ja piirteiden kuvaamiseen, sillä taustana toimiva tuohi valittiin juuri sen maisemallisten elementtien ja muut osaset niiden luomien mielikuvien vuoksi. Tämä on hyvä tapa osoittaa kunnioitusta arvostamalleen asialle. Minä osallistuin osasen valmistukseen liimaamalla kappaleet pohjalle Auloksen ja Timon suunnitelmien mukaan.

Osasen on tehnyt Tuija Mäntykorpi-Kaunisto ja aiheena on suomalaisema. Nevan halki kulkevat pitkospuut ja maa on keltaisenaan nevamarjoista. Siellä täällä on tupasvillantupsuja. Halsualla kulkee luontopolku useammankin nevan halki ja sen on kuntalaisten ahkerassa käytössä niin talvella kuin kesällä. Myös marjastus on halsualaisille tärkeä harrastus ja tapa hankkia ravintoa. Kuvan yläreunassa on tumma alue kuvaamassa turveneveä ja ojitus, joiden vuoksi matka loppuu ja pitkospuut ovat solmulla. Vaikka elinkeinoja tarvitaan, luonnontila on kuitenkin se mitä aina kaivataan. Teos on valmistettu neulahuovuttamalla. Sen pohjassa on hienosti hyödynnetty materiaalin tuntua, sillä suon pinta ja mättäät on rakennettu pellavakuiduista ja raakavillasta. Pitkospuut ovat käsikehrättyä villalankaa. Marjamättäät on neulahuovutettu värjätyllä villalla ja kuvan alareunassa oleva iso nevamarja on muotoiltu kanaverkonkappaleella.

KUVA 142. Neva marjoiheen.

Anniina Mastokangas kuvasi osasesaan metsää. Kuvakulma on ylhäältäpäin mikä kiinnittää hyvin huomion maankamaraan ja sen yksityiskohtiin. Kuva on valmistettu märkähuovuttamalla ja siinä on säilytetty huovutuksessa syntynyt vapaamuotoinen reuna, mikä sopii kuvan aiheeseen. Sävyt ovat herkkiä ja hienovaraisia, sisältäen pieniä lisäväriä tuovia yksityiskohtia, kuten langanpätkiä. Osasessa on myös katajanoksakiekoja kantoina.

KUVA 143. Metsän perusta.

Halsuasta puhuttaessa ei sovi unohtaa urheilua. Kuvasin tässä osasessa Halsuan urheiluelämän sydäntä, Käpylän liikunta-alueetta, pesäpallokenttineen, raviratoineen ja valaistuine ulkoilureitteineen. Teos on valmistettu nunohuovuttamalla ja kirjomalla.

Kylät ja yhteisöllisyys ovat halsualaisen elämän olennaisia tekijöitä. Kuvasin aihetta viitteellisesti erivärisin ihmishahmoin, jotka seisovat määrätietoisesti ja jyvien rakennustensa edessä, kuin puolustaan omaa kangastaan, jolla asuvat. Teos on valmistettu nunohuovuttamalla ja kirjomalla.

KUVA 144. Käpylä.

KUVA 145. Kyläyhteisö.

KUVA 146. Perennapuisto.

Kerttu Karhukorpi kuvasi osassaan Halsuan kaunista perennapuistoa. Perennapuiston rakentaminen on mielestäni hyvä esimerkki Halsualaisten kiinnostuksesta ja kunnioituksesta luonnon monimuotoisuutta kohtaan sekä tämän tiedon viemisessä eteenpäin. Teoksessa on kuvattu herkullisesti kukkatarhan vehmautta, värejä ja muotoja säästelemättä. Teos on valmistettu neulahuovuttamalla.

KUVA 147.
Halsualaisten ikärakenne.

Aulis Hietalahti pohti kuvassaan Halsuan ikärakennetta. Nuoret usein kaipaavat pois pieneltä paikkakunnalta jossa palvelut tai työpaikat supistuvat välttämättömään. Suurin osa asukkaista on keski- ja eläkeikäisiä (Kaustisen Seutukunta). Teos on aikakauslehtikuvista valmistettu maalauksellinen kollaasi, jonka kuva-aiheissa on käytetty kertovaa symboliikkaa. Kuvien koot ja asettelu muodostavat niin aiheensa kuin asettelunsa puolesta myös puhuttelevan syvyytsvaikutelman.

11 Projektin toteutuksen analyysi

Kaiken kaikkiaan projekti onnistui mielestäni hyvin. Olin erityisen tyytyväinen ja otettu sen saamasta vastaanotosta. Olen pohtinut ja analysoinut projektin organisointia sekä työpajojen ja teoksen valmistuksen onnistumista jo niitä käsittelevissä luvussa (luku 9), mutta tässä luvussa vertaan projektin toteutusta tekemääni SWOT-analyysiin sekä tarkastelen projektin onnistumista asetettujen tavoitteiden suhteen.

SWOT

SWOT-analyysitaulukon jokaisesta neljästä sektorista toteutui jokin arvioimani asia (katso kuva 6). Tunnen itseäni jo sen verran, että määrittelemäni vahvuudet toteutuivat täysin. Vaikka mielessäni oli jatkuvasti epäilyksiä siitä, miten projektini ja ilmaisuni otetaan vastaan, toteutin silti rohkeasti itseäni. Ammattitaitoani kehitin kuitenkin ottamalla huomioon myös sen, että nyt en tee teosta pelkästään omien näkemysteni mukaan, vaan siihen on myös yhteisön kyettävä samaistumaan. Sovelsin omaa ilmaisua tähän näkökulmaan ja otin vastaan muita näkemyksiä.

Heikkoudeksi kokemani aloittamisen vaikeus ja suhteellisuuden tajun katoaminen toteutuivat osittain. Projekti oli niin suuri, että minun olisi ollut hyvä ja ammattitaitoisempaa jakaa tehtäviä rohkeammin. Joku osallistujista olisi esimerkiksi saattanut mielellään dokumentoida työpajoja ja osallistujat olisivat saattaneet mielellään tulla kokemaan lopullista teosta, jos olisin innokkaammin kutsunut. Itsepäisyys oman ilmaisun suhteen vei tässä kuitenkin voiton. Koska projektin ja teoksen toteutus muuntui koko ajan ja työympäristö oli tuttuudestaan huolimatta erilainen, oli aloittaminen minulle jälleen vaikeaa. Epävarmuus ja tunne pakotetusta työstä ovat vain ajatuksia, jotka minun tulisi työskentelemällä tai asenteenmuutoksella selättää. Ujous taas vaivasi minua kenties enemmän sisäisesti kuin ulospäin näkyvästi.

Määrittelemäni mahdollisuudet toteutuivat yli odotusten, sillä projekti otettiin hyvin innokkaasti vastaan ja löysin tarpeelliset yhteistyötahot. Joustava aikataulun huomasi olevan mahdollisuuden lisäksi minulle myös uhka, sillä sen vuoksi aikataulutus epäonnistui. Projekti oli itsessään vähän liian suuri näin lyhyelle ajalle, mitä en osannut ennalta arvioida. Siksi se olisi vaatinut tarkemman ja tiukemman aikataulutuksen, mikä toisaalta ei ole taiteelliselle työlle edullisinta.

Projektin toteutuminen käytännössä ja ammattitaidon kehittyminen

Projektin tavoitteena ei ollut etsiä vastausta tiettyihin kysymyksiin, vaan heijastaa siitä, mikä tällä hetkellä on halsualaisista aitoa todellisuutta. Sanaton vähimmäistavoitteeni oli, että Halsua tulisi kuvatuksi sellaisena kuin se yleisesti nähdään. Toivoin kuitenkin, että osallistujat olisivat avoimin mielin, mieltisivät itselleen tärkeitä asioita, kuvaisivat niitä rohkeasti ja ilmi tuli-

si jotakin uutta kunkin henkilökohtaisesta kokemusmaailmasta. Nyt huomaan, että koska olin itse varautunut pintapuolisiin ja stereotyyppisiin aiheisiin, lisäilin niitä itse teokseen. Toki se johtui siitäkin, että halusin Halsuan esitettävän mahdollisimman monipuolisesti ja projektin vetäjänä minulla oli myös vastuu, että niin tapahtuisi. Osallistujat tuntuivat kuitenkin toteuttavan osasensa omasta näkökulmastaan, vaikka kyseessä olisi ollut tunnettu tai ajankohtainen aihe. Olin ilmeisesti osannut kertoa projektin tarkoituksesta tarpeeksi ymmärrettävästi ja kannustavasti, sillä miettiessäni jälkepäin valmista teosta ja verratessani sitä varautuneeseen ennakkosenteeseeni ja asettamiini vähimmäisvaatimuksiin, tajusin että lopputulos on silmissäni aidompi kuin olisin koskaan osannut odottaa.

Ennakkokäsitykseni halsualaisista pitivät osittain paikkaansa. Projekti otettiin yhteistyötahojen puolesta positiivisesti vastaan, mutta projektin osallistujien etsiminen vaati kohdistettua markkinointia ja maanitteluakin. Osallistujia ei tullut mukaan niin monenlaisista lähtökohdista kuin toivoin, mutta mukana ollut ryhmä oli innokasta, lahjakasta ja he osasivat kuvata ajatuksiaan. Tulevaisuudessa vastaava projekti olisi jo tutumpi ja se otettaisiin ehkä rohkeammin vastaan.

Ammatissa toimiminen ei osaltani mennyt ihan täydellisesti. Aikataulutuksen tekeminen ja siinä pysyminen suhteessa inspiraation odotteluun on edelleen asia, mitä minun tulee kehittää. Osaltaan näiden epäonnistumiseen varmasti vaikutti uusi työympäristö, jossa jo vuosia olin tottunut vain lomaillemaan. Projekti antoi minulle kuitenkin paljon kokemusta tapahtumaorganisoinnista ja projektityöskentelystä. Sain myös lisää kokemusta työpajojen järjestämisestä ja kädentaitojen ohjauksesta ja kehitin tätä toimintaa varten opetustapoihini sopivan työkalun ja opetusmateriaalia. Löysin myös uusia yhteistyötahoja ja opin pyytämään apua. Lisäksi kehitin valtavasti omaa ilmaisuani käyttämällä minulle suhteellisen outoa tekniikkaa ja tekemällä taidetta vieläpä yhteistyössä muiden kanssa. Opin uutta myös luonnostelusta, mallintamisesta ja ripustustekniikasta.

Mitä on halsualaisuus?

Tarkkaa määritelmää tai vastausta kysymykseen ”mitä halsualaisuus on?” ei projektilla varsinaisesti haettukaan, vaan sitä oli tarkoitus tarkastella ja pohtia. Yhteisöllisyyden piirteitä ovat kakkien yhteisön jäsenten huomioiminen ja arvostaminen. Jos työryhmän keskusteluissa ilmi tulleet asiat pitävät paikkansa, Halsualla yhteisöllisyys toteutuu hyvin (katso luvut 4 ja 9.7.1). Kaikki tuntevat toisensa tai kaikkien olemassa olo tiedostetaan, kuten ryhmän kanssa pohdittiin. Tämä ei tietenkään tarkoita, että kaikki kuntalaiset ovat yhtä suurta perhettä tai että kaikki pitäisivät toisistaan, vaikka se kaunis ajatus olisikin. Samanmieliset hakeutuvat toistensa seuraan ja luovat omia pienempiä yhteisöjensä esimerkiksi harrastus- ja yhdistystoiminnassa. Mutta kaikki asukkaat hyväksytään kuntalaisiksi sellaisina kuin he ovat ja heidän olemassaolostaan ollaan kiinnostuneita.

Myös halsualaisen luonteen analysointi pidettiin tarkastelun tasolla, sillä onhan hyvin vaikea määritellä mitkä ovat halsualaisia, mitkä Keski-Pohjanmaalaisia, mitkä suomalaisia tai yleensä vain inhimillisiä piirteitä. Esimerkiksi Japanista kotoisin oleva Kuopion kaupunginorkesterin

soittaja Sho Kubo mainitsee Kuopion Kaupunkilehdessä olleessa artikkelissa suomalaisissa ja japanilaisissa olevan samanlaisia piirteitä. Molemmat arvostavat vaatimattomuutta ja vierasvat kehumista (Pirinen 2012). Juuri nämä piirteethän koettiin myös halualaisiksi.

Ryhmän keskusteluissa luonne tuntui kuitenkin liittyvän yhteisöllisyyteen toisten ja itsensä arvostamisen muodossa. Arvostaminen tuntuu keikkuvan rajalla, jossa toisen arvokkuus pyritään puhumalla pitämään maan pinnalla ja oman arvo tuodaan vaatimattomasti esiin konkreettisilla teoilla. Kenties tällä käyttäytymismallilla pyritään pitämään sosiaaliset suhteet tasapainossa ja yksilöt samalla tasolla. Mielestäni maailmassa yleensä kaikilla olisi silti varaa lisätä yhteiseloonsa positiivista virettä kehumalla ja kiittämään enemmän niin toisiaan kuin itseään. Hyvässäkin hengessä lausutut latistavat kommentit voivat nimittäin loukata tai omissa oloissa kenenkään näkemättä tehty uuttera työ voi jäädä vaille sille suotavaa arvostusta ja huomiota. Kumpikaan näistä tapauksista ei ainakaan kohota kenenkään itsetuntoa. Tämä teoria on tietysti hyvin karkeasti karakterisoitu, sillä ihmiset ovat yksilöitä ja kyllä halsualais-ten kesken vallitsee myös kannustava, positiivinen ja omanarvontuntoinen ilmapiiri. Mutta koska aihe tuli keskusteluissa niin vahvasti esiin, voi siinä olettaa olevan jotain perääkin. Ainakin se mietitytti, mikä on mielestäni hyvä asia, sillä ehkä kyse tosiaan on yleisinhimillisestä itsetunnon ylläpitämisestä suhteessa maailmaan. Se taas on ehdotonta ihmisen toimintakyvyille. Taiteellisessa työssä tehdään juuri tätä prosessointia, mutta kohdistamalla se materiaan eikä suoraan toiseen ihmiseen.

Halsualaiseen luonteeseen tuntuu kuuluvan myös jonkinlainen ennakkoluulottomuus, kokeilunhalu ja usko omaan kykyihin sekä sitkeys viedä aloitettu työ päätökseen. Käkärämänty pitää pintansa. Tämän opinnäytetyön toteuttaminen voi mielestäni olla esimerkki tästä asenteesta. Huomaan suhtautuvani muuhunkin työhön samalla tavalla, joten ehkä tämä luonteenpiirre on kasvanut minuun elinympäristöni vaikutuksesta. Tähän halsualaiseen päämäärätietoisuuteen tuntuu liittyvän myös onnistumisen tarve, sillä kenties omat taidot ja tekemiset halutaan pitää omana tietona myös sen takia, että ne tehdään usein persoonallisella tavalla. Jos kehitelty tapa ei toimikaan, voi siitä vielä peräännyä ilman, että nolaa itseään julkisesti. Huomaan pohtineeni näitä asioita myös päiväkirjamerkinnöissäni prosessin aikana (luku 9.10). Tästä näkökulmasta ymmärrän hyvin myös kaiken sen jännityksen, mitä itse koin tämän projektin osalta niin järjestely-, toteutus- kuin viimein analyysivaiheessa. Nolatuksi tulemisen pelko itsessään tosin tuntuu olevan hyvin suomalainen piirre, mikä mielestäni näkyy esimerkiksi suomalaisten epävarmuudessa puhua vieraita kieliä, vaikka niitä suhteellisen hyvin osataankin.

Teoksen antama kuva

Teoksen visuaalinen aihemaailma taas kertoo hyvin paljon siitä, mitä halsualaiset kunnassaan arvostavat. Tässä suhteessa teos ja koko projekti onnistuivat täydellisesti. Osallistujat kuvasivat mielestäni rohkeasti ja avoimesti heille tärkeitä asioita. Olin onnellinen huomattessani, ettei teoksen aihemaailma rakentunut vain kunnan nähtävyyksistä, kuuluisuuksista, menestyneistä yrityksistä tai muista näkyvistä tekijöistä, jotka toki ovat omalla paikallaan elintärkeitä kunnan olemassaololle. Aiheet, joita osallistujat kuvasivat, kertovat kuitenkin aidosti Hal-

suan merkityksestä asukkailleen, vaikka otos pieni olikin. Juuri tähän yksilöllisen luovuuden tuomaan aitoon tulkintaan yhteisötaiteessa, kuten tässä projektissa, pyritään.

Lähes kaikki teoksen osasten aiheet käsittelevät luontoa. Ne sisältävät neljä neva-aihetta, kolme järveä, viisi metsää sekä kolme muuta luonto- ja erämaa-aihetta. Loput viisi osasta liittyvät rakennettuun ympäristöön ja sosiaalisiin rakenteisiin. Kiintynyt suhde nevoihin, metsiin ja muuhun erämaahan juontuu selvästi Halsuan maantieteellisestä olomuodosta, sillä onhan Halsuan pinta-alasta yli puolet suota, mutta kertoo ehkä jotain myös halsualaisesta luonteesta, vakaudesta, rauhallisuudesta ja sitkeydestä. Joka tapauksessa luonto ja ympäristö, jossa eletään, on halsualaisille hyvin tärkeä. Tähän asiaan projekti pureutuikin yhteisötaiteeseen kuuluvan ongelmaratkaisun puitteissa (katso luku 6). Luonto tuntuu kuntalaisten arvoasteikolla olevan asia, mistä kunnan kannattaa pitää hyvää huolta ja ottaa huomioon toimissaan.

Luontoaiheiden käyttäminen on mielenkiintoista myös siinä mielessä, että aiemmin kuvaukseni Lingon (1998) väitöskirjatutkimuksessa taide vastaanotettiin aitona mm. realistissa luontokuvauksissa (katso luku 3). Tässä projektissa osallistujat kuvasivat ajatuksiaan luontoaiheihin, vaikka en ollut aihetta erikseen määritellyt. Kaikilla oli lupa kuvata omaa elämäntodellisuuttaan miten halusivat. Mitään arkipäivälle olennaisia tai tärkeitä elementtejä, kuten työpaikkoja, maatalouskoneita, tietokoneita, kännyköitä tai vastaavaa, ei osallistujien valmistamissa osasissa kuitenkaan ilmennyt. Kenties ei ajateltu, että niitä voisi edes taiteessa kuvata. Haluaisin itse kuitenkin uskoa, että tuon tyyppisten arkielämän välttämättömyyksien, olivat ne yksilölle muuten kuinka tärkeitä tahansa, ei pikemminkin ajateltu olevan olennaisin asia kun puhutaan halsualaisuudesta. Ehkä omasta persoonasta osattiin tarkastella vain sitä, mikä on selvästi halsualaista, eikä liity elämään nyky-yhteiskunnassa kaikkineen. Osattiin mennä tunteiden ja arvojen tasolle suhteessa paikallisuuteen ja yhteisöllisyyteen. Tätä kuvattiin luonnon avulla, oli lähtökohta siihen mikä hyvänsä, sisäänrakennettu kauneuskäsitys tai luonnon aitous eri tunnelmineen.

Omaan pohdintaani siitä näkevätkö muut asukkaat kunnan samalla tavoin kuin minä, on silti vaikea antaa suoraa vastausta. Käytettyjen kuva-aiheiden perusteella voin sanoa kyllä ja arvostavani juuri samoja seikkoja, joita osallistujatkin huomioivat. Muutamana luonteenpiirteen lisäksi näen siis tässäkin halsualaisuuden vaikutuksen itsessäni. Projektin toteuttamisen myötä kysymys alkoi kuitenkin menettää merkitystään. Yksilöllä on, ja tuleekin olla, oma käsitysensä asuinympäristöstään ja todellisuudesta yleensä. Sen sijaan asioiden pohtiminen ja prosessointi niin tunteiden ja kokemusten kuin toiminnan tasolla, sekä yksin että vuorovaikutuksessa muiden kanssa, muotoutui mielestäni olennaisemmaksi seikaksi. Vuorovaikutus auttaa muodostamaan kokonaisuuden, jossa yhteisön jäsenillä on oma paikkansa. Vuorovaikutus taas edellyttää sitä, että kaikki osapuolet huomioivat toistensa käsitykset ja näinhän yhteisöluonnostaan toimiikin. Sitä on myös Halsualla pidettävä yllä, vaikka päätösten tekemisessä ei tietenkään voi täydellisesti vastata kaikkien tarpeisiin. Mielestäni vuorovaikutusta on hyvä tehdä konkreettiseksi usealla tavalla, esimerkiksi tämäntyyppisillä yhteisötaideprojekteilla, että kaikki yhteisön jäsenet saavat ajatuksensa kuuluviin.

Teoksen tuoma vuorovaikutus

Toivon teoksen herättävän ajatuksia ja keskustelua myös jatkossa, joten voin siltä osin pohtia sen merkitystä vain tähän asti kohtaamistani tilanteista. Projektin tavoitteena oli elävöittää Halsuan kulttuurielämää ja tuoda kunnalle näkyvyyttä. En tiedä kuinka aktiivinen tekijä projektini tässä suhteessa loppujen lopuksi oli, mutta ainakin se sai kuntalaisten piirissä hyvän vastaanoton. Ulkopuolista palautetta tuli vähän, joten ehkä minutkin haluttiin nyt halsualaiseen tyyliin pitää maanpinnalla, etten vain pääse ylipistymään. Saatu palaute kuitenkin puhuu puolestaan. Sain kuulla, että kunnantalolla ihmiset pysähtyvät pitkäksi aikaa teoksen äärelle sitä tutkimaan ja löytävät siitä aina uutta. Pelkäsin työn olevan liian kummallinen ja moderni, mutta kuulemani kommentti ”Tällaista taidetta minäkin ymmärrän” karisti moiset ajatukset mielestäni.

Vuorovaikutus itseni kanssa eli oman identiteettini tarkastelu henkilökohtaisella tasolla jää ikuisiksi projektiksi, sillä senhän tuleekin muuttua aina elämäntilanteen mukaan. Tämä prosessi auttoi minua kuitenkin päivittämään sitä. Projektin aikana toimin Halsualla lomailijan, tyttären, sukulaisen tai kaverin roolin lisäksi myös ammatissa, mikä antoi minulle itsevarmuutta työhöni ja rakensi identiteettiäni.

Ammatillisen kehittymiseni kannalta koko työprosessin merkityksen pohdinta on ollut yhtä tärkeää kuin projektin käytännön toteutuksen onnistuminen, jollei jopa merkittävämpää. Toteutuksen onnistumisen suhteen olen kuitenkin hyvin tyytyväinen ja kiitollinen projektiin osallistuneelle työryhmälle, Halsuan kunnalle, yhteistyötahoilleni, neuvonantajilleni ja kaikille halsualaisille. Ilman positiivista vastaanottoa, yhteistyöhalukkuutta, rahallista apua ja kannustusta, projektin toteutus olisi ollut huomattavasti haastavampaa. Vaikka itse taideteoksen valmistuksen yhteisöllisyys oli rajattua, toteutui se projektin ympärillä positiivisen suhtautumisen myötä kuitenkin koko yhteisön osalta. Toivottavasti vuorovaikutus jatkuu edelleen ja oppinäytetyöni inspiroisi myös muita toteuttamaan omia suunnitelmiaan.

12 Vuotta myöhemmin

Koska teos ripustettiin seinälle, jossa pidetään vaihtuvia näyttelyitä, oli se siirrettävä toiseen paikkaan. Lopulliseksi sijoituspaikaksi teokselle tuli kunnantalon eteisaula. Se on väreiltään rauhattomampi ja korkeudeltaan huomattavasti matalampi, mutta tämä ei teosta juurikaan haittaa, vaan on myös eduksi. Teos tuo tilaan lämpöä ja kodikkuutta ja toisaalta myös teoksen huopa- ja tekstiilimateriaalien lämmin tunnelma pääsevät siellä edukseen. Lisäksi teos on lähellä ulko-ovea toivottamassa kaikki kunnantalolla asioivat tervetulleiksi.

KUVA 148. Sydänmaalla uudella paikallaan kunnantalon eteisaulassa.

Teoksen päädyttyä lopulliseen paikkaansa valmistin sille myös kokonaisuuteen soveltuvan nimikyltin. Kyltissä nimi on kirjottu valkoiselle puuvillaharsolle tummanvihreällä muliini-langalla. Kirjottu kangas on liimattu pahville, jossa on teoksen tekijöiden nimet printattuna.

KUVA 149. Nimikyltti.

Joulukuussa 2012 teokseni sai Halsuan Lions Clubin kulttuuripalkinnon. Palkinto jaettiin myös Halsuan seurakunnassa samana vuonna tehdyille *Elämän tie – Halsuan seurakuntatalon historiataulu ja raamatulliset kuvat* –historiatauluille sekä vuonna 2012 päätöksensä saaneelle kattavalle Evakot-hankkeelle, jossa tutkittiin ja dokumentoitiin Sallasta Halsualle evakkoon tulleiden historiaa.

Esitellessäni opinnäytetyötäni palkintotilaisuudessa, kerroin taas miten työryhmän kanssa olimme pohtineet halsualaisen yhteisöllisyyden piirteitä. Jos liiallisen uteliaisuuden tai juoruilun näkökulman suodattaa, mielestäni halsualaisten tapa ottaa selvää yhteisönsä jäsenistä tuntuu turvallisimmalta, mieltä lämmittävimmältä ja yhteisöllisyyttä koossapitävimältä piirteeltä. Tämä yksi keskeisimmistä päätelmistä halsualaisuuden suhteen sai perustelunsa juhlan kahvitilaisuudessa. Kahvipöydän ääressä muutamat pohdiskelivat ja kyselivät toisiltaan keitä mahtoivat olla se pariskunta, joka oli ollut tilaisuudessa mukana. Kukaan ei näyttänyt heitä tuntevan, jolloin yksi naisista päätti kysyä asiaa vielä henkilökunnalta. Vastauksena oli tyrmistynyt ilme: ”Mitä?! Ekkö sää tierä?”

”Een...”, kuului tietämättömyydestä hieman nolostunut vastaus.

”Et oo tosissas! Tokko sää omankyläläisiäs tunne?”

”Kyllä mejjän kylällä ei oo tuommosia ihmisiä! Ei varmasti.”

”On, on.”

”Eikä ole. Ketä ne sitte on?”

Asiaan saatiin selvyys ja kenties yhteisö lujittui taas hieman.

KUVA 150. Sydän paikallaan.

Kirjallisuutta ja aineistoja

Halsuan vanhat valokuvat [keskusteluryhmä]. Saatavissa: <https://www.facebook.com>

Heikkinen, J (toim.) 2006. *Kutsu Hiljaisuuteen. Halsuan Kirkko 180 vuotta ja kirkkoherrakunta 100 vuotta*. Halsuan seurakunta. Kokkola; Art-Print.

Heikkinen, J. (toim.) 2012. *Elämän tie. Halsuan seurakuntatalon historiataulu ja raamatulliset kuvat*. Halsuan Seurakunta Kokkola; Välikangas Oy,

Heikkinen, J., Hotakainen, J., Jylhä, P. Lindfors, K., Hietalahti, A. (toim.) 2012. *Halsuan Joulu. Kotiseutu- ja joululehti 2012*. LC-Halsua. Kokkola; Barents Publishers-Fin.

Hietalahti, A. *Hietalahden talot ja asukkaat. Peltolätistä teollisuuskyläksi*. Kirjapaino Antti Välikangas Oy.

Kalliokosken sana [verkkolehti]. Saatavissa: <http://www.kalliokoskensana.com/>

Kasso isse [keskusteluryhmä]. Saatavissa: <https://www.facebook.com>

Kojo, E. 1994 *Käpymaa*. Tallinna; FinnEpos Oy.

Leppänen, H. 2012. Kuva pinnassa. Yhteisöllisen kuvataideprojektin suunnittelu. Savonia-ammattikorkeakoulu. Muotoilun koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/51576/Leppanen_Henriikka.pdf.pdf?sequence=1

Pihlajamaa, M-T. 2008. *Elämän muistikuvia*. Nivala; Kirjapaino Kuki Ky.

Perhonjokilaakso –lehti. Vuosien 2011-2013 numerot.

Remes, U. 2013. *Stop maaseudun tyhjenemiselle*. Kirkko & Koti. Nro 8, 24.4.2013, 2-3.

Tunkkari, E (toim.) 2000. *Kasso isse. Murresanastoa kolmesta pitäjästä*. Jyväskylä; Gummerus Kirjapaino Oy.

Kuvat

1. Yksityiskohtia aiemmista kotiseutua käsittelevistä teoskokonaisuuksistani. *Pelto*, sarjasta *Mielikuvia*. Hillipiirros. Majariitta Karhulahti. 2005.
2. Yksityiskohtia aiemmista kotiseutua käsittelevistä teoskokonaisuuksistani. *Maisemani*, yksityiskohta. Akryylimaalaukset. Majariitta Karhulahti. 2006.
3. Yksityiskohtia aiemmista kotiseutua käsittelevistä teoskokonaisuuksistani. *Maisemani*, yksityiskohta. Akryylimaalaukset. Majariitta Karhulahti. 2006.
4. KUVIO Opinnäytetyön elementit. Majariitta Karhulahti 2012.
5. KUVIO Pehmeä systeemisuunnittelu Checklandin mukaan (Checkland 1986). Soveltanut Majariitta Karhulahti. 2013.
6. KUVIO SWOT-analyysi. Majariitta Karhulahti. 2012.
7. Taiteellisessa työssä annan materiaalien ja tekniikoiden viedä. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012
8. Yhteisö koostuu yksilöistä. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2010.
9. Miellekartta minun paikkaidentiteetistäni. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
10. KUVIO Projektin vaiheet Anttilan mukaan (Anttila, 2001). Majariitta Karhulahti. 2013.
11. Border Dialogues –nykytaidetahtumassa vuonna 2005 järjestetyssä ympäristö- ja yhteisötaidetyöpajassa *Näätämön avaimia*, käsiteltiin Näätämön historiaa ja nykyisyyttä sekä yleisesti rajaseutua ja monikulttuurisia kohtaamisia. Toteutuksessa oli mukana pohjoismaisia ja venäläisiä opiskelijoita, jotka toimivat vuorovaikutuksessa kyläläisten kanssa. Teos kertoo kylän tarinoita. Kuva: Timo Jokela. 2005. [viitattu 25.4.2013] Saatavissa: <http://www.mariahuhmarniemi.net/>
12. Luova uskaltaa kokeilla ja keksii uusia keinoja toimia. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2010.
13. Piirroksia työpäiväkirjasta. Prosessointivaiheessa mieli voi joko pursuta ajatuksista tai taukoa kaivatesaan lamaan täysin. Majariitta Karhulahti, lyijykynä- ja puuväri. 2010.
14. Piirroksia työpäiväkirjasta. Prosessointivaiheessa mieli voi joko pursuta ajatuksista tai taukoa kaivatesaan lamaan täysin. Majariitta Karhulahti, lyijykynä ja puuväri. 2010.
15. KUVIO Luovan ongelmanratkaisun prosessin malli Virkkalan mukaan (Virkkala, 1994). Majariitta Karhulahti. 2013.
16. ITE-taiteilija Alpo Koivumäen Minttu-lehmä (Sivistys, 2006). Kuva: Majariitta Karhulahti. 2005.
17. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
18. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
19. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
20. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
21. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
22. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
23. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
24. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
25. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
26. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
27. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
28. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
29. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
30. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
31. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
32. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
33. Maisemia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
34. Tunnelmia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
35. Tunnelmia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
36. Tunnelmia Halsualta. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.
37. KUVIO Työn kulku. Majariitta Karhulahti. 2013
38. KUVIO Projektin aikataulu. Majariitta Karhulahti. 2013.
39. KUVIO Projektiin sisältyvät ohjaajan roolit ja tehtävät. Majariitta Karhulahti. 2012.
40. Halsuan kunnanvirasto. Kuva: Majariitta Karhulahti. 2012.

41. Halsuan kunnanviraston käytävä. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
42. Kytöksisiä kotikonnuille. Maijariitta Karhulahti, Iyijykynä ja vesiväri. 2010.
43. Tekemäni huovutustekniikka testit ja näytteet. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2011.
44. Laatikon sisältö. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2013.
45. Taideteoksen suunnittelussa huomioon otettavia asioita. Struktuuria, tekstuuria, mikstuuria ja kukkuluuria eli meidän maailma – Luovan huovutuksen inspiiraatiolaatikon kanssi. Maijariitta Karhulahti, sekatekniikka. 2011.
46. Halsuan kunnanviraston valtuustosalin ja työskentelymateriaaleja. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
47. Halsuan kunnanviraston valtuustosalin ja työskentelymateriaaleja. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
48. Halsuan kunnanviraston valtuustosalin ja työskentelymateriaaleja. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
49. Ryhmä ideoimassa. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
50. Mielikuvakartta Halsuasta. Mieliekarttaan on kirjattu työpajassa esille tulleita ajatuksia Halsuaan liittyen. Mieliekartassa on huomioitu myös minun näkemykseni ja lisäksi siihen on lisätty projektin osallistumattomien kuntalasten ajatuksia Halsuasta ja halsualaisuudesta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
51. Postikorttitehtävä. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
52. Ripustusseinä. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
53. Vapaa seinätila käytävien yläpuolella. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
54. Käpyhovi. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
55. Materiaaleja. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
56. Materiaaleja. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
57. Työskentelyn aloitus. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
58. Kerttu neulaa. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
59. Märkähuovutusta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
60. Märkähuovutusta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
61. Kotoisia maisemia työmatkalta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
62. Kotoisia maisemia työmatkalta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
63. Kotoisia maisemia työmatkalta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
64. Kotoisia maisemia työmatkalta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
65. Kotoisia maisemia työmatkalta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
66. Kotoisia maisemia työmatkalta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
67. Kotoisia maisemia työmatkalta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
68. Kotoisia maisemia työmatkalta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
69. Kotoisia maisemia työmatkalta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
70. *Elämän tie* -historiateoksen valmistusta Korpi-Ateljeessa. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
71. Luonnoksia. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
72. Työskentelyä. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
73. Työskentelyä. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
74. Työskentelyä. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
75. Luonnollisen kokoisen kaavan piirtäminen paperille piirtoheittimen avulla. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
76. Värisommitelma. Maijariitta Karhulahti, puuväri. 2012.
77. Tarvittavien osasten valmistusta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
78. Tarvittavien osasten valmistusta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
79. Tarvittavien osasten valmistusta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
80. Kaikki osat valmiina. Sommittelu voi alkaa. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
81. Käsityön ja tietotekniikan yhdistämistä sommittelussa. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
82. Käsityön ja tietotekniikan yhdistämistä sommittelussa. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
83. Pohjan leikkaaminen ja ompelu. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
84. Pohjan leikkaaminen ja ompelu. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
85. Pohjan leikkaaminen ja ompelu. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
86. Villojen sommittelu pohjalle. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
87. Villojen sommittelu pohjalle. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.

88. Villojen sommittelu pohjalle. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
89. Villojen neulaaminen kokolattiamatolle. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
90. Villojen neulaaminen kokolattiamatolle. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
91. Villojen neulaaminen kokolattiamatolle. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
92. Reunojen tiivistäminen neulaamalla. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
93. Pohjan märkähuovutus. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
94. Pohjan märkähuovutus. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
95. Huovan seittimäinen pinta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
96. Sommittelua. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
97. Pohjanpuolikkaiden ompelu yhteen. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
98. Halsuanjärven muotoinen reikä. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
99. Suuren haasteen edessä; teos on saatava valmiiksi ja seinälle. Kuva: Aulis Hietalahti. 2012.
100. Ompelua. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
101. Ompelua. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
102. Yksityiskohtien tarkkaa harkintaa ja huolellista viimeistelyä. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
103. Ompelua vasaran avulla. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
104. Uudelleensomittelun jälkeen pohjaa piti työstää uudelleen villaa lisäämällä. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
105. Yksityiskohtia. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
106. Yksityiskohtia. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
107. Piirros päiväkirjasta.
Luova prosessi sisältää pohdinnan ja tuskastumisen hetkiä, jolloin työn tuloksia tarkastellaan ja arvioidaan mahdollisten muutosten tekemiseksi (katso esim. Vähälä 2003, Virkkala 1994). Maijariitta Karhulahti; kuulakärkikynäpiirros. 2013.
108. Ommelten värin, koon ja suunnan muutoksia. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
109. Ompelua yhteistyössä. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
110. Välillä teosta oli jatkettava maalaamalla. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
111. Pohjan sävyjen tasoittelua ja viimeistelyä neulaamalla. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
112. Piirros työpäiväkirjasta. Tasapainottelua eri vaihtoehtojen välillä ja ajatusten tuulettamista inspiroivassa ympäristössä. Maijariitta Karhulahti; puuväri, akvarelli, lyijykynä. 2010.
113. Kanaverkon ompelu teoksen taustalle. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
114. Reunat siistittiin kääntämällä rautalanka sisäänpäin. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
115. Työn ripustus. Kuva: Anneli Karhulahti. 2012.
116. Näyttely projektin kulusta kertovasta materiaalista. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
117. Teoksesta löytyy myös kolmas sydämenmuoto. Kirjoin pienen sydämen synnyinkotini kohdalle. Se on ainut signeerauseni teokseen. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
118. Teoksesta löytyy myös kolmas sydämenmuoto. Kirjoin pienen sydämen synnyinkotini kohdalle. Se on ainut signeerauseni teokseen. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
119. Kutsukortti julkistamistilaisuuteen. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
120. Juhlapuhe alkamaisillaan. Kuva: Markku Karhulahti. 2012.
121. Osallistujille kiitosta ja kunniaa. Kuva: Markku Karhulahti. 2012.
122. Luovis valmistautuu esitykseensä. Kuva: Markku Karhulahti. 2012.
123. Teos lahjoitettiin kunnalle ja sen otti vastaan kunnanjohtaja Kalevi Lindfors. Myös teoksen ideointivaiheessa valmistettu miellekartta annettiin kunnalle. Kuva: Markku Karhulahti. 2012.
124. Teos juhlavasti paikallaan. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
125. Sydänmaalla. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
126. Hiihdon jäljet. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
127. Halsua talvella. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
128. Maisemani Halsualta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012..
129. Kylänraitti. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
130. Nuottiaivain. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
131. Tyyni järvi. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
132. Järvi asukkaineen. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
133. Susi. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
134. Metsäautotie. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
135. Käkkärämänty. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.

136. Kirkko. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
137. Mäntykangas. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
138. Auringonsäteet mättäällä. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
139. Ryteikköinen puro. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
140. Lato. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
141. Nevamaisema tuohesta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
142. Neva marjoineen. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
143. Metsän perusta. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
144. Käpylä. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
145. Kyläyhteisö. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
146. Perennapuisto. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
147. Halsualaisten ikärakenne. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
148. *Sydänmaalla* uudella paikallaan kunnantalon eteisaulassa. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
149. Nimikyltti. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.
150. Sydän paikallaan. Kuva: Maijariitta Karhulahti. 2012.

Lähteet

- Ahola, V., Khulman, I. & Luotio, J. 1997. *Tietosanakirja*. Jyväskylä; Gummerus.
- Anttila, P. 1998. *Tutkimisen taito ja tiedon hankinta*. Jyväskylä; Gummerus.
- Anttila, P. 2001. *Se on projekti – vai onko? Kulttuurialan tuotanto- ja palveluprojektien hallinta*. Hamina; Akatiimi.
- Defoe, D. 1993 (1719). *Robinson Crusoe*. (Suom. toim. Samuli S.) 11. painos. Keuruu; Otavan painolaitokset.
- Dundefert, T., Laakso J., Niemi P., Peltola R. & Vidjeskog J. 2003. *Yksilöllinen ihminen Psykologia 5*. Porvoo; WS Bookwell Oy.
- Halsua. Wikipedia. [viitattu 15.3.2013]. Saatavissa: <http://fi.wikipedia.org/wiki/Halsua>
- Halsua [www-sivut]. [viitattu 25.4.2013]. Saatavissa: <http://www.halsua.fi/maat.htm>
- Hannula, P. *Kollaasi on yhdistelmätekniikka* [viitattu 5.4.2013]. Saatavissa: <http://www.atelierhannula.fi/tekniikka.html>
- Haveri, M. 2007. *Paikan taide*. Teoksessa L. Oino (toim.) *ITE jokivarsilla. Nykykansantaiteen vuosikirja 6*. Helsinki; Maahenki Oy, 6-9.
- Heikkinen, J. Esipuhe. Teoksessa J. Heikkinen (toim.) *Elämän tie. Halsuan seurakuntatalon historiataulu ja raamatulliset kuvat*. Kokkola; Välikangas Oy,
- Hiltunen, M. & Jokela, T. 2001. *Täälläkö taidetta? Johdatus yhteisölliseen taidekasvatukseen*. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan julkaisuja. D, 1238-3147; 4. Vantaa; VSL opintokeskus.
- Himberg, I., Laakso, J., Peltola, R., Näätänen R & Vidjeskog, J. 2000. *Kehittyvä ihminen Psykologia 3*. Porvoo; WS Bookwell Oy.
- Immonen, P. & Vuorimies, E. 2007. *Lukijalle*. Teoksessa P. Immonen & E. Vuorimies (toim.) *ITE korvessa. Nykykansantaiteen vuosikirja 5*. Helsinki; Maahenki Oy, 6-7.
- Jamakat. Pages and files. *YTO_materiaalit.docx* [opintomateriaali]. [viitattu 16.4.2013]. Saatavissa: http://jamakat.wikispaces.com/file/detail/YTO_materiaalit.docx
- Kallio, R., Kallio, V., Kämäräinen, E., Lahtinen, H., Mattila, T. & Sakari, M. 1991. *Taiteen Pikkujättiläinen*. Porvoo, Helsinki, Juva; WSOY.
- Kaustisen seutukunta. Keski-Pohjanmaan tilastoja. *Väestön ikärakenne 2011* [Exel-tiedosto]. [viitattu 13.4.2013]. Saatavissa: <http://www.kase.fi/tilastot/tilastot-julkinen.php>
- Kharade, E. 2008. *Herttaiset huopatyöt*. Karkkila; Mäkelä.
- Knuutila, S. 2002. *Lukijalle*. Teoksessa S. Knuutila (toim.) *ITE rajoilla. Nykykansantaiteen vuosikirja 1*. Helsinki; Maahenki Oy, 8.
- Knuutila, S. 2004. *Tekemisen paikat*. Teoksessa S. Knuutila (toim.) *ITE paikalla. Nykykansantaiteen vuosikirja 3*. Helsinki; Maahenki Oy, 8-9.
- Kosonen, I. 2013. *Paikannimet (osa 1): Halsuan nimi tarkoittaa harjuketjua* [verkkoartikkeli]. [viitattu 12.4.2013]. Saatavissa: <http://www.kp24.fi/uutiset/327986/Paikannimet-osa-1-Halsuan-nimi-tarkoittaa-harjuketjua>

Kröger, T. 2007. *Huovutustekniikkasanasto*. Käspaikka [verkkoaineisto]. [viitattu 4.2.2013]. Saatavissa: <http://www.kaspaikka.fi/koti/tkkroger/huovutuslajit/huovutuslajit.htm>

Käspaikka. *Karstaaminen* [Verkkoaineisto]. [Viitattu 27.5.2013]. Saatavissa: <http://www.kaspaikka.fi/savonlinna/KEHRAYSSIVUT/KARSTAAMINEN.htm>

Linko, M. 1998. *Aitojen elämysten kaipuu. Yleisön kuvataiteelle, kirjallisuudelle ja museoille antamat merkitykset*. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 57. Jyväskylän yliopisto. Saarijärvi; Gummerus Kirjapaino Oy.

Maizels, J. 2002. *Ulkopuolinen taide: aina ja kaikkialla*. Teoksessa S. Knuutila (toim.) *ITE rajoilla*. Nykykansantaiteen vuosikirja 1. Helsinki; Maahenki Oy, 10,12.

Mentu, T., Mikkilä, T. & Paakkunainen, U. 2005. *Huopakirja*. Keuruu; Otava.

Näätänen, R., Niemi, P., Laakso, J. & Peltola, R. 2000. *Tietoa käsittelevä ihminen* *Psykologia* 3. Porvoo; WS Bookwell Oy.

Pirinen, A. 2012. *Tokiosta Kuopioon. Kuopion Kaupunkilehti* 26.1.2013.

Opetushallitus. Säädökset ja ohjeet. Laadunhallinnan tuki. *SWOT-analyysi* [viitattu 22.2.2013]. Saatavissa: http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/laadunhallinnan_tuki/wbl-toi/metelmia_ja_tyovalineita/swot-analyysi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Verkouutiset. 14.2.2013. *Ministeri Arhinmäki teki panostuksen yhteisötaiteeseen: Nuorten taideprojekti HEIMO julkistettiin Kiasmassa* [tiedote]. [viitattu 11.4.2013]. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Verkkouutiset/2013/02/arhinmaki_taideprojekti_heimo.html

Rautio, P. 2007. *Yhteisten kuvien kautta omaperäiseksi*. Teoksessa P. Immonen & E. Vuorimies (toim.) *ITE korvessa*. Nykykansantaiteen vuosikirja 5. Helsinki; Maahenki Oy, 10-14.

Sivistys. 2006. *Kaikilla mausteilla ITE-näyttelyssä jo 11 000 kävijää* [verkkoartikkeli]. [viitattu 26.4.2013]. Saatavissa: http://sivistys.net/uutiset/kaikilla_mausteilla_ite_nayttelyssa_jo_11_000_kavijaa.html

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Työn tueksi. Periaatteet. *Mitä yhteisöllisyys on?* [viitattu 17.4. 2012]. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/yhteisollisyys

URB KIERTUEELLA 2007. [tiedote] 14.5.2007 [viitattu 11.4.2013]. Saatavissa: www.valtionaidemuseo.info/kiasma/press/download.php?id=755

Venkula, J. 2003. *Taiteen välttämättömyydestä*. Jyväskylä; Gummerus.

Venäläinen, P. 2005. *”Kiitos, että kävitte”*. Kiasma [digilehti] 28-29, vol. 8 [viitattu 11.4.2013]. Saatavissa: http://www.kiasma.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vtm/embeds/kiasmastructure/17075_k28.pdf

Väestörekisterikeskus. Suomen asukasluku kuukausittain. Kuntien asukasluku aakkosjärjestyksessä. [Viitattu 27.5.2013] Saatavissa: <http://vrk.fi/default.aspx?docid=7559&site=3&id=0>

Väänänen, S. 2001. *Yhteisö rakentaa ympäristöään: yhteisötaiteen merkityksestä, prosessoinnista ja toimintojen ohjauksesta*. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja. C, Tiedotteita, 1237-5977; 9. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.

TULE TEKEMÄÄN TAIDETTA YHDESSÄ!

Muotoilun opiskelija tekee opinnäytetyönään yhteisöllisen taideteoksen, jossa käsitellään paikallisuutta yhteisön ja yksilön näkökulmasta.

Kuntalaisia kutsutaan ideoimaan ja valmistamaan teosta.

Kaikki mielikuvat, mielipiteet, ajatukset, muistot ja käsialat ovat tervetulleita.

Projektiin tarvitaan 8-10 hengen ryhmä kaiken ikäisiä osallistujia eri lähtökohdista: **työikäisiä, eläkeläisiä, perheellisiä, yksineläjiä, nuoria, lapsia...**

Ryhmään etsitään osallistujia vuoden loppuun asti.

Projekti toteutetaan työpajoina tammi-helmikuussa 2012.

Jos kiinnostuit, ota yhteyttä ja saat lisätietoja.

Maijariitta Karhulahti *** - *****

Tiedote 30.11.2011

Tervetuloa tekemään yhteisöllistä taideteosta Halsuasta ja halsualaisuudesta!

Kerron tässä tiedotteessa yhteisötaideprojektista ja sen aikatauluista.

Aloitin kuitenkin esittelemällä vähän paremmin itseäni.

Nimeni on Majariitta Karhulahti. Olen lähtöisin Halsualta, opiskelen Kuopion Muotoiluakatemiassa tekstiilimuotoilua ja olen suuntautunut opinnoissani kädentaitojen ohjaukseen. Olen opiskellut myös kuvataidetta ja kiinnostunut tulevaisuudessa toimimaan kulttuurialan parissa paikallisuuden hyväksi. Opinnäytetyönäni teen yhteisöllisen taideteoksen omalla kotiseudullani eli siinä yhteisössä, jossa olen kasvanut, johon haluan paremmin tutustua, ja jonka toimintaa tukea.

Projektissa tarkoituksena on siis miettiä yhteisöllisyyttä, tässä tapauksessa halsualaisuutta ja Halsuaa yleensä. Mitä paikkakunta siellä asuvalle merkitsee? Miksi hän on valinnut sen asuinpaikakseen ja haluaa siellä pysyä? Mitä muistoja, tunteita, iloja ja suruja siellä asumisen aikaan liittyy? Mitkä paikat ovat asukkaalle rakkaita, tärkeitä tai muuten merkittäviä? Mitä vaikeuksia tai kehityskohtia siinä yhteisössä asumiseen sisältyy? Mitä elinkeinoja siellä voi harjoittaa, mitä harrastaa? Mikä paikkakunnassa on hänelle arvokasta?

Prosessin tavoitteena on valmistaa siinä syntyneiden ajatusten pohjalta konkreettinen taideteos. Käytännössä teos toteutetaan kolmessa tai neljässä työpajassa, joista

ensimmäisessä pohditaan yhteisöllisyyttä sekä sen henkilökohtaisia ja yhteisiä merkityksiä, sekä ideoidaan ja luonnostellaan teoksen lopullista muotoa.

Toisessa työpajassa jatketaan keskustelua ja pohdintaa sekä aletaan valmistaa osasia teokseen.

Kolmannessa työpajassa jatketaan osasten valmistamista.

Tarpeen mukaan järjestetään **neljäs** työpaja tai enemmänkin.

Projektiin tarvitaan 8-10 hengen ryhmä kaiken ikäisiä osallistujia eri lähtökohdista: työikäisiä, eläkeläisiä, perheellisiä, yksineläjiä, nuoria, lapsia... Etsin osallistujia vuoden loppuun asti ja työpajat järjestetään tammi-helmikuussa 2012 osallistujille sopivina aikoina. Teos asetetaan esille Halsuan kunnantalon aulaan. Tarkempi ajankohta selviää myöhemmin

Projekti ei vaadi osallistujalta suunnattomia uhrauksia ajan suhteen tai minkäänlaisia erityistaitoja. Kyse on kunkin yksilöllisistä ajatuksista ja ilmaisusta. Käytännössä työpajojen kesto on n. 3-5 h ja niiden ajankohta on sovitettavissa osallistujien mahdollisuuksien mukaan. Projektista ei myöskään koidu osallistujille mitään materiaalikustannuksia.

Koska opiskelen tekstiilimuotoilua, teoksen keskeinen materiaali tulee olemaan tekstiili. Tekniikaksi tekstiiliin osalta olen kaavailnut huovutusta, jota sovelletaan luovasti yhdistäen villaa muihin materiaaleihin ja tekniikoihin, kuten puuhun, metalliin, kuvataiteen menetelmiin tai miksei valokuvaukseen ja digitaaliseen kuvankäsittelyyn. Huovan mahdollisuudet ovat lähes rajattomat ja huovutus soveltuu sekä miehille että naisille, joten toivon ennakkoluulotonta osallistumista. Tekniikoissa voi keskittyä myös vain itseä eniten kiinnostavimpaan. Esittelen tekniikoita paremmin ensimmäisellä tapaamiskerrallamme.

Teoksen lopullinen muoto selviää yhteisen pohdinnan ja ideoinnin tuloksena, joten muiden tekniikoiden, kuten piirustuksen, maalauksen, punonnan ja veiston, mukaan ottaminen on mahdollista. Otan myös mielelläni vastaan kertomuksia tai mielipiteitä Halsuaan tai halsualaisuuteen liittyen, vaikka et työpajaan osallistuisikaan.

Tässä projektin sisältö pääpiirteissään. Kerron enemmän yksityiskohtia ensimmäisellä tapaamiskerrallamme tammikuussa. Jos kiinnostuit tai projektista heräsi kysymyksiä, ota minuun rohkeasti yhteyttä.

Terveisin, Majariitta Karhulahti

puh.
s-posti

040 5428362

majariitta.karhulahti@luukku.com

Yhteisöllinen taideteos Halsuasta ja halsualaisuudesta**Tervetuloa työpajaan!**

Kiitos mielenkiinnostasi osallistua taideprojektiin. Sitä ei voisi toteuttaa ilman sinua.

Tässä alustavaa informaatiota työpajoista ja niiden aikatauluista.

Työpaja 1

Paikka ja aika: Kunnantalon valtuustosali, ma 9.1.2012 klo 17. – 21.00

Ensimmäinen työpaja on orientaatiota projektin toteuttamiseen.

Esittelen aluksi omaa suunnitelmaani projektin sisällön toteutuksesta.

Käymme läpi projektissa käytettäviä tekniikoita ja materiaaleja. Ensimmäisen työpajan tärkein tavoite on, että saamme yhdessä jonkinlaisen käsityksen mitä Halsua meille kullekin ja ehkä koko yhteisölle merkitsee. Yritämme saada kartoitettua mikä on olennaisinta, mitä haluamme työllämme kertoa. Käytämme tähän erilaisia ideointimenetelmiä, keskustelua ja materiaalikoikeiluja.

Ideointia varten voit tuoda mukasi esim. esineitä tai materiaaleja, valokuvia, tarinoita, kirjoja, lehti-
leikkeitä, tai muuta materiaalia, mihin liittyy muistoja tai mikä kertoo suhteestasi Halsuaan. Niitä voi käyttää vain ideoinnin herättäjänä tai lopulta osana taideteosta.

Työpaja 2

Paikka ja aika: Käpyhovi, ma 16.1.2012 klo 17.00 – 21.00

Jatkamme ideointia kasailemalla yhteen edellisen työpajan jälkeen mieleen tulleita ajatuksia.

Kokeilemme erilaisia tekniikoita, teemme luonnoksia ja kokeiluja sekä aloitamme varsinaisen teoksen valmistamisen.

Suunnittelemme lopullisen teoksen muotoa ja rakennetta.

Työpaja 3

Paikka ja aika: Käpyhovi 23.1.2012 klo 17.00 – 21.00

Valmistamme osasia teokseen ja suunnittelemme teoksen lopullista muotoa ja rakennetta.

Kasaamme teosta.

Työpaja 4

Paikka ja aika: (?)

Neljäs työpaja järjestetään tarpeen vaatimalla tavalla. Jos teoksessa on vielä tekemistä, työskentelyä jatketaan. Muussa tapauksessa suunnittelemme teoksen ripustusta ja avajaisia.

Tässä pääpiirteissään työpajojen sisältö.
Jos on kysyttävää tai toiveita, minuun voi ottaa rohkeasti yhteyttä.
Muuten näemme loppiaisien jälkeen maanantaina.

Siihen asti,

**oikein rauhallista
ja leppoisa joulua!**

terveisin

Maija-Riitta Karhmlahti

LIITE 4

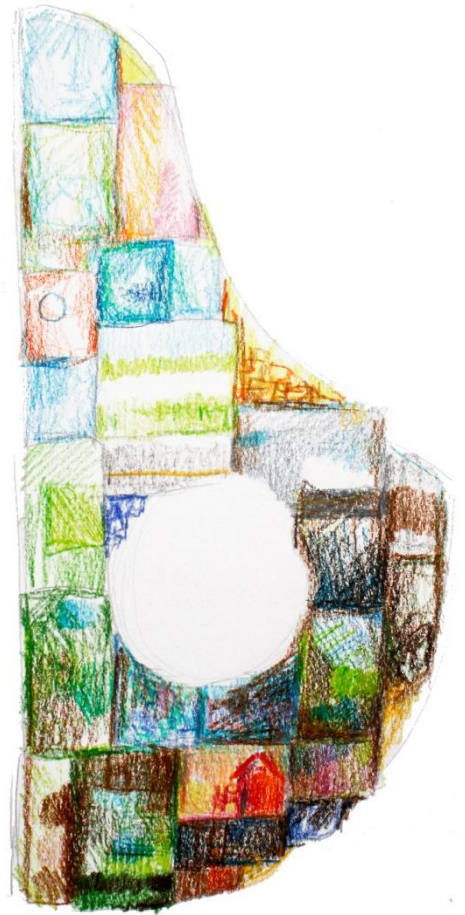
Luonnoksia

Maisema

Töppösen luolikko

Kanteleita

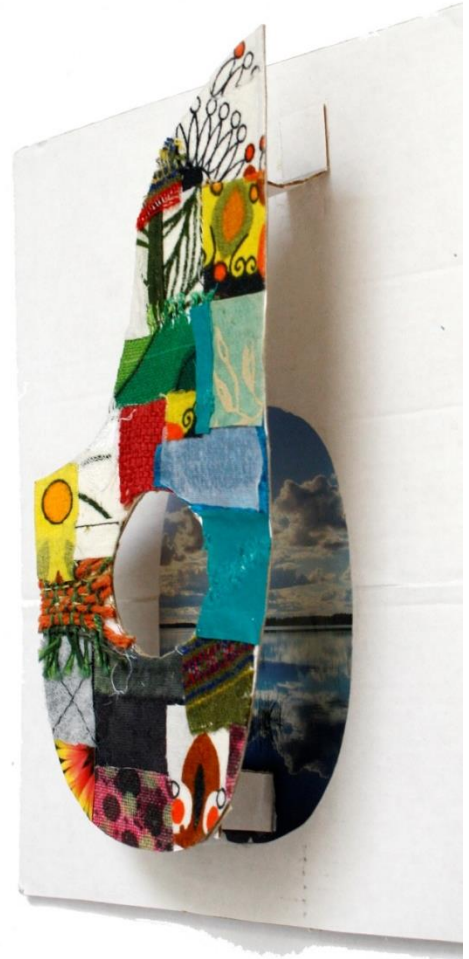

Tie

Kirkonkylä

LIITE 6 Kolmiulotteisia mallinnuksia

Tekstiilistä valmistettu kantele
yhdistettynä maisemavalokuvaan.

Halsuan muotoisen kehyksen takana
oleva tekstiiliteos.

LIITE 7 Kolmiulotteinen mallinnus

Halsuan muotoisen luukun takaa paljastuva tekstiilitaideteos.

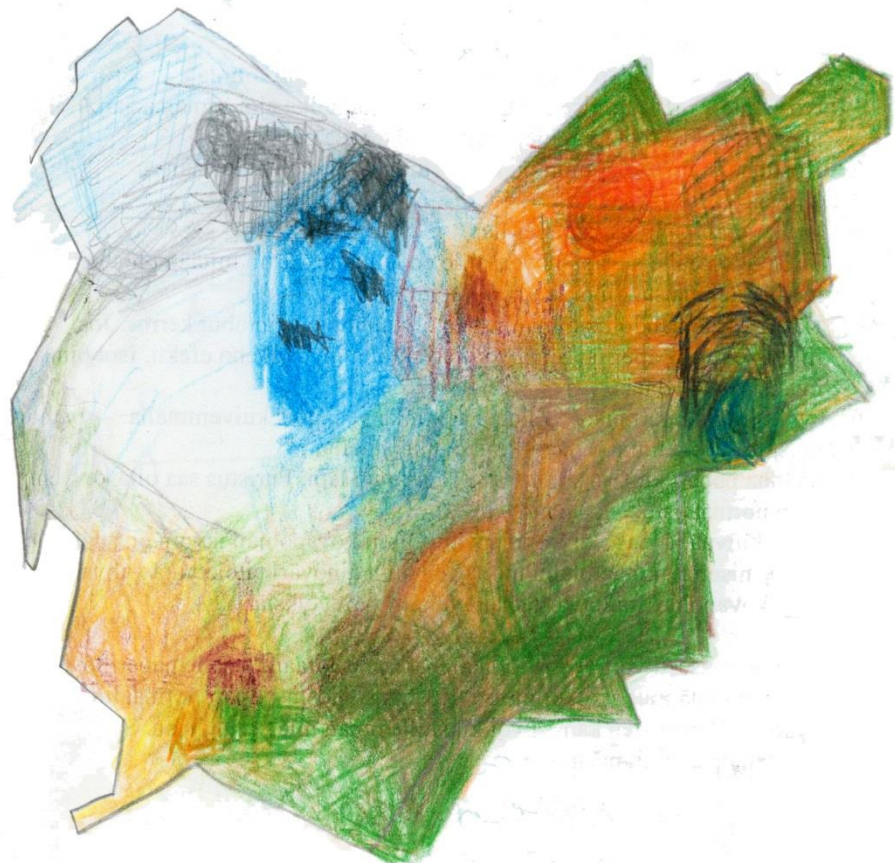
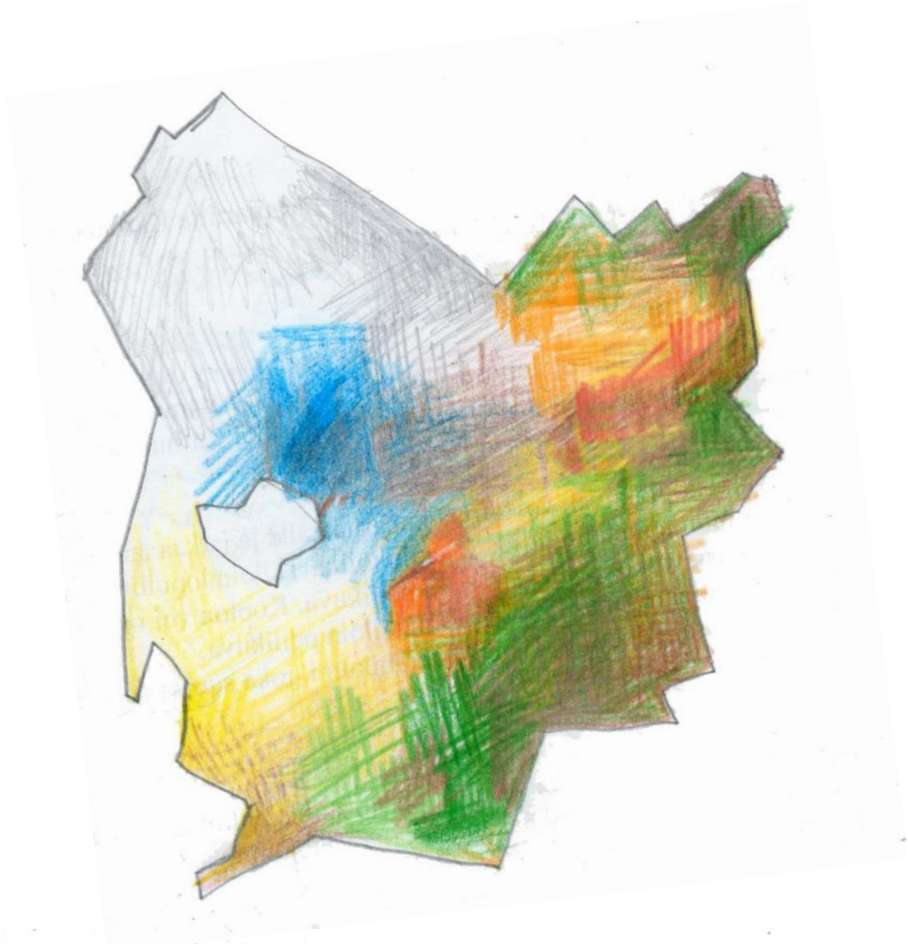
LIITE 8

Luonnos tekstiilitaideteoksesta ja kolmiulotteinen mallinnus väri-
luonnoksineen. Luonnokset valittiin lopulliseksi teokseksi.

Liite 9

Väriluonnoksia

Fleece

Villakangas

Kokolattiamatto

Osaset ommeltuna kiinni
kokolattiamattopohjaan.

Osaset ommeltuna kiinni
toisiinsa ilman pohjaa.

Sopimus valokuvien käytöstä

Maijariitta Karhulahden opinnäytetyöhön, yhteisöllinen taideteos Halsualle, liittyvien työpajojen yhteydessä minusta otettuja kuvia ja nimeäni saa käyttää seuraavissa paikoissa:

- Tekijän opinnäytetyön raportissa
- Tallennettuna sähköiseen Theseus –tietokantaan
- Opinnäytetyön seminaarissa
- Tekijän omassa portfolioissa
- Tekijän oman osaamisen esittelyssä
- Tekijän omassa opetustyössä

Päiväys, asiakkaan allekirjoitus ja nimen selvennys:

Päiväys, alle 18 – vuotiaan huoltajan allekirjoitus ja nimen selvennys:

Päiväys, tekijän allekirjoitus ja nimen selvennys:

Palautelomake

Oliko projektin tiedotus mielestäsi onnistunutta? Kertoiko tiedotus mielestäsi tarpeeksi projektin sisällöstä? (Tiedote, ryhmäkirje, mainokset)

Mitä mieltä olet taideprojektin ideasta ja sisällöstä? Oliko se mielestäsi hyödyllinen, tarpeellinen, ajankohtainen tai muuten antoisa?

Oliko projektin toteuttamiselle varattu aika sopiva suhteessa omaan aikatauluuhisi?

Mitä mieltä olet työpajojen sisällöstä ja ohjauksesta? Oliko ohjaus johdonmukaista tai selkeää? Saitko ohjausta tarpeeksi? Oliko havaintomateriaalia, näytteitä ja esimerkkejä tarpeeksi?

Oliko materiaaleja ja tekniikoita tarpeeksi tai liikaa?

Projekti oli luonteeltaan ja tavoitteiltaan vailla selkeitä ja ennalta nimettyjä tavoitteita ja toteutustapaa. Mitä mieltä olet siitä? Tuntuiko se hankalalta? Selitettiinkö projektin luonne ymmärrettävästi ensimmäisessä työpajassa?

Mitä olisit toivonut enemmän / vähemmän tai toisin?

Mitä muuta tulee mieleen? Sana on vapaa.

Yhteisöllinen taideteos Halsualle

Anni Saari

HALSUA (KP)

Kuvataiteilija **Maijariitta Karhulahti** kerää vuoden loppuun asti halsualaisia osallistujia yhteisöllisen taideteoksen suunnitteluun ja toteutukseen.

-Teos toteutetaan työpajoina. Niitä pidetään tammi-helmikuussa ja sitten teos onkin varmasti valmis pystytettäväk-

si tai ripustettavaksi, Karhulahti kertoo.

Hän on jo saanut ilmoittautumisia, mutta ryhmään mahtuu vielä mukaan.

-Ryhmän koko voi olla 8-10 henkeä. Työskentelyyn voi osallistua myös kertomalla asioita, eli välttämättä ei itse tarvitse tehdä, Karhulahti selittää.

Mukaan hän toivoo niin lap-

sia, nuoria, työkäisiä, eläkeläisiä, yksineläviä kuin perheellisiäkin. Projektin tärkein ajatus on yhdessä tekeminen.

Se, millainen teoksesta tulee, on Karhulahdelle itselleenkin vielä täysi arvoitus. Teema on kuitenkin Halsua ja halsualaisuus. Teoksessa pohditaan sitä, miten Halsua eri ihmisille näyttäytyy. Jokainen osallistuja

tekee teokseen omannäköisensä osan ja kun ne yhdistetään, tuloksena on yhteisöllinen taideteos.

Teos on Maijariitta Karhulahden lopputyö Savonia-ammattikorkeakoulun alaisen Kuopion muotoiluakatemian tekstiilimuotoilulaitokselta, josta hän valmistuu keväällä muotoilijaksi.

Mielikuvissa Halsuan kokoinen reikä

► Yhteisöllinen taideteos halsualaisuudesta ja paikkakunnasta

■ HALSUA
Aulis Hietalahti

Kuopion Muotoiluakatemiaan opinnäytetyötään valmisteleva **Majjaritta Karhulahti** tunnustaa, että Halsuaa ja halsualaisuutta kohtaava taideteos on haasteellinen.

Luonto on jokaisen koettavissa, mutta miten on perheiden, sukujen ja juurien laita. Yhdellä samalla ilmaistuna, yhteisöllisyys.

Taikoilla, musiikilla ja urheilulla on vanha perinteensä. Se on helppo tiedostaa.

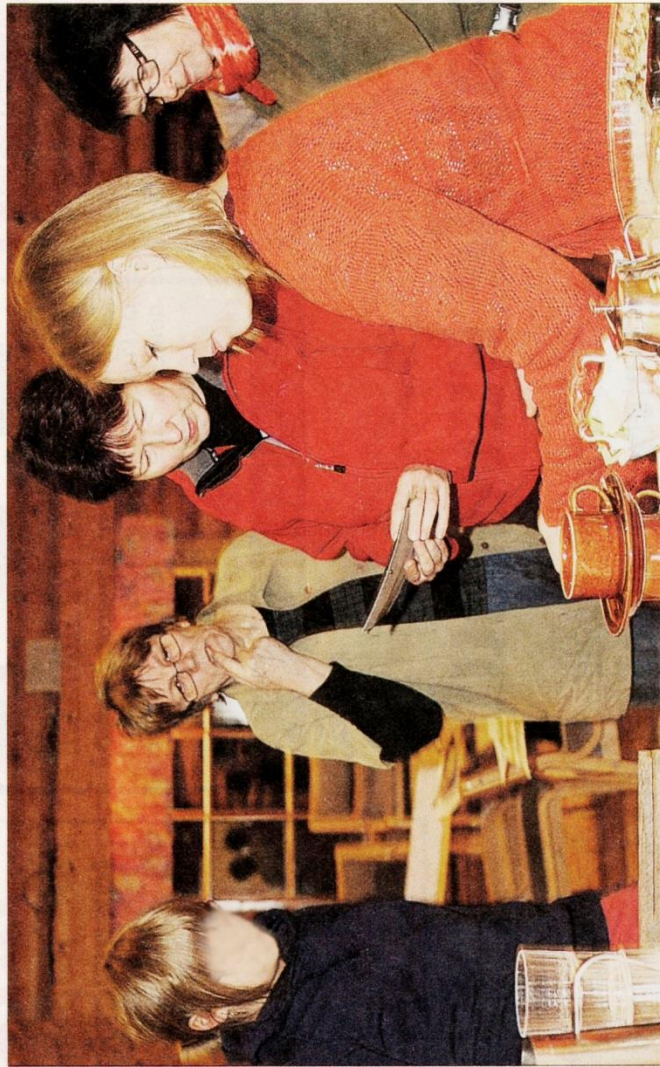
— Olen paljon miettinyt kotiseutuidenteettä ja kytköksiäni Halsuaan. Täällä kaikki otetaan yksilönä huomioon. Massaan ei voi piloutui, kun maassa ei ole ihmiset tunnetaan vähintään ulkoniöltä. Jollei tunnetta, ne haetaan jotakin kautta kartalle. Suurilla paikkakunnilla ei välitietä, mistä tulet – minne menet, Majjaritta pohitti.

Halsualaisuus sisältää runsaasti kysymyksiä.

Mitä paikkakunta siellä asuvalle merkitsee? Miksi haluaa pysyä siellä? Mitä muistoja, tunteita, iloja ja suruja siellä asumiseen liittyy? Mikä paikat ovat rakkaita, tärkeitä, merkittäviä? Mitä ammatiksi, mitä harrastaa? Mikä on paikkakunnassa arvokasta?

Halsualainen on suora tai vähintään pitää itseään sellaisena. Asioita ei kierrellä ja kaarrella niin kuin Savon mäkisissä maisemissa.

— Ympäristö vaikuttaa ihmiseen. Vaikuttaa se meissä.

Työpajalla. Taitelijan ohjauksessa Anniina Mastokangas (vas.), Kerttu Karhukorpi, Mirja Mastokangas ja Pirkko Venetjoki (oik.).

Täällä ei maisemassa kierrellä, kun suoraan voi mennä. Puhetakin voi tükita monella tavalla, onko se suoraa vai venkuilua. Samannimisyyttä löytyy, mutta suvaitsevaisuutta Halsua tarvitsee lisää. Joku toisen tekemää nähdään helposti hompöyksenä vähän kaikessa ja oma on arvokasta, Karhulahti mainitsee.

Kulttuurissa ja urheilussa esiintyy usein jake kahteen. Joko tai. Urheilumenesitys on julkista, mutta kulttuuri on yksityistä.

silöiden harrastus.

Sosiaalisuus ja samannimisisyys osoittavat, että Halsualla asuvat viihtyvät keskenään. Kaikki tunnustetaan. Auttaminen ei ole kasvotonta.

Taideteos valmistuu työpaikoissa. Taustalla on kymmenen kiinnostuneen ryhmä, mikä ideoi, pohitti ja valmistaa osatelementtejä. Teos julkaistaan kunnantalolla helmikuun lopulla.

— Olen tyytyväinen ryhmään. Osallistujat ovat olleet avoimesti äänessä. Ryhmään tulleet olivat ajatelleet itsenäisesti aiheita ennakolta. Ideoita ei tarvitse punnertaa ulos. Ikäihättäri on sopiva. Oma ikäluokkaani puuttuu ryhmästä. He ovat kiinni perheissä ja työssään. Opiskelijat ovat muuttaneet pois, Majjaritta Karhulahti kommentoi.

Taideteollisuus on hänelle ollut aina tärkeä juttu.

Lapsuudessa piirustus oli jatkuvaa harrastus. Opettajat kannustivat, äiti esitti taipumuksen huomioimista. Tie vei neljäksi vuodeksi Kankaanpään ammattikorkeakouluun.

— Itse en tajunnut olevani lahjakas. En tiedä sitä vielä. Sen olen oppinut, että kaikkea voi kokeilla. Grafiikkaopiskelun jälkeen halusin enemmän. Kuvat eivät enää riittäneet. Mielenkintoa nostattivat kädentaidot ja perinne. Kuopion

Majjarittan pikamielikuvat Halsuasta

Värit:
— valkoinen
— vihreä
— sininen
— harmaa

Tuoksut:
— järvi
— leipä
— pelto
— hakkuuaukea

Tuntu:
— vanha puu
— vesi
— nurmikko
— kylmä

Ääni:
— narina
— viheltely
— laineet
— televisio

Maku:
— rieska

Muotoiluakatemiassa ytimenä on ollut tekstiilimuotoilu ja kädentaitojen ohjaus. Tulevaisuutta en tiedä. Kulttuurin hyväksi työskentely olisi mukavaa.

Majjaritta hakee vaihtoehtoja.

Omaa taidetta voisi etsiä. Ohjaaminen kiinnostaisi. Viihkeellinen toiminta palvelutaloissa.

— Haluan innostaa ja kannustaa ihmisiä osallistumaan.

Taideteos Halsuan kokoinen ja näköinen

➤ Maisema on läsnä. Majariitta Karhulahden lopputyön idea toteutui.

■ HALSUA
Aulis Hietalahti

Majariitta Karhulahti on tyytyväinen teokseensa ideaan. *Sydänmaalla*-teos kertoo jo nimenä enemmän kuin tuhat kuvaa. Halsuan kokoinen reikä oli ideana. Horisontaalinen teos on halsualaisuutta ja paikkakuntaa kuvaava.

–Olisi hauska tietää, mistä ideat ponnahtavat. Luontoa on paljon. Se on meillä verissä. Voin luvata, että olen toteuttanut tätä teosta ”syvänverelläni”. Kokolattiamatolle toteutettu kollaasi on toisaalta kevyt; toisaalta raskas. Halsuan rajat ja järvi ovat samaa tyyliä. Pelkistettyinä sydämen muotoisia, Majariitta arvioi. *Sydänmaalla* -erämaan saa kukin kokea tavallaan, taiteilija sanoo.

Teos on annos kotiseuturakkaudesta, maaseutua ja jopa isänmaallisuutta. Karhulahden Kuopion Muotoiluakatemiaan enimmäkseen huovuttamalla tai märkähuovuttamalla toteutettu lopputyö sisältää useita eri työtapoja ja elementtejä.

–Värien sijainti kevenee ylöspäin, vaikka teoksessa esiintyy värien vuoropuhelua. Suota ja pieniä piristäviä yksityiskohtia – yksilön huomioimista. Kaikkea ei tarvitse perustella. Teoksessa saa näkyä tekemisen ilo. Työ voi olla esteettisesti kaunis tai materiaalia mikä kiinnostaa.

Taideteoksen osatyö ja ideointi toteutuivat työpajoissa. Taustalla toimi yhdeksän osallistujan ryhmä, mikä mielti ja valmisti osaelementtejä.

–Osallistajat olivat avoimia ja kiinnostuneita roolistaan. Valmiita

Sydänmaalla-teoksen paikka on kunnanviraston valtuustosalin aulassa.

ohjeita ei ollut; koska en ole toteuttanut vastaavaa. Yleensäkin en ole ennakolta suunnittelija. Sävellän, kun visio on avautunut, Majariitta muotoilee.

Taustalla olevassa ryhmässä toimivat Pirkko Venetjoki, Kerttu Karhukorpi, Mirja Mastokangas,

Janne Mastokangas, Anniina Mastokangas, Johanna Sillanpää, Tuija Mäntykorpi-Kaunisto, Timo Marjusaari ja Aulis Hietalahti.

Kuopion Muotoiluakatemiassa Karhulahden opiskelun ydin on ollut tekstiilimuotoilu ja kädentaitojen ohjaus. *Sydänmaalla* sisältää

molempia. Yhteisöllisestä taideteoksesta kumpuaa viesti ihmisten juurista sekä pienistä pisaroista paikallisessa asumisessa. *Sydänmaalla* julkistetaan kunnanviraston valtuustosalin aulassa perjantaina. Teos tullaan lahjoittamaan Halsuan kunnalle.

Sydänmaalla kuvaa
ja mielenmaisemaa

Yhteisöllinen tekstiilitaide-teos

Anni Saari
HALSUA (KP)

Maijariitta Karhulahti on vasta tekstiiliteoksensa paljastamista edeltävänä iltana ommellut siihen viimeiset pistot. Hän myöntää innostuneensa aiheesta niin, että loppuvaiheessa tuli kiire. Mutta Karhulahti sanoo sen olevan hänelle tyypillistä.

- En halua suunnitella asioita liikaa etukäteen vaan edetä sen mukaan, mihin työ tehdessä vie.

Sydänmaalla-niminen teos on Karhulahden lopputyö Lahden muotoiluakatemiasta, josta hän valmistuu tänä keväänä muotoilijaksi. Kyseessä on yhteisöllinen taideteos, jonka tekemiseen hän kutsui mukaan kiinnostuneita halsualaisia. Heitä lähti mukaan yhdeksän. Karhulahti on tyytyväinen ryhmän panokseen.

- Vähän jännitti, miten ihmiset lähtevät mukaan, mutta he olivat hyvin avoimia ja innostuneita.

Projektissa järjestettiin kaikkiaan kolme työpajaa.

- Ensimmäisessä työpajassa keskusteltiin paljon aiheesta; siitä, mitä halsualaisuus on ja mikä siinä on tärkeää. Sitten pidettiin kaksi työpajaa, joissa työtä tehtiin.

Teoksen muoto määräytyi jo aikaisessa vaiheessa Halsuan kunnan rajojen mukaiseksi. Halsuanjärven kohdalla teoksessa on reikä.

- Se tuli laulusta, jossa sanotaan, että ilman Halsuaa maailmassa olisi Halsuan kokoinen reikä, Karhulahti kertoo.

Molemmat muodot muistuttavat sydäntä, ja siitä teos sai nimensä.

Sydänmaalla koostuu useita pienistä osista, joista jokainen työryhmän jäsen teki yhden. Maijariitta Karhulahti kuroi ne yhdeksi teokseksi omilla töillään. Valmistustapoina käytettiin eniten huovutusta, mutta mukana on myös tuohitöitä, kollaasia ja maalausta.

Päätteemaksi teoksessa nousi luonto. Sen kautta on myös ilmennetty halsualaisten luonteenpiirteitä.

Karhulahti sanoo haluavansa teoksellaan nostaa esiin syntymäkuntaansa ja maaseudun asemaa.

- Syrjäisyys on kiinni siitä, mistä päin katsoo. Kunnan asukkaille syrjäseutu on elämän keskiössä.

Sydänmaa ei lähde Karhulahden mukana Kuopioon vaan se jää halsualaisten iloksi kunnantalonsseinälle.

Maijariitta Karhulahti kuvaa teostaan maalaukselliseksi.

KP/ANNI SAARI

Yhteisöllisyys tärkeä elementti

Majariitta esittelee Sydänmaa-teosta kunnantalolla. (Kuva: Kalevi Lindfors)

KUOPION MUOTOILUAKATEMIAAN opinnäytetyötään valmisteleva **Majariitta Karhulahti** koki Halsuaa ja halsualaisuutta koskettavan taideteoksen haasteelliseksi. Luonto on yhteinen. Yhteisöllisyys huomioi yksilöt. Talkoilla, musiikilla ja urheilulla on vankka perinteensä. Se on helppo tiedostaa.

– Olen paljon miettinyt kotiseutuidentiteettiä ja kytköksiäni Halsuaan. Täällä kaikki otetaan yksilöinä huomioon. Massaan ei voi piiloutui, kun massaa ei ole. Ihmiset tunnetaan vähintään ulkonäöltä. Jollei tunneta, ne haetaan jotakin kautta kartalle. Suurilla paikkakunnilla ei välitetä, mistä tulet – minne menet. Majariitta pohtii.

Majariitta Karhulahti suunnitteli päiväkausia Sydänmaataan.

(Teksti ja kuva: Aulis Hietalahti)

Halsualainen on suora tai vähintään pitää itseään sellaisena. Asioita ei kierrellä ja kaarrella niin kuin Savon mäkisissä maisemissa. Samanmielisyyttä löytyy, mutta suvaitsevaisuutta Halsua tarvitsee lisää.

Joku toisen tekemä nähdään helposti hömpötyksenä vähän kaikessa ja oma on arvokasta, Karhulahti mainitsee.

Kulttuurissa ja urheilussa esiintyy usein jako kahteen. Joko tai. Urheilumenestys on julkista, mutta kulttuuri on yksilöiden harrastus. Sosiaalisuus ja samanmielisyysoito tavat, että Halsualla asuvat viihtyvät keskenään. Kaikki tunnustetaan. Auttaminen ei ole kasvotonta.

Lopputulema tyydytti

Karhulahti on tyytyväinen teoksensa ideaan. Sydänmaalla-teos kertoo jo nimenä enemmän kuin tuhat kuvaa.

Halsuan kokoinen reikä oli ideana. Horisontaalinen teos on halsualaisuutta ja paikkakuntaa kuvaava.

– Olisi hauska tietää, mistä ideat ponnahtavat. Luontoa on paljon. Se on meillä verissä. Voin luvata, että olen toteuttanut tätä teosta ”syränverelläni”. Kokolattiamatolle toteutettu kollaasi on toisaalta kevyt; toisaalta raskas. Halsuan rajat ja järvi ovat samaa tyyliä. Pelkistettyinä sydämen muotoisia, Majariitta arvioi.

Sydänmaalla – eränmaan saa kukin kokea tavallaan, taiteilija sanoo. Teos on annos kotiseuturakkautta, maaseutua ja jopa isänmaallisuutta. Karhulahden Kuopion Muotoiluakatemiaan animmäkseen huovuttamalla tai märkähuovuttamalla toteutettu lopputyö sisältään useita eri työtapoja ja elementtejä.

– Värien sijainti kevenee ylöspäin, vaikka teoksessa esiintyy värien vuoropuhelua. Suota ja pieniä piristäviä yksityiskohtia – yksilön huomioimista. Kaikkea ei tarvitse perustella. Teoksessa saa näkyä tekemisen ilo. Työ voi olla esteettisesti kaunis tai materiaalia mikä kiinnostaa.

Taustalla olevassa ryhmässä toimivat: Pirkko Venetjoki, Kerttu Karhukorpi, Mirja Mastokangas, Janne Mastokangas, Anniina Mastokangas, Johanna Sillanpää, Tuija Mäntykorpi-Kaunisto, Timo Marjusaari ja Aulis Hietalahti.

Kuopion Muotoiluakatemiassa Karhulahden opiskelun ydin on ollut tekstiilimuotoilu ja kädentaitojen ohjaus. Sydänmaalla sisältää molempia.

Yhteisöllisestä taideteoksesta kumpuaa viesti ihmisten juurista sekä pienistä pisaroista paikallisessa asumisessa. Sydänmaalla -teos on tavattavissa kunnanviraston aulassa.